ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ

លេខ ៥៧៥ សហវ.ប្រក.អគពដ

ប្រកាស
ស្តីពី
ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨២៣/១៩៨១ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៣ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០២២៤/២០៥ ចុះថ្ងៃទី២១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៤ ស្តីពីការតែងតាំងបំពេញបន្ថែមសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៦១៨/០១២ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៣២៣/០០១ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៥២៣/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៤៣ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២ ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៤៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៤ ស្តីពីកម្រិតប្រាក់បៀវត្សជាប់ពន្ធប្រចាំខែ និងកម្រិតប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ
- យោងតាមតម្រូវការចាំបាច់របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

សម្រេច

ជំពូកទី១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ប្រការ១ ._ គោលបំណង

ប្រកាសនេះ មានគោលបំណងកំណត់នូវវិធាននិងនីតិវិធីនៃការគ្រប់គ្រងប្រមូលពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស វៀរលែងតែអ្នកជាប់ពន្ធតូច។

ប្រការ២ ._ វិសាលភាព

ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលអនុវត្តលើអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនចំពោះប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជានិងប្រាក់ចំណូលប្រភពបរទេស និងអ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជនចំពោះប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជា។

ប្រការ៣ ._ និយមន័យ

សម្រាប់គោលដៅនៃប្រកាសនេះ៖

១- អ្នកជាប់ពន្ធ សំដៅដល់ បុគ្គលដែលមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ពន្ធដែលក្នុងនោះរួមមាន រូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល។

២- អ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ពេលណាប្រើជាមួយរូបវន្តបុគ្គល សំដៅដល់ រូបវន្តបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានលក្ខណវិនិច្ឆ័យចាប់ពីមួយឡើងទៅក្នុងចំណោមលក្ខណវិនិច្ឆ័យទាំងបីដូចខាងក្រោម៖

- ក- មាននិវាសនដ្ឋាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជាកម្មសិទ្ធិឬជួល ឬភតិសន្យា ផ្ទះ អគារ បន្ទប់ជួល អន្តេវាសិកដ្ឋាន... ដែលអាចប្រើប្រាស់បាន ហើយដែលរូបវន្តបុគ្គលនោះតែងតែស្នាក់នៅឬកាន់កាប់។
- ខ- មានកន្លែងស្នាក់នៅជាគោលដើមនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា តាមរូបភាពជាក់ស្តែងនៃការស្នាក់នៅដោយផ្អែកទៅលើកត្តានានា ដូចជា មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចរបស់រូបវន្តបុគ្គល រយៈពេលស្នាក់នៅ ចរិតនៃការស្នាក់នៅ ទីកន្លែងដែលគ្រួសាររបស់រូបវន្តបុគ្គលនោះស្នាក់នៅ គណនីធនាគាររបស់រូបវន្តបុគ្គល ទីកន្លែងដែលរូបវន្តបុគ្គលធ្វើសកម្មភាពសង្គមជាសំខាន់។
- គ- មានវត្តមាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើសពី ១៨២ថ្ងៃក្នុងមួយលើក ឬច្រើនលើកក្នុងរយៈពេល ១២ខែណាមួយដែលបានបញ្ចប់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត។ ក្នុងការកំណត់ចំនួនថ្ងៃស្នាក់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វត្តមានក្នុងចំណែកណាមួយនៃថ្ងៃត្រូវរាប់ថាជា ១ថ្ងៃពេញ។

ក្នុងករណីដែលមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក និង វាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌនេះ វត្តមានរបស់រូបវន្តបុគ្គលដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ គ នៃកថាខណ្ឌនេះ គឺជាលក្ខខណ្ឌចុងក្រោយសម្រាប់កំណត់ភាពជានិវាសនជនរបស់រូបវន្តបុគ្គល។

៣- អ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ពេលណាប្រើជាមួយនីតិបុគ្គល សំដៅដល់ អង្គភាពដែលត្រូវបានបង្កើត ឬត្រូវបានគ្រប់គ្រង ឬដែលមានទីកន្លែងប្រកបអាជីវកម្មជាគោលដើមនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៤- នីតិបុគ្គល សំដៅដល់ សហគ្រាស ឬអង្គភាពនានា ដែលប្រកបអាជីវកម្មទោះបីជាបានឬមិនទាន់បានទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្តី។ នីតិបុគ្គល រួមបញ្ចូលផងដែរនូវស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាល អង្គការសាសនា អង្គការសប្បុរសធម៌ អង្គការមិនស្វែងរកចំណេញ សមាគម គណបក្សនយោបាយ និងគ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍របស់បុគ្គលអនិវាសនជនដែលតាំងនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ នីតិបុគ្គល ពុំរាប់បញ្ចូលទេនូវក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិ ឬសហគ្រាសឯកបុគ្គល។

៥-គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ សំដៅដល់ ទីកន្លែងប្រកបអាជីវកម្មជាប់លាប់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាខារបស់ក្រុមហ៊ុនបរទេស ឬភ្នាក់ងារនិវាសនជននៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលតាមរយៈនេះ បុគ្គលអនិវាសនជនប្រកបអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ រួមបញ្ចូលផងដែរនូវបណ្តាញឬរូបភាពទំនាក់ទំនងផ្សេងទៀត ដែលតាមរយៈនេះបុគ្គលអនិវាសនជនធ្វើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជានីតិបុគ្គលនិវាសនជនចំពោះតែប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ។ គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ មានជាអាទិ៍៖

ក- ទីកន្លែងសម្រាប់ធ្វើការងារគ្រប់គ្រង។

ខ- សាខារបស់សហគ្រាសបរទេស ឬភ្នាក់ងារ។

គ- ការិយាល័យរបស់សហគ្រាសបរទេស។

ឃ-ឃ្លាំង រោងចក្រ រោងជាង កសិដ្ឋាន ឬកន្លែងដាំដុះ។

ង- កន្លែងយករ៉ែ អណ្តូងប្រេងកាតឬឧស្ម័នធម្មជាតិ កន្លែងយកថ្មឬធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត។

ច- ការដ្ឋាន កន្លែងសាងសង់ គម្រោងការសាងសង់ឬគម្រោងការផ្គុំដំឡើង និងសកម្មភាពតាមដានពិនិត្យដែលជាប់ទាក់ទិននឹងទីកន្លែងឬគម្រោងការទាំងនោះ ក្នុងករណីដែលទីកន្លែងសាងសង់ឬគម្រោងការឬសកម្មភាពទាំងនោះមានរយៈពេលលើសពី ១៨២ថ្ងៃក្នុងមួយលើក ឬច្រើនលើកក្នុងរយៈពេល ១២ខែណាមួយ។

ឆ- ការផ្តល់សេវាដែលក្នុងនោះមានទាំងសេវាទីប្រឹក្សាផង ធ្វើឡើងដោយនិយោជិត ឬបុគ្គលិកផ្សេងទៀតរបស់សហគ្រាសបរទេស ក្នុងករណីដែលសកម្មភាពទាំងនោះបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាអស់រយៈពេលសរុបលើសពី ១៨២ថ្ងៃក្នុងមួយលើក ឬច្រើនលើកក្នុងរយៈពេល ១២ខែណាមួយ។

ជ- សកម្មភាពអាជីវកម្ម (រួមបញ្ចូលទាំងប្រតិបត្តិការឧបករណ៍ធុនធ្ងន់) សម្រាប់ការស្វែងរុករក ឬការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិ សម្រាប់មួយលើកឬច្រើនលើក ដែលមានរយៈពេលសរុបលើសពី ៩០ថ្ងៃក្នុងអំឡុងពេល ១២ខែណាមួយ។

ឈ-បន្ថែមលើសេចក្តីដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក ដល់វាក្យខណ្ឌ ជ នៃកថាខណ្ឌនេះ បុគ្គលណាមួយត្រូវបានចាត់ទុកជាគ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងករណីដែលបុគ្គលនោះបំពេញលក្ខខណ្ឌចាប់ពីមួយឡើងទៅក្នុងចំណោមលក្ខខណ្ឌទាំងបីដូចខាងក្រោម៖

- មាននិងប្រើជាប្រចាំនូវសិទ្ធិអំណាចក្នុងការចុះកិច្ចសន្យានៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងនាមសហគ្រាសបរទេសណាមួយ ឬបំពេញតួនាទីចម្បងក្នុងការសម្របសម្រួល ដើម្បីឈានដល់ការចុះកិច្ចសន្យា
- កាន់កាប់ជាប្រចាំនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានូវស្តុកទំនិញ ហើយបុគ្គលនោះតែងធ្វើការបញ្ជូន ឬផ្គត់ផ្គង់ទំនិញចេញពីស្តុកនោះ ក្នុងនាមសហគ្រាសបរទេសណាមួយ
- ធ្វើការប្រមូលបុព្វលាភឬធ្វើការធានារ៉ាប់រង លើកលែងតែការធានារ៉ាប់រងបន្តនូវហានិភ័យនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងនាមសហគ្រាសបរទេសណាមួយ។

ញ-ក្នុងការអនុវត្ត រដ្ឋបាលសារពើពន្ធត្រូវវិនិច្ឆ័យទៅតាមករណីដោយឡែកនីមួយៗទៅតាមព្រឹត្តិការណ៍ជាក់ស្តែងនៃករណីនីមួយៗថាតើមាន ឬគ្មានគ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ លើកលែងតែការអនុវត្តនូវប្រការទាំងឡាយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ។

៦-ក្រុមហ៊ុនមូលធន សំដៅដល់ ក្រុមហ៊ុនមហាជនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ក្រុមហ៊ុនឯកជនទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត និងសហគ្រាសឯកបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត។

៧-សហគ្រាស សំដៅដល់ គ្រឹះស្ថាន ឬអង្គភាពដែលរូបវន្តបុគ្គលឬនីតិបុគ្គលប្រកបអាជីវកម្ម។

៨-អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន សំដៅដល់ បុគ្គលណាមួយដែលមិនមែនជាអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន និងទទួលបាននូវប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជា។

៩-ភាគលាភ សំដៅដល់ ចំណែកជាសាច់ប្រាក់ឬជាទ្រព្យដែលនីតិបុគ្គលបានចែកឱ្យអ្នកចូលហ៊ុនទៅតាមកម្រិតនៃភាគកម្មរបស់ខ្លួននៅក្នុងដើមទុនផ្ទាល់របស់នីតិបុគ្គល លើកលែងតែការបែងចែកមូលធននានាក្នុងពេលជម្រះបញ្ជីរំលាយក្រុមហ៊ុនទាំងស្រុង។ ចំណែកណាមួយដែលចាត់ទុកថាជាភាគលាភឬមិនមែនជាភាគលាភ ត្រូវផ្អែកតាមលក្ខខណ្ឌខាងលើនេះ ដោយពុំគិតថានីតិបុគ្គលមានឬគ្មានប្រាក់ចំណូលសុទ្ធក្នុងឆ្នាំចរន្តឬពីឆ្នាំមុនៗឡើយ។

១០-ធនាគារ សំដៅដល់ គ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ឬអង្គភាពណាមួយដែលធ្វើប្រតិបត្តិការក្រោមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងអនុវត្តជាប្រក្រតីនូវប្រតិបត្តិការណាមួយក្នុងចំណោមប្រតិបត្តិការដូចខាងក្រោម៖

ក- ការផ្តល់ឥណទានគ្រប់ប្រភេទចំពោះសាធារណជនដោយមានកម្រៃ រាប់បញ្ចូលទាំងឥណទានកតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ។

ខ- ការទទួលប្រាក់បញ្ញើមិនមានមុខសញ្ញាប្រើពីសាធារណជន។

គ- ប្រព្រឹត្តិកម្ម និងការដាក់ឱ្យអតិថិជនប្រើប្រាស់នូវមធ្យោបាយទូទាត់ជារូបិយវត្ថុឬជារូបិយបណ្ណ។

១១-ប្រាក់ចំណូលដុល សំដៅដល់ ប្រាក់ចំណូលដែលបានមកពីប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មគ្រប់ប្រភេទ រួមទាំងចំណូលបន្ទាប់បន្សំ និងចំណូលផ្សេងៗដែលមិនទាន់កាត់កងចំណាយ។

១២-ប្រាក់ចំណូលសុទ្ធ សំដៅដល់ លទ្ធផលបានមកពីការយកប្រាក់ចំណូលដុលកាត់កងនូវចំណាយនានាដែលអនុញ្ញាតដោយបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូល។

១៣-ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ សំដៅដល់ ប្រាក់ចំណូលសុទ្ធបានមកពីលទ្ធផលទាំងអស់នៃប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មគ្រប់ប្រភេទ រួមបញ្ចូលទាំងចំណេញមូលធនដែលសម្រេចបានក្នុងពេលប្រកបអាជីវកម្មឬនៅពេលបញ្ចប់អាជីវកម្ម ការប្រាក់ ថ្លៃឈ្នួល សួយសារ និងសំណងផ្សេងៗ ព្រមទាំងប្រាក់ចំណូលពីទ្រព្យសកម្មហិរញ្ញវត្ថុឬទ្រព្យសកម្មវិនិយោគរាប់ទាំងអចលនទ្រព្យ។

ជំពូកទី២
របបកំណត់ពន្ធ និងវិធានគណនេយ្យ

ប្រការ៤ .- របបកំណត់ពន្ធ

របបកំណត់ពន្ធនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជារបបស្វ័យប្រកាសដែលតម្រូវឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធធ្វើការគណនាប្រាក់ពន្ធ និងដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធនិងបង់ប្រាក់ពន្ធដោយខ្លួនឯង។

ប្រការ៥ .- វិធានគណនេយ្យ

១-អនុលោមតាមវិធានគណនេយ្យតាមស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា ប្រាក់ចំណូលត្រូវគិតបញ្ចូលនៅក្នុងឆ្នាំដែលចំណូលនោះបានកើតឡើង ទោះបីប្រាក់ចំណូលនោះត្រូវបានទូទាត់ ឬមិនទាន់ទូទាត់ក្តី។ ការកាត់កងចំណាយណាមួយអាចធ្វើទៅបាន លុះណាតែហេតុការណ៍បញ្ជាក់នូវចំណាយរបស់អ្នកជាប់ពន្ធបានកើតឡើង លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលជាប់ទាក់ទិនដល់ខ្ទង់ចំណាយនោះបានកើតឡើង និងចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជាបន្ទុករបស់អ្នកជាប់ពន្ធអាចបង្ហាញច្បាស់លាស់។

២-ចំពោះប្រតិបត្តិការដែលគិតតម្លៃជារូបិយបណ្ណបរទេស ត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ដូចខាងក្រោម៖

ក- ត្រូវកត់ត្រាចូលក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យជាប្រាក់រៀល ដោយប្រើអត្រាប្តូរប្រាក់របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជានាថ្ងៃធ្វើប្រតិបត្តិការ។

ខ- ក្នុងករណីមានប្រព័ន្ធធានាការប្តូរប្រាក់ ឥណទេយ្យឬបំណុលត្រូវប្តូរជាប្រាក់រៀលលើមូលដ្ឋាននៃអត្រាប្តូរប្រាក់នាពេលកំណត់ដែលបានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា។

គ- ប្រសិនបើឥណទេយ្យឬបំណុលបានកើតឡើង និងត្រូវបានទូទាត់នៅក្នុងការិយបរិច្ឆេទតែមួយនោះ ចំនួនលម្អៀងដែលបានពិនិត្យឃើញរវាងតម្លៃនាពេលកើតឡើងនិងកត់ចូលបញ្ជី និងតម្លៃនាពេលទូទាត់សង គឺជាការខាតឬចំណេញពីការប្តូរប្រាក់ ដែលត្រូវកត់ត្រាជាចំណាយហិរញ្ញវត្ថុឬចំណូលហិរញ្ញវត្ថុនៃការិយបរិច្ឆេទ។

ឃ-នាពេលបញ្ចប់ការិយបរិច្ឆេទ ឥណទេយ្យឬបំណុលជារូបិយបណ្ណបរទេស ត្រូវវាយតម្លៃតាមអត្រាប្តូរប្រាក់នាថ្ងៃបិទការិយបរិច្ឆេទ។ លម្អៀងដែលកើតចេញមកពីការវាយតម្លៃនេះត្រូវកត់ត្រាជាការខាតឬចំណេញពីការប្តូរប្រាក់។

ឋ

ង- នៅក្នុងការិយបរិច្ឆេទបន្ទាប់ នៅពេលទូទាត់ឥណទេយ្យ ឬបំណុលពាក់ព័ន្ធនឹងការខាតឬចំណេញពីការប្តូរប្រាក់ ត្រូវកត់ត្រាតាមប្រាក់លម្អៀងរវាងតម្លៃរបស់វានៅពេលទូទាត់ និងតម្លៃរបស់វានាពេលបិទនៃការិយបរិច្ឆេទមុន។

ច- ចំពោះសាច់ប្រាក់ជារូបិយបណ្ណបរទេសដែលសហគ្រាសមាននៅចុងការិយបរិច្ឆេទ សហគ្រាសត្រូវអនុវត្តតាមវិធីដូចគ្នានឹងវិធានដែលបានចែងសម្រាប់ឥណទេយ្យឬបំណុលដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ឃ នៃកថាខណ្ឌនេះ។

ប្រការ៦ ._ ការកែតម្រូវក្រៅគណនេយ្យ

តាមវិធានគណនេយ្យ ប្រាក់ចំណូលសុទ្ធឬខាត គឺជាសមតុល្យនៃគណនីលទ្ធផលនៃការិយបរិច្ឆេទ ប៉ុន្តែដោយច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារបានកំណត់ផ្សេង ដូចនេះការកែតម្រូវក្រៅគណនេយ្យត្រូវបានធ្វើឡើងតាមការបញ្ចូលមកវិញឬកាត់ចេញនូវចំណូលនិងចំណាយ ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥៤ នៃប្រកាសនេះ។

ជំពូកទី៣
វិធានទូទៅស្តីពីប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ

ផ្នែកទី១
ឆ្នាំជាប់ពន្ធ និងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ

ប្រការ៧ ._ ឆ្នាំជាប់ពន្ធ

អនុលោមតាមមាត្រា៨ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១- ចំពោះនីតិបុគ្គល៖

ក- ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ត្រូវបានគណនាចេញពីលទ្ធផលគណនេយ្យដែលសម្រេចបានក្នុងឆ្នាំប្រតិទិននីមួយៗ (ថ្ងៃទី១ ខែមករា ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ)។ សហគ្រាសដែលអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធតាមឆ្នាំប្រតិទិន ត្រូវដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធនិងបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា នៃឆ្នាំបន្ទាប់។

ខ- សហគ្រាសដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយនីតិបុគ្គលអនិវាសនជនអាចស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធខុសពីឆ្នាំប្រតិទិន។ សហគ្រាសដែលស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

- ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល៖
  - ចំពោះសហគ្រាសចាស់ គឺបន្តអនុវត្តចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមករា នៃឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលការស្នើសុំបានធ្វើឡើងរហូតដល់ថ្ងៃមុនថ្ងៃចាប់ផ្តើមនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី

    ឧទាហរណ៍ទី១៖

    នៅក្នុងឆ្នាំ២០២៤ សហគ្រាសបានស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីដែលចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៥។ ដូចនេះ ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ត្រូវចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៤។ ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ទៀតសម្រាប់សហគ្រាសនេះ គឺចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា។
  - ចំពោះសហគ្រាសបង្កើតថ្មី គឺគិតពីថ្ងៃចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្ម រហូតដល់ថ្ងៃមុនថ្ងៃចាប់ផ្តើមនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីដែលបានស្នើសុំ

    ឧទាហរណ៍ទី២៖

    សហគ្រាសត្រូវបានបង្កើតថ្មីនៅថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៤។ សហគ្រាសថ្មីនេះស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីដែលចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៥។ ដូចនេះការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ត្រូវចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៤។ ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ទៀតសម្រាប់សហគ្រាសនេះ គឺចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា។

ឧទាហរណ៍ទី៣៖

ក្នុងករណីសហគ្រាសត្រូវបានបង្កើតថ្មីនៅថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៤។ សហគ្រាសថ្មីនេះ ស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីដែលចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៥។ ដូចនេះ ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ត្រូវចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៥។ ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ទៀតសម្រាប់សហគ្រាសនេះ គឺចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា។

- ការិយបរិច្ឆេទបន្ត៖ ឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី គឺជារយៈពេល ១២ខែ បន្ទាប់ពីដំណាច់ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល

ឧទាហរណ៍ទី៤៖

បន្តពីឧទាហរណ៍ទី១ ឧទាហរណ៍ទី២ និងឧទាហរណ៍ទី៣ ខាងលើ ការិយបរិច្ឆេទបន្ត (ឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី) ត្រូវចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៦។

- ទាយជ្ជទានឱ្យដល់វិលស់សម្រាប់ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ត្រូវបានគណនាតាមសមាមាត្រនៃចំនួនថ្ងៃនៃការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ធៀបទៅនឹងចំនួន ៣៦៥ថ្ងៃ នៃឆ្នាំ

ឧទាហរណ៍ទី៥៖

សហគ្រាសមានការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាលពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៤ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២៤។ ក្នុងករណីនេះចំនួនថ្ងៃគិតរំលស់មាន ១៨២ថ្ងៃ។ ទាយជ្ជទានឱ្យដល់វិលស់ក្នុងមួយឆ្នាំពេញស្មើនឹង ៤២ ០០០ ០០០ រៀល។ ដូច្នេះ ទាយជ្ជទានឱ្យដល់វិលស់សម្រាប់ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល៖

$$= \frac{៤២\ ០០០\ ០០០ \times ១៨២}{៣៦៥} = ២០\ ៩៤២\ ៤៦៦ \text{ រៀល។}$$

- ការយោងការខាតបង់សម្រាប់ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល ត្រូវគិតស្មើមួយឆ្នាំ
- សហគ្រាសដែលស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ ត្រូវស្នើសុំមកអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារដូចខាងក្រោម៖
  - លិខិតបញ្ជាក់ពីក្រុមហ៊ុនដើមដែលនៅបរទេសអំពីការប្រើប្រាស់ឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មីខុសពីឆ្នាំប្រតិទិន
  - លិខិតបញ្ជាក់ពីសវនករឯករាជ្យរបស់ក្រុមហ៊ុនដើមដែលនៅបរទេស អំពីការប្រើប្រាស់ឆ្នាំជាប់ពន្ធខុសពីឆ្នាំប្រតិទិន
  - ច្បាប់ចម្លងនៃលក្ខន្តិកៈក្រុមហ៊ុនរបស់សហគ្រាស ដែលអាចបញ្ជាក់បាននូវអត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនដើមនៅបរទេស។
- សហគ្រាសដែលស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី ត្រូវដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធនិងបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំដូចខាងក្រោម៖
  - ក្នុងរយៈពេល ៣ខែ បន្ទាប់ពីដំណាច់ការិយបរិច្ឆេទអន្តរកាល
  - ក្នុងរយៈពេល ៣ខែ ក្រោយដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធថ្មី។

គ- ប្រសិនបើមានលទ្ធផលគណនេយ្យច្រើនតៗគ្នាក្នុងឆ្នាំប្រតិទិនណាមួយ លទ្ធផលគណនេយ្យទាំងឡាយត្រូវបូកបញ្ចូលគ្នាធ្វើជាមូលដ្ឋានគិតពន្ធលើប្រាក់ចំណូល។

ឃ-ចំពោះសហគ្រាសថ្មីដែលចាប់ផ្តើមប្រកបអាជីវកម្ម លទ្ធផលគណនេយ្យត្រូវគិតចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលចាប់ផ្តើមប្រកបអាជីវកម្មមកទល់នឹង៖

- ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ នៃឆ្នាំប្រតិទិនសម្រាប់សហគ្រាសដែលប្រើឆ្នាំប្រតិទិនជាឆ្នាំជាប់ពន្ធ
- ថ្ងៃដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធសម្រាប់សហគ្រាសដែលស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធខុសពីឆ្នាំប្រតិទិន។

ង- ចំពោះសហគ្រាសដែលផ្អាកឬបញ្ឈប់សកម្មភាពអាជីវកម្ម លទ្ធផលគណនេយ្យចុងក្រោយត្រូវគិត៖

- ចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមករា រហូតដល់ថ្ងៃផ្អាកឬបញ្ឈប់សកម្មភាពជាស្ថាពរសម្រាប់សហគ្រាសដែលប្រើប្រាស់ឆ្នាំប្រតិទិនជាឆ្នាំជាប់ពន្ធ
- ចាប់ពីដើមឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តរហូតដល់ថ្ងៃផ្អាក ឬបញ្ឈប់សកម្មភាពជាស្ថាពរសម្រាប់សហគ្រាសដែលស្នើសុំអនុវត្តឆ្នាំជាប់ពន្ធខុសពីឆ្នាំប្រតិទិន។

២-ចំពោះរូបវន្តបុគ្គល សហគ្រាសឯកបុគ្គល និងក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិ ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលត្រូវបានគណនាចេញពីប្រាក់ចំណូលសរុបដែលសម្រេចបានក្នុងឆ្នាំប្រតិទិននីមួយៗ។

ប្រការ៨ ._ ប្រភពចំណូល

១-អនុលោមតាមមាត្រា៣៣ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ដោយមិនមានការកម្រិតត្រឹមតែប្រាក់ចំណូលដូចខាងក្រោមនេះ ប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជា រួមមាន៖

ក- ការប្រាក់ដែលបង់ដោយអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន ក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិនិវាសនជន ឬស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ខ- ភាគលាភដែលបានបែងចែកដោយអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ៖

- ការផ្ទេរចំណែកណាមួយឬទាំងស្រុងនៃប្រាក់ចំណូលរក្សាទុកទៅក្នុងដើមទុនរបស់សហគ្រាស ដោយមានការសម្រេចពីក្រុមប្រឹក្សាភិបាលរបស់សហគ្រាស និងភស្តុតាងច្បាស់លាស់អំពីការកែប្រែមូលធនដោយមានការទទួលស្គាល់ពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច មិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបែងចែកភាគលាភទេ។ ប្រសិនបើពេលណាមួយសហគ្រាសដកដើមទុនបែងចែកឱ្យភាគហ៊ុនិក ការដកដើមទុននោះត្រូវបានចាត់ទុក ជាការបែងចែកភាគលាភចំពោះចំណែកដើមទុនដែលបានមកពីប្រាក់ចំណូលរក្សាទុក។ ប្រាក់ចំណូលរក្សាទុកត្រូវបានចាត់ទុកថាបែងចែកភាគលាភឱ្យទៅអ្នកចូលហ៊ុនទាំងស្រុងផងដែរ នៅពេលដែលសហគ្រាសបញ្ឈប់សកម្មភាពអាជីវកម្មជាស្ថាពរ
- ក្នុងករណីមានការផ្ទេរចំណែកណាមួយឬទាំងស្រុងនៃភាគហ៊ុនក្នុងដើមទុន ឬមូលធនរបស់សហគ្រាសដែលមានប្រាក់ចំណូលរក្សាទុក ប្រាក់ចំណូលរក្សាទុកដែលជាប់ទាក់ទិននឹងភាគហ៊ុនដែលបានផ្ទេរ ទោះបីបានបង្វែរឬមិនបានបង្វែរចូលក្នុងដើមទុនឬមូលធនក៏ដោយ ត្រូវចាត់ទុកថាបានបែងចែកជាភាគលាភ។

គ- ប្រាក់ចំណូលពីសេវាកម្មដែលបានបំពេញនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ឃ-ប្រាក់ចំណូលពីការគ្រប់គ្រង និងសេវាបច្ចេកទេស ដែលបានទូទាត់ដោយអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ៖

- សេវាគ្រប់គ្រង សំដៅដល់ សេវាដែលមានចរិតគ្រប់គ្រងទាំងឡាយដែលបានធ្វើឡើងដើម្បីបំពេញមុខងារគ្រប់គ្រងក្នុងការប្រកបអាជីវកម្ម មានជាអាទិ៍ ការជ្រើសរើសបុគ្គលិក ការបណ្តុះបណ្តាល ការគ្រប់គ្រងភ្នាក់ងារលក់
- សេវាបច្ចេកទេស សំដៅដល់ សេវាទាំងឡាយដែលមានចរិតជាបច្ចេកទេសដែលតម្រូវឱ្យមានជំនាញឬចំណេះដឹងបច្ចេកទេសក្នុងការអភិវឌ្ឍឬបង្កើតធាតុចូលនានានៅក្នុងអាជីវកម្ម មានជាអាទិ៍ សេវាវិទ្យាសាស្ត្រ រូបសាស្ត្រ គីមីសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ ទន្តសាស្ត្រ ឱសថសាស្ត្រ នីតិសាស្ត្រ ជាពសាស្ត្រ បសុសាស្ត្រ សិល្បៈ អប់រំសិក្សាធិការ វិស្វកម្ម ស្ថាបត្យកម្ម ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ គណនេយ្យ សេដ្ឋកិច្ច សុខុមាលភាព ថាមពល បរមាណូ រួមទាំងសេវាពិគ្រោះយោបល់។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ សេវាពិគ្រោះយោបល់ សំដៅដល់ សេវាផ្តល់ប្រឹក្សាដោយអ្នកជំនាញ ឬអ្នកដែលមានវិជ្ជាជីវៈទាក់ទិននឹងសេវាបច្ចេកទេសដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ
- ចំណាយបន្ទាប់បន្សំគាំទ្រដល់ការផ្គត់ផ្គង់សេវាគ្រប់គ្រងនិងសេវាបច្ចេកទេស និងទូទាត់ឱ្យទៅអ្នកផ្គត់ផ្គង់សេវាគ្រប់គ្រងនិងសេវាបច្ចេកទេសនោះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាផ្នែកមួយនៃសេវាគ្រប់គ្រងនិងសេវាបច្ចេកទេស។

ង- ប្រាក់ចំណូលដែលបានមកពីចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ ក្នុងករណីដែលទ្រព្យនោះស្ថិតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ច- ប្រាក់សួយសារដែលបានមកពីការប្រើប្រាស់ ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មអរូបីដែលបានទូទាត់ដោយបុគ្គលនិវាសនជនឬបុគ្គលអនិវាសនជន តាមរយៈគ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ដែលតាំងនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ សួយសារចំពោះទ្រព្យសកម្មអរូបី សំដៅដល់៖

- ការអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិបោះពុម្ពផ្សាយនិងលក់ស្នាដៃអក្សរសាស្ត្រ សិល្បៈ វិទ្យាសាស្ត្រ ឬសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែល (រួមទាំងសិទ្ធិអ្នកនិពន្ធនិងសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែល និងផ្សាយខ្សែអាត់សំឡេងឬវីដេអូ...) ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម សិទ្ធិអាជីវកម្ម ម៉ាកឬពាណិជ្ជនាម គំនូរ គំរូប្លង់ គម្រោង រូបមន្ត ការសម្ងាត់អំពីវិធីផលិត... ជារួមគឺអ្វីៗទាំងអស់ដែលជាកម្មសិទ្ធិអរូបី ឬសិទ្ធិផ្សេងៗ

- ចំណេះដឹង ឬចំណេះធ្វើ ឬព័ត៌មានទាក់ទិននឹងបទពិសោធន៍ផ្សេងៗក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន បច្ចេកទេស...

- ការផ្ទេរសិទ្ធិលើចំណេះឬព័ត៌មាន ដូចមានរៀបរាប់ក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ

- ការផ្តល់យោបល់ ឬការផ្តល់សេវាទាក់ទិននឹងការអនុវត្ត ឬការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ។

សួយសារចំពោះទ្រព្យសកម្មអរូបី រួមបញ្ចូលផងដែរនូវការទូទាត់រាល់អត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗពីភាគកម្មក្នុងធនធានរ៉ែ ក្រៅពីប្រាក់ចំណូលសុទ្ធបានមកពីអាជីវកម្មលើធនធាននេះ និងភាគលាភ។

ឆ- ផលចំណេញពីការលក់ចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ រួមទាំងទ្រព្យអរូបី ដែលស្ថិតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬផលចំណេញពីការផ្ទេរផលប្រយោជន៍ណាមួយនៃចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ រួមទាំងទ្រព្យអរូបី ដែលស្ថិតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬចំណេញមូលធនពីទ្រព្យសកម្មហិរញ្ញវត្ថុនិងទ្រព្យសកម្មវិនិយោគនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬចំណេញមូលធនពីការផ្ទេរចំណែកណាមួយឬទាំងស្រុងនៃភាគហ៊ុនក្នុងដើមទុនផ្ទាល់របស់សហគ្រាសនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ជ- បុព្វលាភធានារ៉ាប់រង ឬធានារ៉ាប់រងបន្តចំពោះហានិភ័យនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ឈ-ផលចំណេញពីការលក់ចលនទ្រព្យដែលជាចំណែកនៃទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មរបស់គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍របស់អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ញ-ប្រាក់ចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន តាមរយៈគ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រាក់ចំណូលរបស់អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន ដែលបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ឬសេវាដូចគ្នា ឬប្រហាក់ប្រហែលនឹងសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់គ្រឹះស្ថានអចិន្ត្រៃយ៍ដែលអ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជននោះបានផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

២-ប្រាក់ចំណូលណាមួយដែលមិនត្រូវបានកំណត់ថាជាប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកជាប្រាក់ចំណូលប្រភពបរទេស។

៣-ក្នុងករណីដែលគ្មានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីកំណត់ប្រភពចំណូលដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៣៥ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ឬប្រសិនបើវិធាននានាដែលអនុលោមតាមមាត្រា៣៣ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ឬលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារដទៃទៀត ពុំអាចឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវប្រាក់ចំណូលពីប្រភពណាមួយបានទេ រដ្ឋបាលសារពើពន្ធជាអ្នកកំណត់ប្រភពនៃប្រាក់ចំណូលនោះ។

ប្រការ៩.- ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ

១-ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៧ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ គឺជាប្រាក់ចំណូលសុទ្ធបានមកពីលទ្ធផលទាំងអស់នៃប្រតិបត្តិការគ្រប់ប្រភេទដែលសហគ្រាសសម្រេចបាន រួមបញ្ចូលទាំងតម្លៃលើសបានមកពីការលក់ចំណែកនានា នៃទ្រព្យសកម្មក្នុងពេលកំពុងប្រកបអាជីវកម្មឬនៅពេលបញ្ចប់អាជីវកម្ម ការប្រាក់ ថ្លៃឈ្នួល និងសួយសារ ព្រមទាំងប្រាក់ចំណូលពីទ្រព្យសកម្មហិរញ្ញវត្ថុ ឬទ្រព្យសកម្មវិនិយោគ រាប់ទាំងអចលនទ្រព្យផង។ ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធក៏រួមបញ្ចូលផងដែរនូវចំណេញមូលធនទាំងអស់ពីអចលនទ្រព្យ ទ្រព្យសកម្មហិរញ្ញវត្ថុ ឬទ្រព្យសកម្មវិនិយោគដែលរូបវន្តបុគ្គលឬនីតិបុគ្គលសម្រេចបានមកពីប្រតិបត្តិការនានាក្រៅពីប្រតិបត្តិការអាជីវកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ ការប្រកបអាជីវកម្មណាមួយទោះបីច្បាប់អនុញ្ញាតឬមិនអនុញ្ញាតក្តី មិនអាចរួចផុតពីការបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលឡើយ។

២-ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធកើតចេញពីការកាត់កងគ្នារវាងចំណូលដុល និងចំណាយទាំងអស់ដែលកើតចេញពីប្រតិបត្តិការគ្រប់ប្រភេទរបស់សហគ្រាសក្នុងរយៈពេលកំពុងដំណើរការឬនៅពេលបញ្ចប់អាជីវកម្ម។ តាមគោលការណ៍គណនេយ្យ ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធគឺជាសមតុល្យនៃគណនីលទ្ធផលដែលសម្រេចបានពីប្រតិបត្តិការគ្រប់ប្រភេទរបស់សហគ្រាស។ ប្រតិបត្តិការទាំងនេះ អាចទាក់ទងដោយផ្ទាល់នឹងសកម្មភាពរបស់សហគ្រាស ឬអាចមិនទាក់ទងដោយផ្ទាល់នឹងសកម្មភាពរបស់សហគ្រាស ដែលអាចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលក្ខណៈជាគោលដើមឬក្នុងលក្ខណៈបន្ទាប់បន្សំ។ ប្រតិបត្តិការទាំងនេះ មានជាអាទិ៍៖

ក- ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា ឬប្រតិបត្តិការដទៃទៀត (ជំនួញដើងសា ការងារយកកម្រៃជើងសា សម្បទានសិទ្ធិនៃទ្រព្យអរូបី...)។

ខ- ការបញ្ចេញចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យសកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ ការបញ្ចេញ សំដៅដល់ប្រតិបត្តិការឬព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយដែលនាំដល់ការបញ្ចេញចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាស មានជាអាទិ៍ ការលក់ ការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិតាមផ្លូវច្បាប់ ឧបហារិត (ការដាក់បញ្ចូលជាដើមទុន) ការដោះដូរ ការផ្តល់ជាអំណោយ ការដកចេញនូវទ្រព្យសកម្ម...។

គ- ចំពោះសហគ្រាសនីតិបុគ្គល ឬសហគ្រាសឯកបុគ្គល ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនូវ៖

- តម្លៃលើសនៃទ្រព្យសកម្មដែលបានលក់
- ទ្រព្យសកម្មដែលមិនបានលក់នាថ្ងៃផ្អាកសកម្មភាព (ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង ស្តុកទំនិញ វត្ថុធាតុដើម ការងារកំពុងដំណើរការ...) ត្រូវចាត់ទុកថាជាការយកវិញរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស (ផ្ទេរពីទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មទៅទ្រព្យឯកជន)។ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ ត្រូវវាយតម្លៃតាមតម្លៃទីផ្សារ។

៣-ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ គឺជាចំនួនលម្អៀងរវាងតម្លៃនៃទ្រព្យសកម្មសុទ្ធនាពេលបិទនិងនាពេលបើកនៃរយៈពេលជាប់ពន្ធ។

ក- ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ គឺជាចំនួនលម្អៀងរវាងតម្លៃនៃទ្រព្យសកម្មសុទ្ធនាពេលបិទនិងនាពេលបើកនៃរយៈពេលមួយដែលលទ្ធផលក្នុងរយៈពេលនោះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់គិតពន្ធ ដោយត្រូវដកចេញនូវឧបហារិត និងបូកចូលនូវរាល់ការដកយកមកប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន ឬការកាត់យកមុនដែលម្ចាស់សហគ្រាសបានធ្វើនៅក្នុងគ្រា។ និយមន័យនេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា នៅក្នុងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធក៏មានផងដែរនូវផលចំណេញទាំងឡាយដែលបានកើតឡើងក្នុងកាលៈទេសៈណាមួយ ដែលសហគ្រាសមិនបានធ្វើប្រតិបត្តិការ ដូចជា ករណីតម្លៃលើសដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងពេលរឹបអូស ឬក្នុងពេលមានព្រឹត្តិការណ៍ដែលនាំដល់ការទទួលប្រាក់សំណងជានារ៉ាប់រង។

ខ- ទ្រព្យសកម្មសុទ្ធ គឺជាតម្លៃពិតនៃទ្រព្យសកម្មសរុប ដកផលបូកនៃខ្ទង់នានាខាងគណនីបំណុលដែលក្នុងនោះមានឥណទេយ្យតតិយជន (បំណុលរយៈពេលវែងឬខ្លី) និងសំវិធានធនដែលបានបង្កើតឡើងដោយស្របច្បាប់។

- ទ្រព្យសកម្មសរុប រួមមានខ្ទង់សំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖
  - ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង មានជាអាទិ៍ ដីធ្លីរបស់សហគ្រាស ការរៀបចំតុបតែងដីធ្លីរបស់សហគ្រាស អគារ សំណង់របស់សហគ្រាស រោងចក្រ មូលនិធិពាណិជ្ជកម្ម ចំណាយបង្កើតសហគ្រាសដំបូង (ចំណាយស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងចំណាយលើទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងផ្សេងទៀត៖ ចំណាយទាំងនេះមិនបង្កើតបានជាតម្លៃពិតប្រាកដនៃទ្រព្យសកម្មទេ)
  - ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលខ្លី មានជាអាទិ៍ ស្តុក (ទំនិញ វត្ថុធាតុដើមនិងសម្ភារផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗ ការងារកំពុងដំណើរការ ផលិតផលសម្រេច...) បណ្ណបណ្តាក់ទុនផ្សេងៗ ប្រាក់នៅធនាគារ ប្រាក់ក្នុងបេឡា...។
- ឥណទេយ្យនៃតតិយជន៖ គឺជាបំណុលពិតប្រាកដនិងជាស្ថាពរទាំងគោលការណ៍ និងទាំងទឹកប្រាក់បំណុលដែលបានចុះកិច្ចសន្យាសម្រាប់តម្រូវការអាជីវកម្ម និងដែលផ្សារភ្ជាប់នឹងការគ្រប់គ្រងធម្មតារបស់សហគ្រាស
- សំវិធានធន៖ ខ្ទង់ទាំងនេះត្រូវតែបានបង្កើតឡើងដោយស្របច្បាប់។

ᠠ

គ- ឧបហារិត៖ ឧបហារិតទោះជាប្រាក់ឬជាវត្ថុក្តី មិនមែនជាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធទេ។ ឧបហារិតដោយម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គលនៅក្នុងករណីដែលមានសក្ខីកម្មត្រឹមត្រូវនោះ ត្រូវកាត់កងពីចំនួនលម្អៀងរវាងតម្លៃទ្រព្យសកម្មពិតនាពេលបិទនិងនាពេលបើកនៃរយៈពេលជាប់ពន្ធ។

ឃ-ការដកយកប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន ឬការកាត់យកមុនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស មានជាអាទិ៍៖

- ការដកយកនូវវត្ថុធាតុដើម ផលិតផលសម្រេច ទំនិញ សេវា... សម្រាប់តម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស និងគ្រួសារ (ម្ហូបអាហារ សំលៀកបំពាក់ បរិក្ខារប្រើប្រាស់ក្នុងផ្ទះ សម្ភារ និងសេវាផ្សេងៗរបស់ម្ចាស់សហគ្រាសសំណង់...)
- ការប្រើប្រាស់ដែលជាតម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាសនូវទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាស (ផ្ទះ រថយន្ត...)។

ង- ការលក់ឱ្យភាគហ៊ុនិកនូវទំនិញឬសេវាតាមថ្លៃទាបជាងថ្លៃធម្មតា (ថ្លៃដំហោងដៃឬថ្លៃទីផ្សារ) ដែលអនុវត្តចំពោះអតិថិជនទូទៅ។

ច- ត្រូវបានកំណត់ជាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធផងដែរចំពោះ៖

- ការលុបចោលបំណុល
- ការកាត់បន្ថយបំណុល ដែលម្ចាស់បំណុលបានផ្តល់ឱ្យសហគ្រាស
- គណនីទុនម្ចាស់ទ្រព្យនិងបំណុលទាំងឡាយដែលគ្មានការពិត ឬគ្មានភស្តុតាងបញ្ជាក់
- ការបង្កើតឡើងវិញខាងទ្រព្យសកម្មនូវខ្ទង់ដែលមិនបានកត់ត្រា។

ឆ- រាល់ការប្រែប្រួលនៃទ្រព្យសកម្មសុទ្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការកែតម្រូវលើរាល់ការខុសឆ្គង ដែលមាននៅក្នុងតារាងតុល្យការនៅពេលបញ្ចប់ការិយបរិច្ឆេទណាមួយ ហើយប្រសិនបើការកែតម្រូវនាំឱ្យមានការកើនឡើងខាងគណនីទ្រព្យសកម្ម ឬមានការថយចុះខាងគណនីបំណុល តម្រូវឱ្យមានការកំណត់ឡើងវិញនូវប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនៃការិយបរិច្ឆេទនោះ។ អ្នកជាប់ពន្ធមានសិទ្ធិកែតម្រូវតារាងតុល្យការនាពេលបើកការិយបរិច្ឆេទបន្តបន្ទាប់ដែលស្ថិតក្នុងរយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលកែតម្រូវ លើកលែងតែតារាងតុល្យការនាពេលបើកនៃការិយបរិច្ឆេទដំបូង។

ប្រការ១០ .– ប្រាក់ចំណូលលើកលែងពន្ធ

ប្រាក់ចំណូលលើកលែងពន្ធ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១-ប្រាក់ចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ឬប្រាក់ចំណូលរបស់ស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាល។

២-ប្រាក់ចំណូលរបស់៖

ក- អង្គការណាមួយ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងនិងដំណើរការសម្រាប់គោលដៅសុទ្ធសាធខាងសាសនា សប្បុរសធម៌ វិទ្យាសាស្ត្រ អក្សរសាស្ត្រឬអប់រំ ហើយគ្មានចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យ ឬប្រាក់ចំណូលត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផលប្រយោជន៍ឯកជន។

ខ- សមាគមណាមួយ ក្នុងករណីដែលប្រាក់ចំណូលរបស់សមាគមទាំងនោះ មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផលប្រយោជន៍ឯកជនរបស់អ្នកចូលហ៊ុនឬបវន្តបុគ្គល។

៣-ភាគលាភដែលបានទទួលមកពីសហគ្រាសនិវាសនជន ក្នុងករណីដែលប្រាក់ពន្ធត្រូវបង់តាមប្រការ៤៥ ប្រការ៤៩ និងប្រការ៥២ នៃប្រកាសនេះ ត្រូវបានបង់រួចរាល់។

៤- ក្នុងករណីប្រាក់ចំណូលដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផលប្រយោជន៍ឯកជនរបស់អ្នកចូលហ៊ុនឬបវន្តបុគ្គល ប្រាក់ចំណូលទាំងនោះត្រូវបានកំណត់ឱ្យជាប់ពន្ធឡើងវិញ។

៥-ក្នុងករណីសមាគមឬអង្គការដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការនេះ មានសកម្មភាពខាងពាណិជ្ជកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម ឬអាជីវកម្មផ្សេងទៀតដែលមិនទាក់ទិនដល់គោលដៅឬមុខងារជាមូលដ្ឋាននៃការលើកលែងពន្ធរបស់ខ្លួន ប្រាក់ចំណូលដែលបានមកពីសកម្មភាពមិនទាក់ទិនទាំងនោះ ត្រូវជាប់ពន្ធតាមប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ។

ផ្នែកទី២
វិធានទូទៅស្តីពីស្តុក ការងារកំពុងដំណើរការ និងទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម

ប្រការ១១ ._ និយមន័យនៃស្តុក

១- ស្តុកកើតចេញពីទ្រព្យសកម្មទាំងអស់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាស គឺទ្រព្យសកម្មដែលចូលរួមក្នុងវដ្តនៃអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាស ដើម្បី៖

ក- លក់ក្នុងសភាពដើម ឬលក់ក្រោយការកែច្នៃ ឬក្រោយការផលិត ឬ

ខ- ប្រើប្រាស់អស់ក្នុងដំណាក់កាលប្រើប្រាស់ដំបូង។

២-ស្តុករួមមាន៖

ក- ទំនិញ សម្ភារផ្គត់ផ្គង់ (វត្ថុធាតុដើម សម្ភារប្រើប្រាស់ សម្ភារវេចខ្ចប់...) និងផលិតផល (ផលិតផលពាក់កណ្តាលសម្រេច ផលិតផលសម្រេច កាកសំណល់ ឬវត្ថុធាតុសម្រាប់យកទៅកែច្នៃឡើងវិញ)។

ខ- ការងារកំពុងដំណើរការ៖ គឺជាទ្រព្យសកម្ម ឬសេវា ដែលកំពុងកកើតឡើងនៅក្នុងដំណើរការផលិតកម្ម។

៣-ត្រូវចាត់ទុកជាស្តុកផងដែរនូវរាល់ផលិតផលឬទំនិញឬវត្ថុធាតុដើមដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាស ទោះបីស្ថិតនៅក្នុងឬនៅក្រៅទីតាំងផ្ទាល់របស់សហគ្រាសក៏ដោយ។

៤-នៅពេលធ្វើសារពើភណ្ឌ ប្រសិនបើផលិតផលឬទំនិញឬវត្ថុធាតុដើមដែលសហគ្រាសមិនទាន់បានទទួលមានភាពប្រាកដប្រជាថាជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាសហើយនោះ ត្រូវតែឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងស្តុក និងត្រូវកត់ត្រាចូលតារាងតុល្យការនៃការិយបរិច្ឆេទ។

៥- ផលិតផលឬទំនិញឬវត្ថុធាតុដើម ដែលស្តុកទុកនៅក្នុងឃ្លាំងនានានៅក្នុងឬក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬដែលបានប្រគល់ឱ្យអ្នកក្រៅថែទាំ ឬជាបញ្ញើ ឬជាការដាក់ធានា ឬជាការឱ្យខ្ចី ត្រូវតែឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងទ្រព្យសកម្មនៃសហគ្រាសដែលនៅតែជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ។

៦- ត្រូវបានចាត់ទុកជាស្តុក ប្រសិនបើផលិតផលឬទំនិញបានបំពេញលក្ខខណ្ឌទាំងពីរដូចខាងក្រោម៖

ក- ផលិតផលឬទំនិញឬវត្ថុធាតុដើម ជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាសនាថ្ងៃធ្វើសារពើភណ្ឌ ទោះបីផលិតផលឬទំនិញមិនស្ថិតក្នុងឃ្លាំងរបស់សហគ្រាសក៏ដោយ។

ខ- ផលិតផលឬទំនិញឬវត្ថុធាតុដើម មានគោលដៅទុកសម្រាប់លក់ទៅវិញក្នុងសភាពដើម ឬបន្ទាប់ពីកែច្នៃរួច ឬទុកសម្រាប់ផលិត (គឺចំណែកនៃទ្រព្យសកម្មរយៈពេលខ្លីរបស់សហគ្រាសដែលមិនអាចធ្វើជាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងបាន)។

៧-ទ្រព្យសកម្មកំពុងដំណើរការ គឺជាទ្រព្យសកម្មកំពុងប្រព្រឹត្តទៅឬកំពុងដំណើរការនិងមិនទាន់ត្រូវបានបញ្ចប់នាពេលបញ្ចប់ការិយបរិច្ឆេទ។ ទ្រព្យសកម្មកំពុងដំណើរការច្រើនកើតមាននៅក្នុងសហគ្រាសសំណង់ សហគ្រាសសាធារណការ និងបណ្តាសហគ្រាសដែលអនុវត្តការងារ ដោយឧបករណ៍ធុនធ្ងន់ និងដែលប្រើរយៈពេលវែងក្នុងដំណើរការឬផលិត។

៨-សហគ្រាសមិនត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងស្តុកទេ នូវទ្រព្យដែលបានប្រគល់ តែមិនទាន់ចេញវិក្កយបត្រ។

៩-គណនីស្តុក និងគណនីផលិតផលកំពុងផលិត អាចត្រូវបានបែងចែកជា៖

ក- គណនីវត្ថុធាតុដើម និងសម្ភារផ្គត់ផ្គង់៖ កត់ត្រានូវវត្ថុនិងវត្ថុធាតុបានកែច្នៃតិចឬច្រើន ដែលសម្រាប់បញ្ចូលក្នុងធាតុផ្សំនៃផលិតផលកំពុងកែច្នៃឬផលិត។

ខ- គណនីផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗ៖ កត់ត្រានូវវត្ថុនិងវត្ថុធាតុបានកែច្នៃតិចឬច្រើន ដែលប្រើប្រាស់អស់នៅពេលប្រើដំបូង ឬប្រើប្រាស់អស់ដោយឆាប់រហ័សក្នុងការផលិតឬកែច្នៃ និងមិនចូលក្នុងធាតុផ្សំនៃផលិតផលដែលបានផលិតឬកែច្នៃ ឬប្រើប្រាស់ក្នុងអាជីវកម្មជាសំបកវេចខ្ចប់។ គណនីនេះ រួមមាន៖

- វត្ថុធាតុប្រើប្រាស់
- សម្ភារផ្គត់ផ្គង់ប្រើប្រាស់៖
  - គ្រឿងឆេះ
  - សម្ភារថែទាំ

- សម្ភារផ្គត់ផ្គង់រោងជាង និងរោងចក្រ
- សម្ភារផ្គត់ផ្គង់ឃ្លាំង
- សម្ភារផ្គត់ផ្គង់ការិយាល័យ។

- សំបកវេចខ្ចប់៖
  - សំបកវេចខ្ចប់មិនប្រមូលវិញ
  - សំបកវេចខ្ចប់ប្រមូលវិញដែលមិនអាចកត់ភិនភាគបាន។

គ- គណនីកំពុងដំណើរការសម្រាប់ផលិតផល៖ កត់ត្រាផលិតផលកំពុងផលិត និងការងារកំពុងដំណើរការ។

ឃ-គណនីកំពុងដំណើរការសម្រាប់សេវា៖ កត់ត្រាការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការផ្គត់ផ្គង់សេវា ដែលមិនទាន់ចប់ និងដែលអនុវត្តតាមកិច្ចសន្យាមួយដែលមិនបានគ្រោងទុកនូវការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិជាបណ្តើរៗ ឬកត់ត្រាការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការផ្គត់ផ្គង់សេវាដែលបានចប់ហើយតែកិច្ចសន្យាបានចែងថាទាល់តែមានការយល់ព្រមរបស់អតិថិជនលើតម្លៃទើបការងារនេះក្លាយជាឥណទេយ្យបាន។

ង- ស្តុកផលិតផល រួមមាន៖
- ផលិតផលពាក់កណ្តាលសម្រេច គឺផលិតផលដែលបានដល់ដំណាក់កាលបង្កើយណាមួយ ប៉ុន្តែត្រូវទុកសម្រាប់បញ្ចូលក្នុងដំណាក់កាលថ្មីមួយទៀតនៃវដ្តនៃផលិតកម្ម
- ផលិតផលសម្រេច គឺផលិតផលដែលបានដល់ដំណាក់កាលបង្កើយជាស្ថាពរក្នុងវដ្តនៃផលិតកម្ម
- កាកសំណល់ គឺជាកាកសំណល់ពីផលិតកម្មដែលអាចលក់បាន (កម្ទេចកំណាត់ កម្ទេចឈើ កម្ទេចលោហធាតុ កម្ទេចក្រដាស...) ឬជាវត្ថុធាតុប្រមូលបាន ដូចជាបំណែក និងវត្ថុធាតុផ្សេងៗដែលប្រមូលបាននៅពេលដែលទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងណាមួយត្រូវបានឈប់ប្រើប្រាស់ ឬត្រូវបានរុះរើដោះបំបែក។ វត្ថុធាតុទាំងនេះ ទុកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងវដ្តនៃអាជីវកម្ម ឬទុកសម្រាប់លក់។

ច- ស្តុកទំនិញ គឺជាទំនិញដែលសហគ្រាសទិញដើម្បីលក់ទៅវិញដោយមិនបាច់កែច្នៃ។

ឆ- ស្តុកកំពុងនៅតាមផ្លូវ៖
- វត្ថុធាតុសម្ភារផ្គត់ផ្គង់ឬទំនិញដែលមិនទាន់បានទទួលបញ្ចូលឃ្លាំង ប៉ុន្តែបានក្លាយជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាសរួចហើយ
- ផលិតផលឬទំនិញបញ្ចេញពីឃ្លាំងកំពុងប្រគល់ឱ្យអតិថិជន ប៉ុន្តែនៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហគ្រាសនៅឡើយ
- វត្ថុធាតុសម្ភារផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលឬទំនិញទុកនៅកន្លែងលក់ដែលស្ថិតនៅក្រៅទីស្នាក់ការ ឬផ្ញើទុកនៅតតិយជន។

ប្រការ១២ ._ ការវាយតម្លៃស្តុក

ការវាយតម្លៃស្តុក អាចត្រូវបានអនុវត្តតាមវិធីដូចខាងក្រោម៖

១-ការវាយតម្លៃតាមបរិយាទានលទ្ធកម្ម (ថ្លៃដើមទំនិញដែលទទួលបាន) តាមថ្លៃទិញពិតដែលផ្សំឡើងដោយ៖

ក- ថ្លៃទិញតាមវិក្កយបត្រ។ ការចុះថ្លៃ ការបន្ថយថ្លៃ ឬការបង្វិលតម្លៃដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទិញ ដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់បានយល់ព្រមផ្តល់ឱ្យត្រូវកាត់ចេញពីថ្លៃទិញ។

ខ- ចំណាយបន្ទាប់បន្សំពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់នឹងការទិញឬការផ្គត់ផ្គង់ដែលក្នុងនោះ មានជាអាទិ៍ ការដឹកជញ្ជូន សោហ៊ុយឆ្លងកាត់ ប្រាក់កម្រៃឬកម្រៃជើងសា ការលើកឬដាក់ទំនិញ ពន្ធគយនិងពន្ធអាករផ្សេងទៀត លើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែមដែលអាចស្នើសុំជាឥណទានវិញបាន។ ចំណាយទូទៅនៃការផ្គត់ផ្គង់ និងចំណាយក្នុងការស្តុក មិនត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងបរិយាទានលទ្ធកម្មទេ។ ការខាតឬការខ្ចះខ្ចាយជាយថាហេតុព្រមទាំងចំណាយហិរញ្ញវត្ថុផង ក៏មិនត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងបរិយាទាននេះដែរ។

២-ការវាយតម្លៃតាមបរិយាទានផលិតកម្ម (ថ្លៃដើមផលិតផល) ដែលត្រូវផ្សំឡើងដោយ៖

ក- បរិយាទានលទ្ធកម្មនៃវត្ថុធាតុដើម ឬសម្ភារផ្គត់ផ្គង់ ដែលបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ផលិតកម្ម។

ខ- ចំណាយដោយផ្ទាល់ដើម្បីនាំផលិតផលទៅដល់ទីកន្លែង និងតាមលក្ខខណ្ឌដែលផលិតផលនោះស្ថិតនៅជាក់ស្តែង។ សហគ្រាសអាចបូកបញ្ចូលនូវចំណាយមិនផ្ទាល់ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលចំណាយនោះអាចបញ្ចូលដោយសមហេតុសមផលទៅក្នុងបរិយាទានផលិតកម្មនៃស្តុក។

គ- មិនត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងបរិយាទានផលិតកម្មទេនូវចំណាយរដ្ឋបាលទូទៅ ចំណាយស្តុកផលិតផល ចំណាយស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងចំណាយហិរញ្ញវត្ថុ។

៣- ការកំណត់បរិយាទានបញ្ចេញនៃស្តុក៖

ក- ចំពោះទំនិញ ឬផលិតផលដែលមានលក្ខណៈដាច់ដោយឡែកពីគ្នា បរិយាទាននៃស្តុក ត្រូវកំណត់តាមបរិយាទានបញ្ចូលនៃស្តុកទំនិញ ឬផលិតផលនីមួយៗនោះ។

ខ- ចំពោះទំនិញ ឬផលិតផលដែលអាចដោះដូរគ្នាបាន និងដែលមិនមានលក្ខណៈដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រើវិធីពីរយ៉ាងដូចខាងក្រោមនេះ សម្រាប់កំណត់បរិយាទាននៃស្តុក៖

- បរិយាទានមធ្យមភាគសមតា ដែលមានពីររបៀបដូចខាងក្រោម៖
  - បរិយាទានមធ្យមភាគសមតាប្រចាំខែ៖ ក្នុងនេះ បរិយាទានឯកតានៃស្តុកក្នុងខែណាមួយ ត្រូវស្មើនឹងផលបូកនៃបរិយាទាននៃស្តុកដើមខែ និងបរិយាទានចូលនៃការទិញឬផលិតកម្មទាំងអស់នៅក្នុងខែនោះ ចែកនឹងផលបូកនៃបរិមាណស្តុកដើមខែ និងបរិមាណនៃការទិញឬការផលិតទាំងអស់នៅក្នុងខែនោះ។ បរិយាទានឯកតាដែលបានគណនាឃើញនេះ ត្រូវយកទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់វាយតម្លៃទំនិញចេញទាំងអស់នៅក្នុងខែនោះ
  - បរិយាទានមធ្យមភាគសមតាក្រោយពេលបញ្ចូលម្តងៗ៖ បរិយាទានឯកតានៃការបញ្ចេញស្តុកដែលបានធ្វើឡើងក្រោយការបញ្ចូលស្តុកណាមួយ ត្រូវស្មើនឹងផលបូកនៃបរិយាទានស្តុកដែលនៅសល់មុនការបញ្ចូលនិងបរិយាទាននៃការបញ្ចូល ចែកនឹងផលបូកនៃបរិមាណស្តុកដែលនៅសល់មុនការបញ្ចូល និងបរិមាណនៃការបញ្ចូល។ បរិយាទានឯកតាដែលបានគណនាឃើញនេះ ត្រូវយកទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់វាយតម្លៃទំនិញចេញរហូតដល់មានការបញ្ចូលទំនិញថ្មីទៀត។
- វិធីចូលមុនចេញមុន (FIFO)៖ ទំនិញឬផលិតផលដែលចូលស្តុកមុនត្រូវបញ្ចេញមុន។
  - ក្នុងករណីសហគ្រាសប្រើប្រាស់វិធីគ្រប់គ្រងស្តុកតាមការិយបរិច្ឆេទ ស្តុកចុងក្រោយត្រូវវាយតម្លៃតាមបរិយាទានចូលនៃទំនិញឬផលិតផលដែលចូលក្រោយគេបំផុត
  - ក្នុងករណីសហគ្រាសប្រើប្រាស់វិធីចេញចូលជាអចិន្ត្រៃយ៍ ស្តុកចុងក្រោយត្រូវវាយតម្លៃតាមបរិយាទានទិញចូលជាក់ស្តែង។

ប្រការ១៣ ._ ការវាយតម្លៃការងារកំពុងដំណើរការ

១- ការងារកំពុងដំណើរការ ត្រូវវាយតម្លៃតាមបរិយាទានផលិតកម្មដែលជាអាទិ៍ផ្សំឡើងដោយ៖

ក- បរិយាទាននៃសម្ភារដែលបានប្រើប្រាស់។

ខ- ចំណាយពលកម្ម។

គ- ចំណាយនានានៅការដ្ឋាន។

ឃ- មួយភាគនៃចំណាយទូទៅនៃស្នាក់ការកណ្តាល និងមួយភាគនៃរំលស់ដែលជាទូទៅច្រើនតែវាយតម្លៃតាមវិធីប៉ាន់ស្មាន។

២- សហគ្រាសមិនអាចយកមកគិតបញ្ចូលបានទេនូវចំណាយសុទ្ធសាធខាងពាណិជ្ជកម្ម និងខាងរដ្ឋបាល ព្រមទាំងចំណាយហិរញ្ញវត្ថុ។

ប្រការ១៤ ._ ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម

១- ដោយហេតុថា តម្លៃនៃទ្រព្យសកម្មសុទ្ធនាពេលបិទនិងពេលបើកការិយបរិច្ឆេទ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់គណនាប្រាក់ពន្ធ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មដែលជាចំណែកនៃទ្រព្យរបស់សហគ្រាសទៅតាមប្រភេទនីមួយៗឱ្យបានច្បាស់លាស់។

២-វៀរលែងតែដីនិងអគារដែលត្រូវអនុវត្តតាមវាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌទី៥ នៃប្រការ៣៤ នៃប្រកាសនេះ ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល ត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍ដូចខាងក្រោម៖

ក- ម្ចាស់សហគ្រាសត្រូវញែកឱ្យដាច់ពីគ្នារវាងទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម និងទ្រព្យឯកជនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស។ ការកត់ត្រាក្នុងតារាងតុល្យការបង្កើតជាលក្ខណវិនិច្ឆ័យខុសគ្នារវាងទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម និងទ្រព្យឯកជន។

ខ- ម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល ពុំមានសិទ្ធិកត់ត្រាឬមិនកត់ត្រានូវចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យសកម្មឬទុនម្ចាស់ទ្រព្យនិងបំណុលតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឡើយ។

គ- ម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គលត្រូវកត់ត្រាក្នុងតារាងតុល្យការនៃសហគ្រាសខ្លួននូវចំណែកទាំងអស់នៃទ្រព្យសកម្ម ព្រមទាំងទុនម្ចាស់ទ្រព្យនិងបំណុលដែលជាប់ទាក់ទិននឹងប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មដូចខាងក្រោម៖

- រាល់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងប្រើប្រាស់សម្រាប់ការធ្វើសកម្មភាពអាជីវកម្ម (មូលនិធិពាណិជ្ជកម្ម សម្ភារដឹកជញ្ជូន...) ត្រូវតែកត់ត្រាផងដែរក្នុងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការនូវទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងទាំងឡាយដែលប្រើប្រាស់ចម្រុះ (សម្រាប់ប្រើប្រាស់អាជីវកម្ម និងប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន)
- រាល់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលខ្លីដែលទាក់ទិននឹងសកម្មភាពអាជីវកម្ម (ស្តុកទំនិញ ផលិតផល វត្ថុធាតុដើម ឥណទេយ្យ ប្រាក់ក្នុងដៃ...)
- ទុនម្ចាស់ទ្រព្យ និងបំណុលដែលទាក់ទិននឹងសកម្មភាពអាជីវកម្ម (ការខ្ចីបុលដើម្បីទិញទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង បំណុលរយៈពេលខ្លី ឬបំណុលរយៈពេលវែង...)។

ឃ-ម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកត់ត្រាក្នុងតារាងតុល្យការសហគ្រាសរបស់ខ្លួនទេនូវទ្រព្យដែលមិនទាក់ទិននឹងការធ្វើសកម្មភាពអាជីវកម្ម ក្នុងនោះ៖

- អចលនទ្រព្យឬចំណែកណាមួយនៃអចលនទ្រព្យដែលមិនបម្រើសកម្មភាពអាជីវកម្ម (ផ្ទះសម្រាប់ស្នាក់នៅ អគារសម្រាប់ស្នាក់នៅ...)
- ការឱ្យខ្ចីឬការខ្ចីបុល ដែលមិនទាក់ទិនដល់សកម្មភាពអាជីវកម្ម។

ដូច្នេះ តារាងតុល្យការនៃសហគ្រាសឯកបុគ្គល ត្រូវតែគូសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញនូវរាល់ទ្រព្យដែលមានលក្ខណៈបម្រើអាជីវកម្មតាមចរិត តាមការដាក់ប្រើប្រាស់ ឬតាមគោលដៅ ដោយបង្ហាញតែតម្លៃទាំងនេះប៉ុណ្ណោះ។

ង- ការតម្រូវឱ្យមានការញែកដាច់ពីគ្នារវាងទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម និងទ្រព្យឯកជន មានលក្ខណៈសំខាន់ណាស់ពីព្រោះ៖

- ចំណាយដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការកំណត់ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ ត្រូវតែជាចំណាយទាំងឡាយដែលទាក់ទិននឹងចំណែកនៃទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ ចំណាយទាំងឡាយដែលទាក់ទិននឹងទ្រព្យសកម្ម ប៉ុន្តែមិនបានកត់ត្រាខាងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ
- ការផ្ទេរទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មទៅទ្រព្យឯកជន ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការលក់ដែលបណ្តាលឱ្យមានតម្លៃលើសត្រូវជាប់ពន្ធ ឬតម្លៃខ្វះត្រូវកាត់ចេញពីប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ
- ប្រតិបត្តិការបញ្ច្រាស គឺការផ្ទេរទ្រព្យសកម្មពីទ្រព្យឯកជនទៅទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម គឺជាឧបហារិត។ ឧបហារិតនេះ ត្រូវកត់ត្រាតាមតម្លៃពិតប្រាកដនាថ្ងៃដែលមានការផ្ទេរនេះ។

៣-ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាសនីតិបុគ្គល ត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍ដូចខាងក្រោម៖

ក- ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម គឺជាទ្រព្យរបស់សហគ្រាស។ ជាគតិយុត្ត ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាសនីតិបុគ្គល ត្រូវដាច់ដោយឡែកពីទ្រព្យរបស់អ្នកចូលហ៊ុនឬភាគហ៊ុនិក។

ខ- សម្រាប់សហគ្រាសដែលបង្កើតឡើងដោយគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ច្បាស់លាស់ ទ្រព្យសកម្មនានាដែលអ្នកចូលហ៊ុនបានយល់ព្រមដាក់ជាកម្មសិទ្ធិរួម ត្រូវតែកត់ត្រាខាងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការ។

ផ្នែកទី៣
វិធានទូទៅស្តីពីចំណូលអាជីវកម្ម

ប្រការ១៥ .- គោលការណ៍ទូទៅនៃការទទួលស្គាល់ចំណូល

១- សហគ្រាសត្រូវអនុវត្តវិធានគណនេយ្យតាមស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល សហគ្រាសត្រូវទទួលស្គាល់ចំណូលនៅក្នុងការិយបរិច្ឆេទដែលខ្ទង់ចំណូលបានកើតឡើង ទោះបីប្រាក់ចំណូលនោះត្រូវបានទូទាត់ឬមិនទាន់ទូទាត់ក្តី។

២- ចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៅពេលបានចេញវិក្កយបត្រប្រសិនបើវិក្កយបត្របានចេញមុនពេលបញ្ជូនទំនិញឬទទួលប្រាក់ ឬពេលបញ្ជូនទំនិញឬការបំពេញសេវា ឬពេលទូទាត់ប្រាក់។ ដោយឡែកសហគ្រាសដែលស្ថិតក្នុងរយៈពេលលើកលែងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ត្រូវអនុវត្តការទទួលស្គាល់ចំណូលតាមវិធានគណនេយ្យតាមស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា។

៣- ក្នុងករណីទំនិញឬសេវាត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលណាមួយ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៅពេលដែលទំនិញនោះត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ដំបូង ឬជាពេលដែលសេវាត្រូវបានបំពេញរួចរាល់។

៤- ក្នុងករណីទំនិញឬសេវាត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់ក្នុងលក្ខណៈជាអំណោយ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៅពេលដែលទំនិញត្រូវបានប្រគល់ឱ្យ ទោះមានលក្ខណៈជាការផ្ទេរសិទ្ធិប្រើប្រាស់ឬសិទ្ធិចាត់ចែងក្តី ឬពេលដែលសេវាត្រូវបានបំពេញរួចរាល់។

៥- ចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញក្រោមកិច្ចសន្យាជួល ឬការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវាក្រោមកិច្ចសន្យា ឬច្បាប់ដែលចែងអំពីការទូទាត់ច្រើនលើកឬការផ្គត់ផ្គង់សេវាជាប់បន្ត ទំនិញឬសេវាទាំងនោះត្រូវចាត់ទុកថាបានផ្គត់ផ្គង់រួចរាល់ចំពោះតែចំណែកដែលបានផ្គត់ផ្គង់រួចរាល់ក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ឬរយៈពេលដែលច្បាប់បានកំណត់ ហើយសហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៃចំណែកដែលបានផ្គត់ផ្គង់រួចរាល់នីមួយៗ នៅកាលបរិច្ឆេទណាមួយមុនគេក្នុងចំណោមកាលបរិច្ឆេទដែលការទូទាត់ត្រូវដល់កំណត់ និងកាលបរិច្ឆេទដែលបានទទួលការទូទាត់។

៦- ចំពោះភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៅកាលបរិច្ឆេទដែលកើតឡើងមុនគេក្នុងចំណោមកាលបរិច្ឆេទដែលការទូទាត់ត្រូវដល់កំណត់ និងកាលបរិច្ឆេទដែលបានទទួលការទូទាត់។

៧- ចំពោះសេវាខាងហិរញ្ញវត្ថុ វៀរលែងតែឥណទេយ្យដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសំវិធានធនតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារដែលធនាគារព្យួរទុកការប្រាក់ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៅកាលបរិច្ឆេទដែលបានទទួលការប្រាក់ ប្រាក់កម្រៃឬកម្រៃជើងសា ដូចមានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាផ្គត់ផ្គង់សេវាខាងហិរញ្ញវត្ថុ ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការបង់ការប្រាក់ ប្រាក់កម្រៃឬកម្រៃជើងសា ប្រសិនបើការបង់ប្រាក់ត្រូវបានធ្វើឡើងមុនកាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវបង់ប្រាក់។

៨- ចំពោះសហគ្រាសសំណង់ឬសហគ្រាសធ្វើសេវាសាងសង់ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៃចំណែកដែលបានផ្គត់ផ្គង់រួចរាល់នីមួយៗ នៅកាលបរិច្ឆេទមុនគេក្នុងចំណោមកាលបរិច្ឆេទដែលការទូទាត់ត្រូវដល់កំណត់តាមកិច្ចសន្យា និងកាលបរិច្ឆេទដែលតម្រូវឱ្យកត់ត្រា ជាចំណូលដែលត្រូវទទួលស្គាល់ក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យស្របតាមវិធានគណនេយ្យនៃស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា។

ប្រការ១៦ .- លក្ខខណ្ឌបន្ថែមក្នុងការទទួលស្គាល់ចំណូល

ចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ការទទួលស្គាល់ចំណូលកើតឡើងនៅពេលផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដែលក្នុងករណីទូទៅត្រូវកើតឡើងនៅពេលប្រគល់ទំនិញ។ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញអាចធ្វើឡើងក្រោមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

១- ការផ្គត់ផ្គង់ក្រោមលក្ខខណ្ឌព្យួរកិច្ចសន្យា៖ ក្នុងករណីនេះ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ត្រូវចំណុះទៅនឹងការសម្រេចបាននូវព្រឹត្តិការណ៍អ្វីមួយក្នុងអនាគត។ ផ្ទុយទៅវិញ បើព្រឹត្តិការណ៍នោះមិនកើតឡើង កិច្ចសន្យានឹងត្រូវព្យួរទុករហូតដល់ពេលដែលព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើងដែលនាំឱ្យមានការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងធ្វើឱ្យខ្ទង់ចំណូលមានភាពអាចទារបាន។

២-ការផ្គត់ផ្គង់ក្រោមលក្ខខណ្ឌរំលាយកិច្ចសន្យា៖ ក្នុងករណីនេះ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់ត្រូវបានធ្វើឡើងភ្លាមៗ ដូចគ្នានឹងការផ្គត់ផ្គង់តាមកិច្ចសន្យាសាមញ្ញដែរ ប៉ុន្តែកិច្ចសន្យាត្រូវលុបចោលវិញ ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌដែលបានគ្រោងទុកក្លាយទៅជាពិត។ ដូច្នេះប្រាក់ចំណូលត្រូវទទួលស្គាល់ក្នុងការិយបរិច្ឆេទដែលមានការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ឬសិទ្ធិប្រើប្រាស់។ ប្រសិនបើក្រោយមកលក្ខខណ្ឌរំលាយកិច្ចសន្យាក្លាយទៅជាពិត ការលុបចោលនូវការផ្គត់ផ្គង់ត្រូវទទួលស្គាល់ក្នុងការិយបរិច្ឆេទដែលលក្ខខណ្ឌបានក្លាយទៅជាពិត។

៣-ប្រាក់កាត់ទុកដើម្បីធានា៖ ចំពោះប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានកាត់ទុកជាបណ្ដោះអាសន្នដើម្បីធានាលើគុណភាពការងារដែលបានផ្គត់ផ្គង់ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងលទ្ធផលនៃការិយបរិច្ឆេទចន្លោះនាពេលប្រគល់ទទួលការងារ ឬនាពេលដាក់ការងារឱ្យនៅក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃការងារនោះ។

៤-ប្រាក់កក់៖ ប្រាក់កក់ដែលអ្នកទិញបានបង់ជាមុននាពេលបញ្ជាទិញទំនិញឬសេវា ដែលជាចំណែកមួយនៃថ្លៃទិញទំនិញឬសេវា ហើយអ្នកផ្គត់ផ្គង់ត្រូវកត់ត្រាប្រាក់កក់នេះជាចំណូលនាថ្ងៃទទួលប្រាក់។

ប្រការ១៧ ._ ចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្ម

ចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្ម គឺជាចំណូលដែលបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវាដែលជាសកម្មភាពអាជីវកម្មដែលមានបញ្ជាក់នៅលើបណ្ណបង់ពន្ធប៉ាតង់របស់សហគ្រាស។ ចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្ម រួមបញ្ចូលទាំងការទទួលស្គាល់ចំណូលដែលកើតអំពីការយកទំនិញឬសេវាសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ផងដែរ។ ចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្មដូចមានចែងក្នុងប្រការនេះ និងចំណូលបន្ទាប់បន្សំដូចមានចែងក្នុងប្រការ១៨ នៃប្រកាសនេះ គឺជាផលរបរដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់គណនាប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលឬពន្ធអប្បបរមា។

ប្រការ១៨ ._ ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ

ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ គឺជាចំណូលទាំងឡាយដែលមិនមែនជាចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាស ប៉ុន្តែត្រូវគិតបញ្ចូលផងដែរទៅក្នុងប្រាក់ចំណូលរបស់សហគ្រាស។ ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ មានជាអាទិ៍៖

១-ចំណូលពីការជួលអចលនទ្រព្យ ទោះបីជាអចលនទ្រព្យនោះចូលរួមឬមិនចូលរួមក្នុងសកម្មភាពអាជីវកម្មក្ដី។

២-អចលនទ្រព្យដាក់ឱ្យតតិយជនប្រើប្រាស់ដោយឥតគិតថ្លៃ ត្រូវកំណត់ថាសហគ្រាសបានទទួលចំណូលជាប់ពន្ធ ដែលមានទឹកប្រាក់ស្មើនឹងថ្លៃឈ្នួលតាមទីផ្សារនៃអចលនទ្រព្យ។

៣-អចលនទ្រព្យដាក់ឱ្យនិយោជិតប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈឯកជនដោយឥតគិតថ្លៃ ត្រូវកំណត់ថាសហគ្រាសបានទទួលចំណូលជាប់ពន្ធ ដែលមានទឹកប្រាក់ស្មើនឹងថ្លៃឈ្នួលតាមទីផ្សារនៃអចលនទ្រព្យ វៀរលែងតែអចលនទ្រព្យដែលដាក់ឱ្យកម្មករនិយោជិតប្រើប្រាស់ជារួមស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្ដីពីការងារ។

៤-សួយសារ៖ ចំណូលបានមកពីអាជីវកម្មលើទ្រព្យសកម្មអរូបីផ្សេងៗ មានជាអាទិ៍ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម សិទ្ធិអ្នកនិពន្ធនិងសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែល គំនូរ គំរូប្លង់ សិទ្ធិអាជីវកម្ម សញ្ញាផលិត វិធីធ្វើ។

៥-ចំណូលបន្ទាប់បន្សំដទៃទៀត មានជាអាទិ៍ ចំណូលពីការលក់កាកសំណល់ ការជួលសម្ភារអាជីវកម្ម ប្រាក់ចំណូលពីសំបកវេចខ្ចប់។

ប្រការ១៩ ._ ចំណូលផ្សេងៗ

ក្រៅពីចំណូលពីសកម្មភាពអាជីវកម្មនិងចំណូលបន្ទាប់បន្សំ សហគ្រាសនៅមានចំណូលផ្សេងៗជាច្រើនទៀតដែលត្រូវបញ្ចូលក្នុងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ មានជាអាទិ៍៖

១-ចំណូលពីមូលបត្រ ភាគហ៊ុន និងចំណូលភាគលាភ។

២-ចំណូលហិរញ្ញវត្ថុ (ចំណូលពីឥណទេយ្យ ប្រាក់ធានា គណនីបញ្ញើ គណនីចរន្ត...)។

៣-ប្រាក់ចំណូលពីសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងសម្រាប់ជាប្រយោជន៍បុគ្គលិក។

៤- អំណោយនិងឧបត្ថម្ភធនៈ

ក- អំណោយនិងឧបត្ថម្ភធន ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងចំណូលជាប់ពន្ធនៃការិយបរិច្ឆេទដែលបានទទួលអំណោយនិងឧបត្ថម្ភធនទាំងនេះ។ អំណោយនិងឧបត្ថម្ភធន មានជាអាទិ៍ៈ

- អំណោយផ្សេងៗ ទោះបានពីប្រភពណាក៏ដោយ
- ឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់អាជីវកម្មដែលរដ្ឋ សមូហភាពសាធារណៈ តតិយជន... បានផ្តល់ឱ្យ (ប្រាក់ប៉ះប៉ូវសម្រាប់បំពេញថ្លៃ ឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់សម្រាលបន្ទុកអាជីវកម្ម ឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់ធានាលំនឹង...)។

ខ- ឧបត្ថម្ភធនវិនិយោគៈ

- ចំពោះឧបត្ថម្ភធនវិនិយោគសម្រាប់ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់១ ដែលមានតម្លៃចាប់ពី ៤០ ០០០ ០០០ (សែសិបលាន) រៀល ឡើងទៅ សហគ្រាសមិនត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលទាំងស្រុងសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធទេ។ ក្នុងករណីនេះ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាឧបត្ថម្ភធនវិនិយោគមួយចំណែកម្តងៗ ជាចំណូលជាប់ពន្ធ។ សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធនីមួយៗ ចំណែកដែលត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលជាប់ពន្ធ ត្រូវមានទឹកប្រាក់ស្មើគ្នានឹងរំលស់នៃទ្រព្យសកម្មដែលបានទទួលឬដែលបានបង្កើតដោយសារឧបត្ថម្ភធនវិនិយោគក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដដែលនោះ

ឧទាហរណ៍ទី៦ៈ

ចំពោះទ្រព្យសកម្មក្នុងថ្នាក់១ ដែលមានអត្រារំលស់ស្មើភាគ ៥% និងដែលត្រូវបានទទួលមកដោយឧបត្ថម្ភធនក្នុងតម្លៃ ១០០ ០០០ ០០០ រៀល ចំណែកត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលជាប់ពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធនីមួយៗ គឺត្រូវស្មើនឹង ៥ ០០០ ០០០ រៀល (លើកលែងតែឆ្នាំបញ្ចប់រំលស់)។

- សម្រាប់ទ្រព្យសកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងថ្នាក់២ ថ្នាក់៣ និងថ្នាក់៤ ឧបត្ថម្ភធនវិនិយោគត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលជាប់ពន្ធទាំងស្រុង ដោយកាត់កងតាមតារាងរំលស់ដើម្បីកំណត់ចំនួនសមស្របសម្រាប់រំលស់ទ្រព្យសកម្មនៅឆ្នាំទីមួយដែលទ្រព្យទាំងនោះត្រូវបានដាក់ប្រើប្រាស់។

៥- ការសាងសង់ឬកែលម្អអចលនទ្រព្យដែលអ្នកជួលធ្វើឡើងដោយសោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួន និងដោយមិនបានគិតថ្លៃពីសហគ្រាសវិញ ដែលនាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវតម្លៃនៃអចលនទ្រព្យ។ កំណើននៃតម្លៃអចលនទ្រព្យដែលនៅសល់ត្រូវគិតបញ្ចូលទៅក្នុងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលអចលនទ្រព្យត្រូវបានប្រគល់មកវិញ។

៦- តម្លៃលើសពីការលក់ឬឈប់ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មអាជីវកម្ម។

៧- សំណងធានារ៉ាប់រងៈ សំណងធានារ៉ាប់រងដែលសហគ្រាសបានទទួលក្រោយពេលកើតមានមហន្តរាយ (អគ្គិភ័យ ចោរកម្ម ការខូចខាតទ្រព្យសកម្មផ្សេងៗ...) ឬនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងដែលបានចុះកិច្ចសន្យាសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់សហគ្រាស។ ប្រាក់សំណងនេះ ត្រូវកត់ត្រាក្នុងចំណូលជាប់ពន្ធរបស់សហគ្រាស។ ដោយឡែក ការខាតបង់និងចំណាយរបស់សហគ្រាសក្នុងការដាក់ឱ្យដំណើរការឡើងវិញនូវទ្រព្យសកម្មដែលខូចខាតត្រូវកត់ត្រាជាចំណាយ។

៨- សំណងផ្សេងៗ មានជាអាទិ៍ៈ

ក- សំណងចំពោះការកេណ្ឌប្រមូលយកទៅប្រើប្រាស់នូវមធ្យោបាយផ្សេងៗដូចជា កាណូតដែលរដ្ឋបានកេណ្ឌឱ្យទៅដឹកប្រជាជនពេលមានគ្រោះទឹកជំនន់...។

ខ- សំណងពីការលុបកិច្ចសន្យា។

គ- សំណងផ្តល់ឱ្យជាជំងឺចិត្ត។

ឃ-សំណងការខូចខាតដោយការធ្វើអាជីវកម្មប្រជែងគ្នាមិនស្មោះត្រង់។

៩- ការបន្ធូរបន្ថយនូវពន្ធអាករដែលកាលពីមុនបានកាត់ចេញពីប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធៈ ប្រាក់បន្ធូរបន្ថយនេះ គឺជាចំណូលនៃការិយបរិច្ឆេទដែលសហគ្រាសបានទទួលផលប្រយោជន៍នេះ។

១០- ការបន្ថយបំណុលៈ ការបន្ថយបំណុលដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់ឬតតិយជនបានយល់ព្រមផ្តល់ឱ្យសហគ្រាស និងដែលបានធ្វើឱ្យមានការកើនឡើងនូវទ្រព្យសកម្មសុទ្ធរបស់សហគ្រាស ត្រូវកត់ត្រាជាចំណូលនៃការិយបរិច្ឆេទដែលសហគ្រាសបានទទួលការយល់ព្រមបន្ថយនេះ។

ផ្នែកទី៤
វិធានទូទៅស្តីពីចំណាយ

ប្រការ២០ ._ គោលការណ៍សម្រាប់ចំណាយអាជីវកម្ម

១- ចំណាយដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កង៖ គឺជាចំណាយសម្រាប់អាជីវកម្មដែលអ្នកជាប់ពន្ធបានទូទាត់ ឬត្រូវសងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ និងដែលមិនបញ្ចូលមកវិញនូវទ្រព្យសកម្ម ឬដែលគ្មានការលុបបំណុលណាមួយ។

២- ចំណាយបានទូទាត់ឬត្រូវសងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖ ចំណាយក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយអាចកាត់កងបានតែក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ។ ចំណាយដែលអាចកាត់កងបានត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងប្រការ២១ នៃប្រកាសនេះ។ អ្នកជាប់ពន្ធមិនអាចរំកិលកាលបរិច្ឆេទកត់ត្រាចំណាយពីឆ្នាំជាប់ពន្ធមួយទៅឆ្នាំជាប់ពន្ធមួយទៀតបានឡើយ។ ដើម្បីកំណត់លទ្ធផលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវគិតបញ្ចូលតែហេតុការណ៍និងប្រតិបត្តិការទាំងឡាយណាដែលនាំឱ្យលទ្ធផលនោះសម្រេចបានតែប៉ុណ្ណោះ ដូចខាងក្រោម៖

ក- ចំណាយដែលទាក់ទិននឹងឆ្នាំជាប់ពន្ធមុនៗ៖ វៀរលែងតែចំណាយដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការ២១ នៃប្រកាសនេះ ចំណាយណាមួយដែលបានកើតឡើង និងជាកម្មវត្ថុត្រូវកត់ត្រាជាចំណាយនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធមុនណាមួយ មិនអាចយកមកកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តបានទេ។

ខ- ចំណាយមិនបានទូទាត់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖ ប្រសិនបើចំណាយមួយដែលស្របតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងប្រការ២០ និងប្រការ២១ នៃប្រកាសនេះ ត្រូវជាចំណាយនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ប៉ុន្តែនៅពេលបិទបញ្ជីចំណាយនេះមិនទាន់បានទូទាត់នៅឡើយ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាចំណាយនេះក្នុងគណនីត្រូវសង (ឈ្នួលផ្ទះមិនបានបង់ ពន្ធមិនបានបង់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ...)។ ក្នុងករណីមិនបានកត់ត្រាបែបនេះទេ ចំណាយនេះមិនអាចលើកយកទៅកត់ត្រាជាចំណាយនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់បានឡើយ។

គ- ចំណាយនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់៖ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទេនូវការកត់បញ្ចូលទៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធមួយនូវចំណាយដែលទាក់ទិននឹងឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ៗ។

ឃ-ចំណាយទាំងឡាយដែលបានទូទាត់ជាមុន៖ ត្រូវកាត់ចេញតែពីចំណូលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធណាដែលចំណាយទាំងនោះបានកើតឡើងតែប៉ុណ្ណោះ។

៣-ចំណាយដើម្បីប្រកបអាជីវកម្ម៖ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងតែចំណាយណាមួយដែលបានធ្វើដើម្បីបម្រើអាជីវកម្ម ឬដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃអាជីវកម្ម។ ដូច្នេះចំណាយណាដែលមិនផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការគ្រប់គ្រងធម្មតា ឬដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់តតិយជន គឺមិនអាចកាត់កងបានទេ។ ចំណាយដែលមិនមែនជាចំណាយដើម្បីប្រកបអាជីវកម្ម មានជាអាទិ៍៖

ក- ចំណាយបម្រើតម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស (ចំណាយលំនៅឋាន ពន្ធផ្ទាល់ខ្លួន ចំណាយលើយានជំនិះប្រើប្រាស់ជាឯកជន សោហ៊ុយលើអ្នកបម្រើ លាភការផ្តល់ជូនម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល ឬសហព័ទ្ធ ប្រាក់កាត់យកផ្ទាល់ពីការទូទាត់របស់អតិថិជន...)។

ខ- ចំណាយលេចធ្លោ ឬស្តុកស្តម្ភហួសហេតុ ដែលគ្មានប្រយោជន៍ ឬមានប្រយោជន៍តិចតួចពេកដល់អាជីវកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ ចំណាយស្តុកស្តម្ភហួសហេតុ សំដៅដល់ ចំណាយលើសពីតម្រូវការ ឬខ្ជះខ្ជាយហួសពីភាពសមហេតុសមផល ថ្លៃ ឬតម្លៃខ្ពស់មិនសមហេតុសមផល ឬលេចធ្លោហួសពេក។

៤-ចំណាយដែលមិនបញ្ចូលមកវិញនូវទ្រព្យសកម្មឬដែលគ្មានការលុបបំណុលណាមួយ៖ គឺជាចំណាយដែលបណ្តាលឱ្យមានការថយចុះនូវទ្រព្យសកម្មសុទ្ធរបស់សហគ្រាស។ ដូចនេះ ចំណាយណាមួយដែលមិនបណ្តាលឱ្យមានការថយចុះនូវទ្រព្យសកម្មសុទ្ធរបស់សហគ្រាស គឺមិនអាចកាត់កងបានទេ។ ចំណាយដែលមិនបណ្តាលឱ្យមានការថយចុះនូវទ្រព្យសកម្មសុទ្ធ មានជាអាទិ៍៖

ក- ចំណាយដែលមិនមែនជាបន្ទុករបស់សហគ្រាសខ្លួនឯងផ្ទាល់។

ខ- ចំណាយដែលមានការបញ្ចូលមកវិញនូវចំណែកថ្មីមួយក្នុងទ្រព្យសកម្ម ឬដែលបណ្តាលឱ្យមានការកើនតម្លៃនៃចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យសកម្ម។

គ- ចំណាយសម្រាប់បង្កើនអាយុកាលប្រើប្រាស់នៃទ្រព្យសកម្មណាមួយ។

ឃ-ចំណាយដែលនាំឱ្យមានការលុបបំណុល (ការសងប្រាក់ខ្ចី ការទូទាត់ប្រាក់ជំពាក់អ្នកផ្គត់ផ្គង់...)។

៤

ប្រការ២១ ._ គោលការណ៍សម្រាប់ចំណាយអាចកាត់កងបាន

១- សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ចំណាយនានាដូចមានចែងក្នុងប្រការ២០ នៃប្រកាសនេះ អាចអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបាន លុះណាតែចំណាយទាំងនោះបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌទាំងបី ដូចខាងក្រោម៖

ក- ហេតុការណ៍ដែលបណ្តាលឱ្យមានចំណាយបានកើតឡើង និងជាកាតព្វកិច្ចពិតប្រាកដរបស់សហគ្រាស មានន័យថា ភាពពិតរបស់ចំណាយនោះត្រូវបានបញ្ជាក់អះអាងដោយភស្តុតាងដែលអាចត្រួតពិនិត្យបាន (វិក្កយបត្រ ប្រតិវេទន៍គយ លិខិតឆ្លើយឆ្លងពាណិជ្ជកម្ម កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់ បណ្ណចំណាយ...)។

ខ- លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលទាក់ទិននឹងចំណាយបានកើតឡើង៖

- ក្នុងករណីដែលចំណាយតម្រូវឱ្យមានការទូទាត់សងចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ទ្រព្យសកម្ម ទំនិញឬសេវា លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចកើតឡើងនៅពេលដែលសហគ្រាសបានទទួលការផ្គត់ផ្គង់ទ្រព្យសកម្ម ទំនិញឬសេវា
- ក្នុងករណីដែលចំណាយបានកើតឡើងដោយសារសហគ្រាសបានប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្ម ឬបានផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចកើតឡើងនៅពេលដែលសហគ្រាសបានប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្ម ឬនៅពេលដែលសហគ្រាសបានផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា
- លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានចាត់ទុកថាបានកើតឡើង នៅពេលដែលការទូទាត់ណាមួយដូចខាងក្រោមនេះ បានកើតឡើង៖
  - ការប៉ះប៉ូវឱ្យកម្មករ សំណងជំងឺចិត្ត ឬសំណងលើការបំពានកិច្ចសន្យា
  - ការបុះថ្លៃ ឬការបង្វិលសងវិញ
  - ប្រាក់រង្វាន់ផ្សេងៗ
  - សំណងលើការទទួលធានា ឬតាមកិច្ចព្រមព្រៀងផ្តល់សេវា
  - ប្រាក់ពន្ធនានាក្រៅពីឥណទានពន្ធបរទេស ពន្ធអប្បបរមា និងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល។

គ- ចំណាយរបស់សហគ្រាសត្រូវបានកត់ត្រាច្បាស់លាស់ក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវអំពីចំនួនទឹកប្រាក់និងកាលបរិច្ឆេទ។

២-បន្ថែមលើលក្ខខណ្ឌទាំងបីដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ៖

ក- សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ដើម្បីអាចកាត់កងបាននូវចំណាយដែលមិនទាន់បានទូទាត់នៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ លុះណាតែចំណាយនោះ គឺជាបំណុលពិតប្រាកដរបស់សហគ្រាស។ ប្រសិនបើទឹកប្រាក់ដែលមិនបានទូទាត់មិនតំណាងឱ្យបំណុលពិតប្រាកដទេនោះ ការកាត់កងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ។ ដើម្បីបញ្ជាក់នូវបំណុលពិតប្រាកដ ត្រូវតែមានកំហិតទារដោយម្ចាស់បំណុលជាមួយនឹងការរំពឹងដោយសមស្របថាបំណុលនឹងត្រូវទូទាត់ពិតប្រាកដដោយសហគ្រាស។

ខ- ចំពោះចំណាយប្រាក់បៀវត្សដែលត្រូវបើកឱ្យនិយោជិត សហគ្រាសអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត ប្រសិនបើប្រាក់បៀវត្សនោះត្រូវបានបើកក្នុងអំឡុងពេល ១៨០ថ្ងៃ នៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់។ ក្នុងករណីចំណាយប្រាក់បៀវត្សដែលត្រូវបើកឱ្យនិយោជិតដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ មិនត្រូវបានទូទាត់ក្នុងរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃ នៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ ចំណាយនេះត្រូវបញ្ចូលជាចំណូលជាប់ពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តវិញ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានការទូទាត់កើតឡើងក្រោយរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃ ចំណាយត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ ចំពោះតែការទូទាត់ដែលបានធ្វើឡើងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់នោះប៉ុណ្ណោះ។ គោលការណ៍ ១៨០ថ្ងៃ នេះមិនអនុវត្តចំពោះប្រាក់បម្រុងសម្រាប់សោធនរបស់និយោជិតឡើយ។

គ- ចំពោះចំណាយដែលត្រូវទូទាត់ឱ្យបុគ្គលទាក់ទិន សហគ្រាសអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត ប្រសិនបើចំណាយនោះត្រូវបានបើកក្នុងអំឡុងពេល ១៨០ថ្ងៃ នៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ លើកលែងតែចំណាយដែលអាចកាត់កងបាននៃសារពើភណ្ឌទ្រព្យជាមូលធន និងទ្រព្យដែលអាចរំលស់បាន។ ចំពោះចំណាយដែលត្រូវទូទាត់ឱ្យបុគ្គលទាក់ទិននិវាសនជនដែលមិនស្ថិតក្នុងរបបស្វ័យប្រកាស មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងមុនការទូទាត់ជាក់ស្តែងឡើយ។ ក្នុងករណីចំណាយដែលត្រូវទូទាត់ឱ្យបុគ្គលទាក់ទិនដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌនេះ

មិនត្រូវបានទូទាត់ក្នុងរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃ នៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ ចំណាយនេះត្រូវបញ្ចូលជាចំណូលជាប់ពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តវិញ និងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ទេ។

ឃ-ក្នុងករណីសហគ្រាសធ្វើការកែតម្រូវដោយខ្លួនឯង ដោយបញ្ចូលចំណាយដែលមិនបានទូទាត់មកជាចំណូលឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តវិញ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ខ និងវាក្យខណ្ឌ គ នៃកថាខណ្ឌនេះ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃក្រោយរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃ សហគ្រាសមិនទទួលរងពន្ធបន្ថែមនិងការប្រាក់ទេ។ ក្នុងករណីសហគ្រាសមិនបានកែតម្រូវទាន់ពេលវេលា ពន្ធបន្ថែមនិងការប្រាក់ត្រូវចាប់ផ្តើមគិតពីខែបន្ទាប់ពីរយៈពេល ១៨០ថ្ងៃ។

ប្រការ២២ ._ គោលការណ៍សម្រាប់ចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន

លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្ទុយ ក្រៅពីចំណាយដែលបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងប្រការ២១ នៃប្រកាសនេះ ចំណាយផ្សេងទៀតទាំងអស់ គឺជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន និងត្រូវបញ្ចូលមកជាចំណូលជាប់ពន្ធវិញ។

ផ្នែកទី៥
ចំណាយអាចកាត់កងបាន និងចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន

ប្រការ២៣ ._ ចំណាយបង្កើតសហគ្រាស

១- ចំណាយបង្កើតសហគ្រាស គឺជាចំណាយដែលបានចាយដើម្បីបង្កើតសហគ្រាស។ ចំណាយនេះមិនអាចកត់ត្រាបញ្ចូលក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មដទៃណាមួយទេ។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ចំណាយបង្កើតសហគ្រាសអាចត្រូវបានកាត់កងបានទាំងស្រុងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដំបូង។ ប៉ុន្តែបើសហគ្រាសធ្វើការកាត់កងតាមការរំលស់វិញ ចំណាយទាំងនេះអាចធ្វើរំលស់ស្មើភាគក្នុងរយៈពេលមិនលើសពី ២ឆ្នាំជាប់ពន្ធបានទេ។ ចំណាយបង្កើតសហគ្រាស មានជាអាទិ៍៖

ក- ចំណាយបង្កើតសហគ្រាសនិងអភិវឌ្ឍន៍ដំបូង គឺជាចំណាយដែលទាក់ទិននឹងសកម្មភាពមុនពេលនិងនាពេលបង្កើតសហគ្រាស។ ចំណាយបង្កើតសហគ្រាសនិងអភិវឌ្ឍន៍ដំបូង មានជាអាទិ៍ ចំណាយសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពក្នុងការបង្កើតសហគ្រាស ផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម ដឹកនាំនិងត្រួតពិនិត្យការដ្ឋាន បណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក បុរេហិរញ្ញប្បទាន និងជំនួយបច្ចេកទេស។

ខ- ចំណាយទាក់ទិននឹងលក្ខន្តិកៈរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺជាចំណាយក្នុងពេលបង្កើតក្រុមហ៊ុន ពេលបន្ថែមឬបន្ថយមូលធនរបស់ក្រុមហ៊ុន ឬចំណាយដែលធ្វើឡើងក្នុងប្រតិបត្តិការប្រហាក់ប្រហែលណាមួយ (ការផ្លាស់ប្តូរទ្រង់ទ្រាយក្រុមហ៊ុន ការរំលាយក្រុមហ៊ុនបញ្ចូលគ្នា...)។ ចំណាយទាក់ទិននឹងលក្ខន្តិកៈរបស់ក្រុមហ៊ុនមានជាអាទិ៍ ពន្ធប្រថាប់ត្រាលើលិខិតផ្សេងៗរបស់ក្រុមហ៊ុន (ឧបហារិត ការបង្កើនមូលធន ការរំលាយក្រុមហ៊ុនបញ្ចូលគ្នា...) ប្រាក់កម្រៃនៃការបង្កើតក្រុមហ៊ុន និងចំណាយធ្វើបែបបទស្របច្បាប់នៃប្រកាសនកិច្ច។

គ- ចំណាយក្នុងឱកាសចុះកិច្ចសន្យាខ្ចីបុល។

ឃ-ចំណាយក្នុងការទទួលទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង ក្នុងនេះមានតែពន្ធប្រថាប់ត្រាលើការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឬសិទ្ធិកាន់កាប់ កម្រៃជើងសា និងចំណាយលើលិខិតស្នាមតាមផ្លូវច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ។ ឯចំណាយផ្សេងទៀត គឺជាចំណែកនៃបរិយាទាននៃទ្រព្យសកម្ម ឬជាចំណាយក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលចំណាយទាំងនោះបានកើតឡើង។

២- ចំណាយខាងក្រោមនេះ មិនកំណត់ថាជាចំណាយបង្កើតសហគ្រាសទេ៖

ក- ចំណាយដែលតែងតែកើតឡើងជាធម្មតាក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ(ចំណាយនៃការផ្សាយពាណិជ្ជកម្មទំនិញឬសេវា...)។

ខ- ចំណាយបបនកម្ម និងការផ្តុំដំឡើងដែលត្រូវបានគិតបញ្ចូលក្នុងតម្លៃទិញទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងជាប់ពាក់ព័ន្ធ។

ប្រការ២៤ ._ ការទិញ

១- ការទិញអាចបែងចែកជាបីប្រភេទដូចខាងក្រោម៖

ក- ការទិញដែលអាចស្តុកបាន ដូចជា គ្រឿងផ្គត់ផ្គង់ និងទំនិញ។

ខ- ការទិញមិនអាចស្តុកបានឬមិនបានស្តុក មានជាអាទិ៍ ទឹក អគ្គិសនី ប្រេងឥន្ធនៈនិងប្រេងរំអិល សម្ភារផ្គត់ផ្គង់តូចតាចសម្រាប់ការិយាល័យ ឧបករណ៍តូចតាចដែលត្រូវផ្លាស់ប្ដូរជាញឹកញាប់ (នៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ការទិញប្រភេទនេះមិនត្រូវបានធ្វើនិយ័តកម្មដោយគណនីស្តុកទេ ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើដោយគណនីចំណាយបានពិនិត្យកត់ត្រាមុន)។

គ- ការទិញសេវាដែលជាទឹកប្រាក់បានចាយឱ្យអ្នកទទួលម៉ៅការបន្តសម្រាប់ការផលិត ការបំប្លែង ការរក្សាផលិតផលទុកឱ្យបានយូរ ឬការជួសជុល ថែទាំ...។ អ្នកទទួលម៉ៅការបន្ត អាចជាអ្នកផលិតយកតែថ្លៃឈ្នួលពលកម្ម (អ្នកទិញជាអ្នកផ្តល់វត្ថុធាតុដើមឱ្យ) អ្នកទទួលម៉ៅការបន្តខាងឧស្សាហកម្ម ឬអ្នកទទួលម៉ៅការបន្តសម្រាប់ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា (តាមធម្មតាគឺមានការងារខាងសាធារណការ ការងារសាងសង់អគារ...)។

២-កំណត់ត្រានៃការទិញ៖ ការទិញត្រូវកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យនាពេលទទួលវិក្កយបត្រ ទៅតាមបរិយាទានពិតនៃការទិញនោះ ដូចខាងក្រោម៖

ក- ចំពោះទ្រព្យសកម្មដែលទិញក្នុងស្រុក បរិយាទានទិញ គឺជាចំណាយពិតប្រាកដរបស់សហគ្រាសក្នុងការទិញដែលមានថ្លៃទិញ បូកចំណាយបន្ទាប់បន្សំដែលជាប់ទាក់ទិនដោយផ្ទាល់នឹងការទិញ មានជាអាទិ៍ ចំណាយដឹកជញ្ជូន ជានារ៉ាប់រង និងដកចេញនូវការបញ្ចុះថ្លៃផ្សេងៗដែលអ្នកផ្គត់ផ្គង់បានយល់ព្រមផ្តល់ឱ្យ។

ខ- ចំពោះទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលនាំចូល បរិយាទានទិញ មានជាអាទិ៍៖

- ថ្លៃទិញ
- ចំណាយដឹកជញ្ជូន
- ចំណាយធានារ៉ាប់រង ដែលបានចាយនៅក្រៅប្រទេស
- ពន្ធគយ ឬអាករដែលមិនអាចស្នើសុំវិញបាន
- ចំណាយឆ្លងកាត់ កម្រៃជើងសា និងជើងសាជំនួញ ដែលត្រូវបង់ឱ្យសហគ្រាសនានា ដែលស្ថិតនៅបរទេស (គិតរួមបញ្ចូលទាំងកម្រៃជើងសាធនាគារ ចំណាយសំណុំរឿងនិងចំណាយនៃការទូទាត់)
- ចំណាយផ្សេងៗក្រោយការបញ្ចូលទ្រព្យសកម្មមកក្នុងប្រទេស មានជាអាទិ៍ ចំណាយឆ្លងកាត់ កម្រៃជើងសា និងជើងសាជំនួញ ដែលត្រូវបង់ឱ្យសហគ្រាសក្នុងស្រុក ចំណាយដឹកជញ្ជូន និងចំណាយធានារ៉ាប់រងពីព្រំដែនមកដល់ឃ្លាំង។

៣-កំណត់ត្រាពន្ធគយ៖ ពន្ធគយលើទំនិញនាំចេញ-នាំចូល ត្រូវកត់ត្រាក្នុងគណនីពន្ធគយ និងមិនត្រូវកត់ត្រានៅក្នុងគណនីទិញទំនិញទេ។

៤- កំណត់ត្រាអាករលើតម្លៃបន្ថែម ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- ចំពោះសហគ្រាសដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់មិនជាប់អាករ ត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៥ នៃប្រការនេះ។

ខ- ចំពោះសហគ្រាសដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ជាប់អាករ៖

- ចំពោះអាករលើធាតុចូលដែលអាចសុំជាឥណទានបាន ត្រូវកត់ត្រាក្នុងគណនីត្រូវទទួល
- ចំពោះអាករលើធាតុចូលដែលមិនអាចសុំជាឥណទានបាន ត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៥ នៃប្រការនេះ
- ចំពោះអាករលើធាតុចូលដែលបានកត់ត្រាក្នុងគណនីត្រូវទទួលដូចមានចែងក្នុងអនុវាក្យខណ្ឌទី១ នៃវាក្យខណ្ឌនេះ ប៉ុន្តែក្រោយមកទៀតក្លាយជាឥណទានមិនអាចស្នើសុំបានដោយបទប្បញ្ញត្តិមិនអនុញ្ញាត សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាអាករលើធាតុចូលនេះ ក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មឬគណនីទិញដែលជាប់ទាក់ទិន។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអាករលើធាតុចូលនេះមិនអាចកត់បញ្ចូលទៅក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្ម ឬគណនីទិញណាមួយបានទេ សហគ្រាសអាចកត់ត្រាអាករលើធាតុចូលនេះ ជាចំណាយក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលឥណទានមិនត្រូវបានអនុញ្ញាត។

៥- កំណត់ត្រាអាករផ្សេងៗ៖ មានជាអាទិ៍ អាករពិសេស អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ អាករលើការស្នាក់នៅ អាករទាំងនេះមិនត្រូវកាត់ចេញពីបរិយាទានទិញទេ។ ប្រសិនបើអាករទាំងនេះមានឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុងវិក្កយបត្រនៃការទិញទ្រព្យសកម្ម ឬសេវា អាករទាំងនេះត្រូវបូកបន្ថែមលើថ្លៃទិញ និងត្រូវកត់ត្រាក្នុងគណនីចំណាយ ឬគណនីទ្រព្យសកម្មដែលទាក់ទិន។

៦-ការដកយកទំនិញឬសេវាមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ប្រកបអាជីវកម្ម៖ ការដកយកទំនិញឬសេវាមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ប្រកបអាជីវកម្មមិនត្រូវចាត់ទុកថាបានលក់ទេ ប៉ុន្តែត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់។

៧-កំណត់ត្រាការទិញ និងការធ្វើនិយ័តកម្មការទិញ ស្តុកនិងបំណុលអ្នកផ្គត់ផ្គង់៖ ដូចចំណាយផ្សេងទៀតដែរ ការទិញត្រូវកត់ត្រាបញ្ចូលក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលការទិញបានកើតឡើង។ ផ្អែកតាមគោលការណ៍នៃការកត់ត្រាការទិញនាថ្ងៃទទួលវិក្កយបត្រ នាំឱ្យមានចន្លោះពេលមួយនាថ្ងៃបញ្ចប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ គឺការកើតឡើងមុនក្រោយគ្នារវាងការទទួលវិក្កយបត្រ ការទទួលទំនិញ និងការកត់ត្រាគណនេយ្យ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើនិយ័តកម្មនាឱកាសធ្វើសារពើភណ្ឌតាមវិធីដូចខាងក្រោម៖

- ក- ប្រសិនបើវិក្កយបត្រមិនទាន់បានទទួល ប៉ុន្តែទំនិញបានប្រគល់ទទួលរួចហើយ បំណុលដែលមានទឹកប្រាក់ប៉ាន់ស្មានមួយត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងគណនីត្រូវសង (អ្នកផ្គត់ផ្គង់-វិក្កយបត្រមិនទាន់មកដល់) ដោយកត់ត្រាខាងឥណពន្ធនៃគណនីការទិញ។
- ខ- ប្រសិនបើវិក្កយបត្រត្រូវបានកត់ត្រា ប៉ុន្តែទំនិញមិនទាន់បានទទួល ទំនិញនេះត្រូវកត់បញ្ចូលក្នុងសារពើភណ្ឌនៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយប្រើគណនីស្តុកកំពុងនៅតាមផ្លូវ។

ប្រការ២៥ .- ចំណាយសេវាខាងក្រៅ

១- ការជួល មានជាអាទិ៍៖

- ក- ការជួលអចលនទ្រព្យឬចលនទ្រព្យសម្រាប់បម្រើអាជីវកម្ម៖ ក្នុងនេះអាចមានការបង់ប្រាក់ផ្សេងៗដូចខាងក្រោម៖
  - ប្រាក់ឈ្នួល និងចំណាយផ្សេងៗនៃការជួលអចលនទ្រព្យឬចលនទ្រព្យសម្រាប់បម្រើអាជីវកម្ម (រួមទាំងអ្វីដែលបានបង់ក្នុងក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសន្យានៃភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ) អាចកាត់កងបាននៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលត្រូវសងនូវប្រាក់ឈ្នួលនិងចំណាយទាំងនេះ ទោះបីជាការបង់ប្រាក់ជាក់ស្តែងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃណាក៏ដោយ
  - ប្រាក់ឈ្នួលបង់មុន៖ ប្រាក់នេះត្រូវកត់ត្រាខាងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការទៅក្នុងគណនី ចំណាយបានកត់ត្រាមុន ដែលពុំមានផលប៉ះពាល់ដល់លទ្ធផលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធនៃការបង់ប្រាក់ឡើយ។ ទឹកប្រាក់នេះត្រូវបានកាត់ចេញតែពីលទ្ធផលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលចំណាយជួលបានកើតឡើងប៉ុណ្ណោះ
  - ប្រាក់ធានា៖ ប្រាក់ដែលបានបង់ជាប្រាក់ធានា ត្រូវកត់ត្រានៅខាងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការ។ ប្រាក់ធានាអាចមានឥទ្ធិពលតែលើលទ្ធផលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលប្រាក់នេះ ត្រូវបានទទួលយ៉ាងពិតប្រាកដដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃទ្រព្យជួលតែប៉ុណ្ណោះ
  - សម្រាប់គោលដៅពន្ធដារ ប្រាក់ទឹកតែដែលសហគ្រាសបានបង់សម្រាប់ការជួលទ្រព្យ គឺជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន។
- ខ- ការជួលកន្លែងស្នាក់នៅ៖ ប្រាក់ឈ្នួលកន្លែងស្នាក់នៅ អាចកាត់កងបានទៅតាមកម្មវត្ថុនៃការប្រើប្រាស់កន្លែងស្នាក់នៅ។ ចំពោះកន្លែងស្នាក់នៅដែលសម្រាប់បម្រើតម្រូវការរបស់និយោជិតសហគ្រាស ប្រាក់ឈ្នួលជាចំណាយដែលអាចកាត់កងបាន និងជាអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមដែលនិយោជិតទទួលបាន។ ចំពោះកន្លែងស្នាក់នៅសម្រាប់បម្រើតម្រូវការផ្សេងទៀត ប្រាក់ឈ្នួលគឺជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន។

២-ការងារថែទាំនិងជួសជុល៖ ជាគោលការណ៍ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងជាចំណាយចរន្តចំពោះតែការថែទាំជួសជុលណាមួយដែលអាចធ្វើឱ្យទ្រព្យសកម្មអាចដំណើរការឬប្រើប្រាស់បានជាប្រក្រតី ឬដំណើរការបានរហូតដល់ពេលបញ្ចប់នៃរយៈពេលរស់របស់វាប៉ុណ្ណោះ។ ដោយឡែក ចំពោះការកែលម្អណាមួយ ដែលជាការជួសជុលកែលម្អដើម្បីធ្វើឱ្យទ្រព្យសកម្មមានតម្លៃលើស ឬបង្កើនផលិតភាព ឬពន្យារអាយុកាលប្រើប្រាស់ឱ្យបានវែងជាងអាយុកាលដែលបានកំណត់ទុកពីដើមដំបូង ត្រូវកត់ត្រាចូលក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មជាប់ទាក់ទិន។

៣- ចំណាយធានារ៉ាប់រង៖ ចំណាយដែលបានបង់លើកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងហានិភ័យចំពោះទ្រព្យសកម្ម (គ្រោះថ្នាក់ អគ្គិភ័យ ព្យុះ...) ឬកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងបន្ទុកជាយថាហេតុ (ការទទួលខុសត្រូវខាងពាណិជ្ជកម្ម ឬវិជ្ជាជីវៈ) ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលចំណាយនេះបានកើតឡើង (គឺត្រូវគណនាតាមចំនួនថ្ងៃដែលកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងត្រូវគ្របដណ្តប់នៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ)។

៤- កម្រៃជើងសា និងលាភការខាងក្រៅ៖

ក- កម្រៃជើងសា និងលាភការផ្សេងៗបានបង់៖ ចំនួនប្រាក់បង់ថ្លៃសេវាដែលបានផ្តល់ឱ្យដល់សហគ្រាស ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងតែក្នុងករណីដែលភាពពិតនិងប្រយោជន៍របស់សេវាទាំងនេះត្រូវបានបង្ហាញ ហើយចំនួនទឹកប្រាក់មិនត្រូវបានបំផ្លើស។

ខ- សួយសារចំពោះសម្បទាន ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ម៉ាកឬពាណិជ្ជនាម សិទ្ធិអាជីវកម្ម សិទ្ធិអ្នកនិពន្ធនិងសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែល៖ សួយសារប្រភេទនេះអាចកាត់កងបាន ក្នុងករណីដែលមិនមែនជាចំណាយលើការទិញទ្រព្យសកម្មណាមួយ ហើយចំនួនទឹកប្រាក់មិនត្រូវបានបំផ្លើស។

៥- បេសកកម្ម៖ ចំណាយបេសកកម្មអាចអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបាន ប្រសិនបើបេសកកម្មនេះបម្រើអាជីវកម្មយ៉ាងពិតប្រាកដ ហើយចំនួនទឹកប្រាក់ក៏មិនច្រើនហួសហេតុធៀបទៅនឹងប្រភេទនិងទំហំរបស់អាជីវកម្ម ឬធៀបទៅនឹងប្រាក់ចំណូលសុទ្ធដែលសម្រេចបាន។ ចំពោះចំណាយចម្រុះ (មានជាអាទិ៍ ចំណាយធ្វើដំណើរនិងបេសកកម្មដែលមានលក្ខណៈបម្រើអាជីវកម្មផង និងធ្វើទេសចរណ៍កម្សាន្តផង) ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងតែចំពោះចំណែកណាដែលបម្រើអាជីវកម្មតែប៉ុណ្ណោះ។ ចំណាយធ្វើដំណើរនិងបេសកកម្មទៅបរទេស ឬការទៅចូលរួមឬការរៀបចំសន្និសីទ សិក្ខាសាលា ប្រជុំ... អាចអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបាន ប្រសិនបើប្រយោជន៍សម្រាប់សហគ្រាសនៃការចំណាយទាំងនេះត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់ និងមានការជាប់ទាក់ទិនដោយផ្ទាល់ទៅនឹងអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាស។

៦- ការទទួលភ្ញៀវ ការកម្សាន្ត ឬការសម្រាកលំហែ៖ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេនូវចំណាយលើសកម្មភាពទទួលភ្ញៀវ កម្សាន្ត ឬសម្រាកលំហែ មានជាអាទិ៍ ការផ្គត់ផ្គង់ម្ហូបអាហារ ភេសជ្ជៈ ថ្នាំជក់ កន្លែងស្នាក់នៅ ឬបដិសណ្ឋារកិច្ចណាមួយ។

ប្រការ២៦ ._ ពន្ធអាករ

១- ពន្ធអាករដែលបានបង់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖

ក- ពន្ធអាករណាមួយដែលត្រូវបានបង់តាមវិធីដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធ និងជាប្រភេទពន្ធអាករដែលអាចកាត់កងបាន ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលពន្ធអាករទាំងនេះត្រូវបានបង់ ឬត្រូវបង់។

ខ- ចំពោះពន្ធអាករដែលបានបង់ដោយមិនដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលពន្ធអាករទាំងនេះបំពេញបាននូវលក្ខខណ្ឌនានានៃចំណាយអាចកាត់កងបាន។

២- ពន្ធអាករអាចកាត់កងបាន៖ សហគ្រាសអាចកាត់កងបាននូវពន្ធអាករទាំងឡាយដែលសហគ្រាសបានបង់រួមមាន ពន្ធប៉ាតង់ ពន្ធអាករដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការនាំចូលឬនាំចេញ អាករពិសេស អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ អាករលើការស្នាក់នៅ អាករលើជាតុចូលដែលមិនអនុញ្ញាតជាឥណទាន ពន្ធប្រថាប់ត្រា ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់ ពន្ធលើផ្ទាំងផ្សព្វផ្សាយ និងពន្ធលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន។

៣- ពន្ធអាករដែលមិនអាចកាត់កងបាន៖ ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធអប្បបរមា និងពន្ធអាករនានាដែលមិនមែនជាបន្ទុករបស់សហគ្រាស (ពន្ធកាត់ទុកទូទៅ ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស)។

ប្រការ២៧ ._ សំវិធានធន

១- ការកាត់កងចំណាយណាមួយស្របតាមមាត្រា៦ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ អាចធ្វើទៅបានលុះណាតែហេតុការណ៍បញ្ជាក់បន្ទុករបស់អ្នកជាប់ពន្ធបានកើតឡើង លទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលជាប់ទាក់ទិននឹងខ្ទង់ចំណាយនោះបានកើតឡើង និងចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជាបន្ទុករបស់អ្នកជាប់ពន្ធអាចបង្ហាញច្បាស់លាស់។ ដូច្នេះ ក្រៅតែពីធនាគារក្នុងស្រុក សំវិធានធនដែលធ្វើឡើងដោយសហគ្រាសផ្សេងទៀត សម្រាប់រ៉ាប់រងបន្ទុកចំណាយ ឬការខាតបង់នានាដែលមិនទាន់កើត

មានឡើងជាក់ស្តែង មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងជាចំណាយឡើយ ទោះបីលទ្ធភាពនៃការកើតមានបន្ទុកចំណាយ ឬការខាតបង់ទាំងនេះមានកម្រិតខ្ពស់ ឬជាក់លាក់យ៉ាងណាក៏ដោយ។

២-ចំពោះធនាគារក្នុងស្រុក សំវិធានធនសម្រាប់ឥណទេយ្យជាប់សង្ស័យត្រូវបានកំណត់ដូចក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

ល.រ	ចំណាត់ថ្នាក់ហានិភ័យឥណទាន	សំវិធានធនដែលបានអនុញ្ញាត
១	ធម្មតា	0%
២	ឃ្លាំមើល	0%
៣	ក្រោមស្តង់ដា	អនុវត្តតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ
៤	សង្ស័យ	អនុវត្តតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ
៥	បាត់បង់	អនុវត្តតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីគ្រឹះស្ថានធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ

៣-សំវិធានធនដែលបានអនុញ្ញាតក្នុងប្រការនេះ មិនអនុវត្តចំពោះប្រតិបត្តិការកតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុទេ។

៤-ធនាគារក្នុងស្រុក ត្រូវបញ្ចូលមកជាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធវិញនូវចំនួនទឹកប្រាក់ឥណទានដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងជាសំវិធានធនចំពោះឥណទេយ្យជាប់សង្ស័យរួមទាំងការប្រាក់និងចំណាយផ្សេងៗ នៅពេលដែលបានទទួលការបង់សងមកវិញនូវឥណទេយ្យដែលជាប់សង្ស័យទាំងនោះ។

ប្រការ២៨ ._ បៀវត្ស និងចំណាយប្រហាក់ប្រហែល

១-លក្ខខណ្ឌនៃការកាត់កង៖ ប្រាក់បៀវត្សនិងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមអាចអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបានក្នុងករណីដែលទឹកប្រាក់ទាំងនេះមានលក្ខណៈសមស្របនិងជាប់ទាក់ទិននឹងការងារពិតប្រាកដរបស់និយោជិត។

២-ចំណាយដែលត្រូវកត់ត្រាក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖ ប្រាក់បៀវត្សនិងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម គឺជាចំណាយប្រចាំឆ្នាំសម្រាប់អាជីវកម្មដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងតែក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដែលទទួលរងដោយពិតប្រាកដនូវចំណាយនេះតែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយឡែក នៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ អាចមានប្រាក់បៀវត្សខ្លះត្រូវបានបើកមុន ឬមិនទាន់បានបើកឱ្យនិយោជិត ដែលបានកត់ត្រាក្នុងគណនីចំណាយកត់ត្រាមុន ឬគណនីត្រូវសង។

៣-លាភការផ្សេងៗ ជាទឹកប្រាក់ដែលទទួលបានពីការបំពេញការងារក្នុងរយៈពេលកំណត់ណាមួយ មានជាអាទិ៍៖

ក- លាភការនៃបុគ្គលិកទទួលបៀវត្សដែលមិនមែនជាអ្នកគ្រប់គ្រងដែលមានចែងលម្អិតនៅក្នុងប្រកាសស្តីពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

ខ- លាភការនៃសមាជិកសហគ្រាសសហកម្មសិទ្ធិនិងម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល៖ ដោយសារសមាជិកសហគ្រាសសហកម្មសិទ្ធិ ឬម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល មានសកម្មភាពបំពេញការងារនៅក្នុងសហគ្រាស និងដោយហេតុថាប្រាក់ចំណូលរបស់សហគ្រាសជាកម្មសិទ្ធិទាំងស្រុងរបស់សមាជិកឬម្ចាស់សហគ្រាស ដូច្នេះចំណាយលើលាភការដល់សមាជិកឬម្ចាស់សហគ្រាស មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កង ហើយក៏មិនចាត់ទុកជាការបែងចែកភាគលាភទេ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលរដ្ឋបាលសារពើពន្ធមានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវជឿជាក់ថាការដកយកជាមុននូវទឹកប្រាក់ណាមួយចេញពីប្រាក់ចំណូលអាចធ្វើឱ្យមានឧបសគ្គ រដ្ឋបាលសារពើពន្ធអាចតម្រូវឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធបង់ពន្ធភ្លាម។

គ- លាភការផ្តល់ឱ្យសមាជិកផ្សេងទៀតនៃក្រុមគ្រួសាររបស់ម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល៖ លាភការដែលផ្តល់ឱ្យកូន កូនប្រសារ និងញាតិពន្ធនានារបស់ម្ចាស់សហគ្រាស គឺអាចកាត់កងបានដរាបណាវាជាថ្នូរនៃការងារពិតប្រាកដ មានចំនួនទឹកប្រាក់មិនបំផ្លើស និងពិតជាបានទូទាត់ឱ្យជាក់ស្តែងមែន។

k

ឃ-លាភការរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងសហគ្រាសនីតិបុគ្គលៈ ដោយហេតុថាអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងនេះមានសិទ្ធិត្រួតពិនិត្យ និងសិទ្ធិសម្រេច លាភការដែលពួកគេបានទទួលអាចមានលក្ខណៈបំផ្លើស។ លក្ខណវិនិច្ឆ័យដូចតទៅ អាចប្រើប្រាស់បានសម្រាប់បញ្ជាក់បង្ហាញ និងកំណត់ចំនួននៃការបំផ្លើសនេះ (ភាគនៃលាភការដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការបំផ្លើស គឺជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន)៖

- សារប្រយោជន៍នៃសកម្មភាពដែលបានបំពេញដោយអ្នកគ្រប់គ្រង និងការទទួលខុសត្រូវដែលត្រូវបានប្រគល់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងនោះ
- ការវិវត្តនៃប្រាក់ចំណូលរបស់សហគ្រាស
- ទំហំសហគ្រាស
- ការប្រៀបធៀបលាភការនេះជាមួយនឹងលាភការដែលបានផ្តល់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងសហគ្រាសដែលមានការងារស្រដៀងគ្នានៅក្នុងសហគ្រាសមានអាជីវកម្មប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅក្នុងតំបន់ ឬជាមួយនឹងលាភការដែលបានផ្តល់ឱ្យនិយោជិតដែលមានឋានៈនិងតួនាទីនៅក្នុងសហគ្រាស
- ការប្រៀបធៀបរវាងលាភការសរុបដែលបានផ្តល់ឱ្យទៅអ្នកគ្រប់គ្រង និងបៀវត្សដែលបានផ្តល់ឱ្យបុគ្គលិកទាំងអស់ដែលត្រូវទទួលបៀវត្ស។

៤- ត្រូវបានចាត់ទុកថាបានចាយក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ប្រសិនបើមានការកត់ត្រាខាងឥណពន្ធនៃគណនីចំណាយ និងកត់ត្រាខាងឥណទាននៃគណនីសមាគត (អ្នកចូលហ៊ុន) ឬគណនីបុគ្គលទាក់ទិន។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ ឥណទាននិងឥណទានបានកត់ត្រា សំដៅដល់ ហេតុការណ៍ដែលសហគ្រាសបានកត់ត្រាជាមុននូវបំណុលសម្រាប់ទូទាត់ឱ្យម្ចាស់បំណុលអនិវាសនជន ដែលក្នុងនោះមាន៖

ក- ការទូទាត់ប្រាក់ទៅឱ្យអ្នកឱ្យជួលឬភ្នាក់ងារតាមរយៈគណនីធនាគារក្នុងនាមម្ចាស់សហគ្រាសជាអនិវាសនជន។

ខ- ការទូទាត់ការប្រាក់ទៅក្នុងគណនីសន្សំរបស់អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន។

គ- ការតម្កល់ប្រាក់សោធននិវត្តន៍ឬប្រាក់បំណាច់ប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងឬក្រុមហ៊ុនបរធនបាលទៅក្នុងគណនីធនាគាររបស់អ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន។

ឃ-ការកាត់កងទឹកប្រាក់ដែលត្រូវទូទាត់ដោយអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន (ឬអ្នកដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន) នូវទឹកប្រាក់ដែលអ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជនជំពាក់។

ង- ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានកត់ត្រាជាឥណទានទៅក្នុងគណនីសមាគត។

៥- ចំណាយខាងសង្គមកិច្ចទាំងឡាយណាដែលបានបញ្ញត្តនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការងារ គឺអាចកាត់កងបាន។

ប្រការ២៩._ ការប្រាក់

ការប្រាក់ សំដៅដល់ ទឹកប្រាក់ដែលជាកាតព្វកិច្ចបំណុលដែលកូនបំណុលត្រូវបង់ឱ្យម្ចាស់បំណុល រួមបញ្ចូលទាំងប្រាក់ចុះថ្លៃ បុព្វលាភ ឬការទូទាត់ប្រហាក់ប្រហែលទាក់ទិននឹងការខ្ចីប្រាក់ លើកលែងតែការបង្វិលសងប្រាក់ដើម។ ការប្រាក់អាចជាតម្លៃនៃការយល់ព្រមមិនតាមទារឥណទានដែលបានផ្តល់ឱ្យជាទំនិញឬសេវាដែលកូនបំណុលត្រូវសងម្ចាស់បំណុល។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ កាតព្វកិច្ចបំណុល សំដៅដល់ កាតព្វកិច្ចទូទាត់សងជាសាច់ប្រាក់ឬជាវត្ថុទៅឱ្យបុគ្គលម្នាក់ទៀត រួមបញ្ចូលទាំងកាតព្វកិច្ចរបស់ធនាគារ ចំពោះប្រាក់បញ្ញើ កាតព្វកិច្ចចំពោះសមតុល្យក្នុងគណនីត្រូវសង រូបិយាណត្តិ និងសញ្ញាបណ្ណ។ ការប្រាក់ មានជាអាទិ៍៖

១- ការប្រាក់នៃប្រាក់ខ្ចីពីតតិយជន៖

ក- ការប្រាក់នៃប្រាក់ដែលសហគ្រាសខ្ចីពីតតិយជនសម្រាប់បម្រើតម្រូវការក្នុងអាជីវកម្ម ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលការប្រាក់ក្លាយជាបំណុលត្រូវសង។ ក្នុងនេះសហគ្រាសត្រូវបង្ហាញឱ្យឃើញនូវភាពពិតនៃប្រាក់ខ្ចីដោយត្រូវមានភស្តុតាងអាចត្រួតពិនិត្យបាន ដូចជា កិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់ដែលមានកាលបរិច្ឆេទជាក់លាក់ និងដែលមានកំណត់ច្បាស់លាស់នូវបែបបទនៃការសងប្រាក់ដើមនិងការប្រាក់។

4

ខ- ការប្រាក់នៃប្រាក់ខ្ចីពីតតិយជនសម្រាប់តម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ។ ចំពោះសហគ្រាសឯកបុគ្គល ស្ថានភាពនេះកើតមានឡើងកាលបើគណនីម្ចាស់សហគ្រាសមានសមតុល្យឥណពន្ធ (សមតុល្យចុងគ្រានៃគណនីម្ចាស់សហគ្រាសនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ គឺត្រូវស្មើនឹងសមតុល្យដើមគ្រានៃឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ ដកចេញនូវការបន្ថែមដើមទុននិងចំណេញក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ហើយបូកបញ្ចូលនូវការខាតនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនិងការដកយកទៅប្រើប្រាស់មុនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស)។ ក្នុងស្ថានភាពនេះសហគ្រាសអាចត្រូវធ្វើការខ្ចីបុល ដើម្បីទប់ទល់នឹងកង្វះខាតសាច់ប្រាក់ដែលបណ្តាលមកពីការដកយកមកប្រើប្រាស់ជាមុនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាសនូវទឹកប្រាក់លើសពីចំនួន ដែលសហគ្រាសចំណេញ ឬសហគ្រាសមានការខាតបង់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។ក្នុងករណីនេះ ការប្រាក់អាចកាត់កងបាន គឺកម្រិតត្រឹមតែការប្រាក់ដែលទាក់ទិននឹងចំណែកនៃការខ្ចីដែលលើសពីតួលេខសមតុល្យឥណពន្ធខ្ពស់បំផុតក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ នៃគណនីម្ចាស់សហគ្រាសតែប៉ុណ្ណោះ។

២- ទឹកប្រាក់នានាដែលបានទូទាត់ឱ្យសម្រាប់ជាលាភការនៃដើមទុនផ្ទាល់របស់សហគ្រាស ឬការប្រាក់សងឱ្យគណនីម្ចាស់សហគ្រាសឯកបុគ្គល មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ។

៣- កំហិតលើការកាត់កងការប្រាក់៖ កំហិតលើការកាត់កងការប្រាក់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ការប្រាក់អតិបរមាដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ និងត្រូវគណនាតាមរូបមន្ត ក + ខ ដែល៖

ក = ចំណូលការប្រាក់ដែលបានទទួល ឬត្រូវបានទទួលនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។

ខ = ៥០ (ហាសិប) ភាគរយ នៃប្រាក់ចំណូលសុទ្ធដោយមិនគិតពីចំណូលការប្រាក់និងចំណាយការប្រាក់។

ការប្រាក់អនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវគណនានៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ។ ចំណាយការប្រាក់ដែលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត អាចយោងជាចំណាយការប្រាក់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ទៀតនៅក្នុងកំហិតដូចគ្នារហូតដល់ឆ្នាំជាប់ពន្ធទី៥ ដោយគិតតាមលំដាប់ឆ្នាំដែលការប្រាក់បានកើតឡើង។

ប្រការ៣០ .- ចំណាយពិសេស

១- ទណ្ឌកម្មនានា រួមមាន ពន្ធបន្ថែម ការប្រាក់ ការផាកពិន័យជាប្រាក់ និងប្រាក់ពិន័យផ្សេងៗ ដែលសហគ្រាសបានទទួលរងដោយសារការមិនអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ។ ទណ្ឌកម្មទាំងនោះ មានជាអាទិ៍៖

ក- ពន្ធបន្ថែម ការប្រាក់ និងការផាកពិន័យជាប្រាក់ ពីការមិនបំពេញកាតព្វកិច្ចសារពើពន្ធ។

ខ- ប្រាក់ពិន័យខាងគយ។

គ- ប្រាក់ពិន័យពីការល្មើសបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីថ្លៃ ឬបទប្បញ្ញត្តិខាងសេដ្ឋកិច្ច។

ឃ- ប្រាក់ពិន័យអនុវត្តលើបទល្មើសផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គល។

ង- ប្រាក់ពិន័យដែលជាការដាក់ទោសចំពោះការល្មើសនឹងបទប្បញ្ញត្តិសាធារណៈឬបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។

២- អំណោយ៖ អំណោយដែលសហគ្រាសបានធ្វើឡើងជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន។

៣- ឧបត្ថម្ភធនផ្សេងៗ៖ ឧបត្ថម្ភធន សំដៅដល់ ប្រាក់ប៉ះប៉ូវសម្រាប់បំពេញថ្លៃសម្រាលបន្ទុកអាជីវកម្មជានាលំនឹងអាជីវកម្មដែលសហគ្រាសបានធ្វើទោះបីក្នុងគោលដៅបែបណាក៏ដោយមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ។

៤- ខាតលើឥណទេយ្យ៖ គឺជាការទទួលស្គាល់ជាចំណាយរបស់សហគ្រាសចំពោះបំណុលមិនអាចទារបាន។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ចំណាយនេះអាចអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបានតែក្នុងករណីដែលភាពមិនអាចទារបាននៃបំណុលនេះត្រូវបានបញ្ជាក់បង្ហាញដោយជាក់ស្តែង (ការព្យាយាមបង្ហាញឯកសារប្រមូលបំណុល ឬមានភស្តុតាងច្បាស់លាស់នៃការខិតខំព្យាយាមក្នុងការប្រមូល ឬទទួលបានទឹកប្រាក់ដែលជំពាក់ដោយអសារធនភាពជាស្ថាពររបស់កូនបំណុល) ហើយបំណុលនោះត្រូវបានលុបចេញពីបញ្ជីគណនេយ្យរបស់សហគ្រាស។ ជាទូទៅ ការបោះបង់ចោលនូវបំណុលជាទង្វើមិនប្រក្រតីនៃការគ្រប់គ្រងដែលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងទេ។

4

៥- ចំណាយពិសេសផ្សេងៗ៖ ការបាត់បង់ផ្សេងៗនិងចំណាយដទៃទៀតតាមធម្មតា គឺអាចកាត់កងបានតែក្នុងករណីដែលការបាត់បង់ និងចំណាយទាំងនេះ កើតមានឡើងក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃដំណើរការអាជីវកម្មធម្មតារបស់សហគ្រាស។ម្យ៉ាងវិញទៀត ត្រូវជានាថាការបាត់បង់និងចំណាយទាំងនេះ មិនត្រូវបានកាត់កងរួចហើយតាមរបៀបណាមួយផ្សេងទៀតនោះទេ។ ឧទាហរណ៍៖ ការបាត់បង់ទំនិញដោយសារចោរកម្មឬគ្រោះមហន្តរាយ ពុំត្រូវមានការកាត់កងអ្វីដោយឡែកនោះទេ ពីព្រោះការបាត់បង់នេះត្រូវបានគិតបញ្ចូលមកកាត់កងជាស្វ័យប្រវត្តិតាមយន្តការនៃការធ្វើគណនេយ្យកម្ម ការទិញការលក់ និងស្តុក។ ដោយឡែកចំពោះការបាត់បង់និងចំណាយណាមួយដែលទាក់ទិននឹងទង្វើមិនធម្មតានៃការគ្រប់គ្រងគឺមិនអាចកាត់កងបានទេ។

ប្រការ៣១ ._ វិភាគទានសប្បុរសធម៌

១-សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល វិភាគទានសប្បុរសធម៌ សំដៅដល់ វិភាគទានជាសាច់ប្រាក់ឬជាវត្ថុឱ្យដល់សកម្មភាពមិនស្វែងរកចំណេញដូចខាងក្រោម៖

ក- អង្គការណាមួយ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើង និងដំណើរការសម្រាប់គោលដៅសុទ្ធសាធខាងសាសនាសប្បុរសធម៌ វិទ្យាសាស្ត្រ អក្សរសាស្ត្រឬអប់រំ ហើយគ្មានចំណែកណាមួយនៃទ្រព្យ ឬប្រាក់ចំណូលត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផលប្រយោជន៍ឯកជន។

ខ- សមាគមណាមួយ ក្នុងករណីដែលប្រាក់ចំណូលរបស់សមាគមទាំងនោះ មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាផលប្រយោជន៍ឯកជនរបស់អ្នកចូលហ៊ុនឬរូបវន្តបុគ្គល។

២-កម្រិតនៃការអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងវិភាគទានសប្បុរសធម៌ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- ចំនួនទឹកប្រាក់វិភាគទានសប្បុរសធម៌ដែលអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ មិនត្រូវឱ្យលើសពី ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ នៃប្រាក់ចំណូលសុទ្ធមុនពេលកាត់កងវិភាគទានសប្បុរសធម៌។

ខ- ចំពោះទឹកប្រាក់វិភាគទានសប្បុរសធម៌ដែលនៅសល់ពីការកាត់កងដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌទី២ នេះ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយោងទៅកាត់កងនៅឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយផ្សេងទៀតបានទេ គឺត្រូវក្លាយជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលទឹកប្រាក់នេះបានកើតឡើង។

ផ្នែកទី៦
វិធានទូទៅស្តីពីរំលស់

ប្រការ៣២ ._ រំលស់ និងលក្ខខណ្ឌរំលស់

រំលស់ និងលក្ខខណ្ឌរំលស់ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១- លទ្ធកម្ម (ការទិញ ការទទួលបាន ការបញ្ចូល...) នៃទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងពុំបណ្តាលឱ្យមានការថយចុះនៃទ្រព្យសកម្មសុទ្ធទេ ពីព្រោះការចំណាយត្រូវបានជាថ្នូរបញ្ចូលមកវិញនៅក្នុងទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាសនូវទ្រព្យសកម្មថ្មីមួយដែលពុំមានឥទ្ធិពលដល់លទ្ធផលជាប់ពន្ធឡើយ។ ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងតែងតែត្រូវសឹករេចដោយការប្រើប្រាស់និងដោយអាយុកាលឬភាពហួសសម័យ ហើយការសឹករេចនេះគឺជាចំណាយពិតប្រាកដមួយដែលត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងពីប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធរបស់សហគ្រាសតាមរយៈការធ្វើរំលស់។

២-រំលស់ គឺជាការកត់ត្រាអំពីការសឹករេចនៃទ្រព្យសកម្មដែលបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់ ពេលវេលាប្រើប្រាស់ការផ្លាស់ប្តូរបច្ចេកវិទ្យា ឬពីមូលហេតុផ្សេងទៀត ដោយធ្វើការបែងចែកបរិយាទាននៃទ្រព្យសកម្មទៅតាមរយៈពេលគ្រោងទុកនៃការប្រើប្រាស់ (អាយុកាលប្រើប្រាស់) ដែលផ្អែកតាមផែនការរំលស់មួយ។ រាល់ការកែប្រែធំដុំក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មតម្រូវឱ្យមានការសើរើផែនការរំលស់ដែលកំពុងអនុវត្ត។

៣- សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល រំលស់ដែលអាចកាត់កងបាន ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌប្រាំដូចខាងក្រោម៖

ក- រំលស់ត្រូវធ្វើតែលើទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលបានកត់ត្រាក្នុងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការរបស់សហគ្រាស។

ខ- រំលស់ត្រូវធ្វើតែលើទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលទទួលរងការសឹករេច។

គ- រំលស់ត្រូវធ្វើលើមូលដ្ឋាន និងក្នុងដែនកំណត់នៃថ្លៃដើម។

ꟷ

ឃ-រំលស់ត្រូវគណនាតាមវិធីដូចមានចែងក្នុងប្រការ៣៣ ដល់ប្រការ៣៧ នៃប្រកាសនេះ។

ង- រំលស់ត្រូវបានធ្វើយ៉ាងពិតប្រាកដដោយសហគ្រាស។

ដោយឡែក ដីធ្លីមិនមែនជាទ្រព្យអាចរំលស់បានទេ។

៤- ក្នុងការកំណត់ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ ការកាត់កងរំលស់ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យម្ចាស់ទ្រព្យសកម្មរូបី ឬអ្នកជួលទ្រព្យសកម្មរូបីក្នុងករណីដែលអ្នកជួលទទួលខុសត្រូវលើហានិភ័យចំពោះការបាត់បង់ឬការខូចខាតនៃទ្រព្យ។ ជាធម្មតា ចំពោះភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ ភតិកៈជាអ្នកទទួលរងនូវហានិភ័យខាងលើ។

ប្រការ៣៣ .- ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើរំលស់

១- សហគ្រាសត្រូវធ្វើរំលស់តែលើទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលកត់ត្រាក្នុងទ្រព្យសកម្មនៃតារាងតុល្យការរបស់ខ្លួន។ ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង គឺជាចំណែក (ឬសមាសភាគ) នៃទ្រព្យសកម្ម សម្រាប់ប្រើប្រាស់យូរអង្វែងនៅក្នុងសកម្មភាពអាជីវកម្មនិងរក្សាបាននូវរូបរាងដើមដដែលចាប់ពីពេលដាក់ប្រើប្រាស់រហូតដល់ពេលឈប់ប្រើការ។ អាចចាត់ទុកទ្រព្យសកម្មណាមួយជាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង ប្រសិនបើទ្រព្យសកម្មនោះមានលក្ខណៈស្របតាមលក្ខណវិនិច្ឆ័យទាំងពីរដូចខាងក្រោម៖

ក- គោលដៅ៖ ទ្រព្យសកម្មគ្រប់ប្រភេទ (ទ្រព្យសកម្មអរូបី ឬទ្រព្យសកម្មរូបី) ដែលសហគ្រាសបានទិញឬបានផលិត មិនមែនសម្រាប់បំប្លែងភាពដើម្បីលក់ឬមិនមែនសម្រាប់លក់ ប៉ុន្តែសម្រាប់ប្រើប្រាស់យូរអង្វែង (រថយន្តដែលសហគ្រាសលក់រថយន្តទិញមកសម្រាប់លក់ទៅវិញ គឺជាចំណែកមួយនៃការទិញនិងស្តុករីឯរថយន្តសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាស គឺជាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង)។ ទ្រព្យសកម្មទាំងនេះអាចលក់ទៅវិញបានតែក្នុងករណីនៅក្រោយពេលបានប្រើប្រាស់រួចហើយ។

ខ- រយៈពេល៖ ការរក្សាទុកទ្រព្យសកម្មនៅក្នុងអង្គភាពអាជីវកម្មត្រូវបានកំណត់ថាជាប់លាប់ ប្រសិនបើមានរយៈពេលលើសពី ១ឆ្នាំ ដោយគិតចាប់តាំងពីពេលដាក់ប្រើប្រាស់ដំបូង។

២-ភាពខុសគ្នារវាងទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងនិងចំណាយ៖ ចំណាយដែលមានថ្នូរជាការបញ្ចូលនូវចំណែកថ្មីមួយទៅក្នុងទ្រព្យសកម្មនៃសហគ្រាស គឺជាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង។ ចំពោះចំណាយទាក់ទិននឹងទ្រព្យសកម្មដែលបានកត់ត្រារួចហើយនៅក្នុងតារាងតុល្យការ សហគ្រាសត្រូវអនុវត្តតាមកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការ២៥ នៃប្រកាសនេះ។

៣-ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងត្រូវបានបែងចែកដូចខាងក្រោម៖

ក- ទ្រព្យសកម្មអរូបី៖

ទ្រព្យកម្មអរូបីដែលអាចរំលស់បាន មានជាអាទិ៍៖

- ចំណាយបង្កើតសហគ្រាស
- ចំណាយស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍៖ គឺជាចំណាយនៃការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ដែលសហគ្រាសបានធ្វើឡើងសម្រាប់បម្រើការងារអាជីវកម្ម។ ដូចគ្នានឹងចំណាយបង្កើតសហគ្រាសដែរ ចំណាយនេះគឺជាចំណាយគ្មានថ្នូរមកវិញនៅក្នុងទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាសទេ។ គណនីទាំងឡាយដែលសម្រាប់កត់ត្រានូវចំណាយទាំងនេះ គឺជាគណនីទ្រព្យសកម្មដែលគ្មានតម្លៃពិតប្រាកដ។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ចំណាយនេះអាចកាត់ចេញទាំងស្រុងបានពីលទ្ធផលនៃការិយបរិច្ឆេទដែលចំណាយបានកើតឡើង។ ក្នុងករណីកត់ត្រាជាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងនូវគម្រោងការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ណាមួយ គម្រោងការនោះត្រូវអាចសម្គាល់និងញែកដាច់តែឯងបាន និងត្រូវមានរំពឹងយ៉ាងមុតមាំក្នុងការទទួលផលខាងពាណិជ្ជកម្ម
- ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ម៉ាកឬពាណិជ្ជនាម សិទ្ធិអាជីវកម្ម សិទ្ធិអ្នកនិពន្ធនិងសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែលសម្បទាន កម្មវិធីកុំព្យូទ័រ (ចំណែកដែលមានច្បាប់ការពារ)
- មូលនិធិពាណិជ្ជកម្ម
- ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងអរូបីផ្សេងទៀត។

ទ្រព្យសកម្មអរូបីដែលមិនអាចរំលស់បាន មានជាអាទិ៍៖ មូលបត្រ ភាគកម្ម ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗ និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លី...។

ᥰ

ខ- ទ្រព្យសកម្មរូបី៖ ទ្រព្យសកម្មរូបីត្រូវបានបែងចែកជាបួនថ្នាក់ដូចខាងក្រោម៖

- ទ្រព្យថ្នាក់១៖ រួមមាន សំណង់នានា រួមបញ្ចូលទាំងអគារ និងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់អគារ សំណង់ដែលជាសមាសភាគរបស់អគារ ផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវដែក និងនាវាដឹកជញ្ជូន
- ទ្រព្យថ្នាក់២៖ រួមមាន កុំព្យូទ័រ ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិក និងបរិក្ខារទុកដាក់ទិន្នន័យ
- ទ្រព្យថ្នាក់៣៖ រួមមាន រថយន្ត រថយន្តដឹកទំនិញ គ្រឿងសង្ហារិម និងបរិក្ខារការិយាល័យ
- ទ្រព្យថ្នាក់៤៖ រួមមាន រាល់គ្រប់ប្រភេទនៃទ្រព្យសកម្មរូបីដទៃផ្សេងៗទៀត ក្រៅពីទ្រព្យក្នុងថ្នាក់១ ថ្នាក់២ និងថ្នាក់៣។

ក្នុងករណីទ្រព្យសកម្មរូបីណាមួយដែលមានលក្ខណៈពិសេស អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារអាចកំណត់វិធីរំលស់ដោយឡែកបាន។

ប្រការ៣៤._ វិធីកត់ត្រាទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង

១- ចំពោះទ្រព្យសកម្មអរូបី និងទ្រព្យសកម្មនៅក្នុងថ្នាក់១៖ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាដោយឡែកតាមគណនីទ្រព្យសកម្មនីមួយៗ នូវទឹកប្រាក់ដែលជាប់ទាក់ទិននឹងទ្រព្យសកម្មនោះ (ថ្លៃទិញ ទឹកប្រាក់កាត់បន្ថយ ទឹកប្រាក់បង្វិលសងវិញ ការកែលម្អជាប់លាប់...)។

២- ចំពោះទ្រព្យសកម្មរូបីក្នុងថ្នាក់២ ថ្នាក់៣ និងថ្នាក់៤៖ សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មរួមសម្រាប់ថ្នាក់នីមួយៗ ហើយត្រូវកត់ត្រាចូលនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលមិនទាន់បានធ្វើរំលស់ ចំនួនទឹកប្រាក់ទាំងអស់ដែលទាក់ទិននឹងលទ្ធកម្មបន្ថែមនូវទ្រព្យសកម្ម (ការទិញបន្ថែម ការទទួលបន្ថែម ការបញ្ចូលបន្ថែម...) និងចំនួនទឹកប្រាក់ទាំងអស់ដែលទាក់ទិននឹងការបញ្ចេញទ្រព្យសកម្មក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។

៣-ធនធានធម្មជាតិ៖ ចំណាយនានាក្នុងការស្វែងរុករកនិងអភិវឌ្ឍន៍ រួមទាំងចំណាយការប្រាក់ទាក់ទិននឹងការស្វែងរុករកនិងអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវកត់ត្រាបង្គរទៅក្នុងគណនីធនធានធម្មជាតិ។

៤- កសិកម្មរយៈពេលវែង (ទ្រព្យសកម្មជីវសាស្ត្រ)៖

ក- ដំណាំកសិកម្ម៖ ត្រូវកត់ត្រាបង្គរទៅក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មជីវសាស្ត្រនូវចំណាយនានាក្នុងការអភិវឌ្ឍចំណាយពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ជាមួយការដាំដុះ រួមទាំងចំណាយការប្រាក់ទាក់ទិននឹងការអភិវឌ្ឍនិងការដាំដុះ និងចំណាយរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលបម្រើឱ្យការដាំដុះ។

ខ- ការចិញ្ចឹមសត្វ៖ ត្រូវកត់ត្រាបង្គរទៅក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មជីវសាស្ត្រនូវចំណាយនានាក្នុងការអភិវឌ្ឍចំណាយពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ជាមួយការចិញ្ចឹមសត្វ រួមទាំងចំណាយការប្រាក់ទាក់ទិននឹងការអភិវឌ្ឍនិងការចិញ្ចឹមសត្វ និងចំណាយរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលបម្រើឱ្យការចិញ្ចឹមសត្វ។

៥- ក្នុងករណីទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងអាជីវកម្មផង និងប្រើប្រាស់ក្រៅអាជីវកម្មផង សហគ្រាស ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- ការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងសម្រាប់បម្រើតម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស ឬផ្តល់ឱ្យនិយោជិតឬតតិយជនត្រូវចាត់ទុកថាបានផ្គត់ផ្គង់សេវាតាមតម្លៃទីផ្សារ (កត់ត្រាចូលក្នុងចំណូលបន្ទាប់បន្សំ)។ ក្នុងករណីនេះ ការផ្តល់ឱ្យនិយោជិតត្រូវបានអនុញ្ញាតជាចំណាយកាត់កងបាននិងត្រូវជាប់ពន្ធលើអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម។

ខ- ចំពោះសហគ្រាសឯកបុគ្គលឬសហគ្រាសសហកម្មសិទ្ធិ ការប្រើប្រាស់ដីនិងអគារផ្ទាល់ខ្លួនសម្រាប់ធ្វើអាជីវកម្ម សហគ្រាសមិនត្រូវកត់ត្រាចូលក្នុងតារាងតុល្យការ ហើយក៏មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការជួលដែរ។ ក្នុងករណីសហគ្រាសបានកត់ត្រាចូលក្នុងតារាងតុល្យការ ចំណាយរំលស់មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងពីប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធឡើយ ហើយមិនត្រូវចាត់ទុកថាបានលក់ទេនៅពេលឈប់ប្រើប្រាស់ក្នុងអាជីវកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃវាក្យខណ្ឌនេះ ម្ចាស់ដីនិងអគារ រួមបញ្ចូលបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានឈ្មោះក្នុងសៀវភៅគ្រួសារដែលចេញដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច។

គ- ចំពោះសហគ្រាសដែលបានអនុវត្តតាមវិធានដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌនេះ ការប្រើប្រាស់ចម្រុះនូវទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងកត់ត្រាក្នុងតារាងតុល្យការ ពុំមានផលប៉ះពាល់អ្វីដល់ការធ្វើរំលស់ទេ។

ዞ

ប្រការ៣៥ .- រំលស់ត្រូវធ្វើនៅលើមូលដ្ឋាន និងក្នុងដែនកំណត់នៃថ្លៃដើម

១-រំលស់ត្រូវធ្វើលើមូលដ្ឋាននៃថ្លៃដើមនៃទ្រព្យសកម្មដែលត្រូវរំលស់។ ទឹកប្រាក់បូកយោងនៃរំលស់ទ្រព្យសកម្មណាមួយមិនអាចលើសពីថ្លៃដើមនៃទ្រព្យសកម្មនោះបានទេ ទោះបីការវាយតម្លៃឡើងវិញធំជាងថ្លៃដើមក៏ដោយ។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ ថ្លៃដើម សំដៅដល់ តម្លៃពីដំបូងនៃទ្រព្យសកម្មនៅពេលនិងនៅទីកន្លែងដែលទ្រព្យសកម្មនោះត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យបញ្ចូលទៅក្នុងទ្រព្យរបស់សហគ្រាស។ ថ្លៃដើមនៃទ្រព្យសកម្មហៅថា បរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រដែលជាគោលការណ៍មិនអាចកែប្រែបានឡើយ។

២-ថ្លៃដើមឬបរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទ្រព្យសកម្មដែលត្រូវបញ្ចូលជាទ្រព្យរបស់សហគ្រាស ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

ក- ចំពោះទ្រព្យសកម្មដែលសហគ្រាសបានទិញ ត្រូវកំណត់តាមថ្លៃទ្រព្យដែលបានទិញដោយ៖

- ត្រូវកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យនូវថ្លៃទិញ ដកចេញនូវការបញ្ចុះថ្លៃ បូកបញ្ចូលនូវចំណាយបន្ទាប់បន្សំផ្សេងៗ (ពន្ធគយនិងចំណាយជាប់ទាក់ទិន ការដឹកជញ្ជូន ចំណាយឆ្លងកាត់និងឃ្លាំងស្តុក ចំណាយទទួលទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង មានការលើកដាក់ ធានារ៉ាប់រងលើការដឹកជញ្ជូន...) និងចំណាយផ្គុំដំឡើងដែលចាំបាច់ក្នុងការដាក់ទ្រព្យសកម្មឱ្យដំណើរការ
- ចំណាយទូទៅ និងចំណាយហិរញ្ញវត្ថុទាក់ទិននឹងទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង មិនត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងថ្លៃដើមនៃការទិញទេ
- ក្នុងករណីមានការពន្យារពេលទូទាត់ តម្លៃទ្រព្យសកម្មដែលត្រូវកត់ត្រា ត្រូវផ្អែកលើថ្លៃព្រមព្រៀង ដូច្នេះគឺពុំទាក់ទិនទៅនឹងបែបបទនៃការទូទាត់នៅថ្ងៃក្រោយឡើយ ទោះបីតម្លៃត្រូវសងកើនឡើងឬថយចុះក៏ដោយ។

ខ- ចំពោះទ្រព្យសកម្មដែលសហគ្រាសបានផលិត ត្រូវកំណត់តាមថ្លៃដើមផលិតកម្មដោយ៖

- ត្រូវកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យតាមតម្លៃពិតនៃផលិតកម្ម ដែលជាថ្លៃដើមនៃការទិញវត្ថុធាតុនិងសម្ភារផ្គត់ផ្គង់ដែលបានប្រើប្រាស់ បូកបន្ថែមនូវចំណាយផ្ទាល់ទាំងអស់ (ចំណាយពលកម្ម ចំណាយសេវាខាងក្រៅ) និងចំណាយប្រយោលនៃផលិតកម្មក្នុងលក្ខណៈដែលចំណាយទាំងនោះអាចកំណត់បាននិងសមហេតុសមផលទៅក្នុងថ្លៃដើមផលិតកម្មនៃទ្រព្យសកម្មនោះ។ ថ្លៃដើមនៃផលិតកម្ម ត្រូវបានគណនាតាមគណនេយ្យថ្លៃដើម ឬប្រសិនបើគ្មានគណនេយ្យថ្លៃដើមទេ ត្រូវគណនាតាមវិធីគណនាស្ថិតិ
- ថ្លៃដើមផលិតកម្មមិនត្រូវរួមបញ្ចូលទេនូវចំណាយលើការស្តុក ការលក់និងការគ្រប់គ្រងទូទៅ ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងចំណាយហិរញ្ញវត្ថុ។ ដោយឡែក ចំពោះថ្លៃដើមផលិតកម្មនៃទ្រព្យសកម្មធំៗ ដូចជាការសាងសង់រោងចក្រឧស្សាហកម្ម ការដាំដំណាំឬការចិញ្ចឹមសត្វរយៈពេលវែង ការប្រាក់នៃបំណុលនានាដែលបានផ្តល់ទុនក្នុងការសាងសង់ ការដាំដុះឬការចិញ្ចឹមទាំងនេះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបូកបញ្ចូលចាប់ពីពេលខ្ចីបុលដំបូងរហូតដល់ពេលធ្វើផលិតកម្មប៉ុណ្ណោះ។

គ- ចំពោះទ្រព្យសកម្មដែលសហគ្រាសទទួលបានពីរដ្ឋ សមូហភាពសាធារណៈ ឬអ្នកវិនិយោគឯកជន ត្រូវកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យតាមតម្លៃឧបហារិត ដូចដែលបានកំណត់ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនៃឧបហារិត។

ឃ-ចំពោះទ្រព្យសកម្មដែលសហគ្រាសបានមកដោយគ្មានបង់ថ្លៃ ត្រូវកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យតាមតម្លៃទីផ្សារ ឬថ្លៃដែលសហគ្រាសឯករាជ្យធ្វើប្រតិបត្តិការជាមួយគ្នា។

៣-អាករលើតម្លៃបន្ថែមដែលបានបង់លើការទិញឬការផលិតទ្រព្យសកម្មដែលមិនអនុញ្ញាតជាឥណទានអាករលើធាតុចូល ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបូកបញ្ចូលក្នុងថ្លៃដើមនៃទ្រព្យនោះ។

ប្រការ៣៦ .- វិធីរំលស់ធម្មតា

វិធីរំលស់ធម្មតានៃទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែង ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១-ទ្រព្យសកម្មអរូបី៖ ទ្រព្យសកម្មអរូបីទាំងអស់ត្រូវធ្វើរំលស់តាមវិធីរំលស់ស្មើភាគទៅតាមអាយុកាលប្រើប្រាស់នៃទ្រព្យទាំងនោះ ឬ ១០ (ដប់) ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ ប្រសិនបើមិនអាចកំណត់អាយុកាលប្រើប្រាស់បាន។

២-ទ្រព្យសកម្មរូបី៖

ក- ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់១៖ ត្រូវធ្វើរំលស់ដោយឡែកពីគ្នា តាមវិធីរំលស់ស្មើភាគតាមអត្រា ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំនៃបរិយាទានលទ្ធកម្ម (ថ្លៃដើម)។ ចំពោះអគារដែលមានលក្ខណៈជាអគារមិនមែនបេតុង រំលស់ត្រូវធ្វើឡើងតាមអត្រា ១០ (ដប់) ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ខ- ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់២៖ ត្រូវធ្វើរំលស់តាមវិធីរំលស់ថយចុះជាលំដាប់តាមអត្រា ៥០ (ហាសិប) ភាគរយ នៃមូលដ្ឋានរំលស់ក្នុងមួយឆ្នាំ។

គ- ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់៣៖ ត្រូវធ្វើរំលស់តាមវិធីរំលស់ថយចុះជាលំដាប់តាមអត្រា ២៥ (ម្ភៃប្រាំ) ភាគរយ នៃមូលដ្ឋានរំលស់ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ឃ-ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់៤៖ ត្រូវធ្វើរំលស់តាមវិធីរំលស់ថយចុះជាលំដាប់តាមអត្រា ២០ (ម្ភៃ) ភាគរយ នៃមូលដ្ឋានរំលស់ក្នុងមួយឆ្នាំ។

៣-ធនធានធម្មជាតិ៖ ទឹកប្រាក់រំលស់ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវបានគណនាដោយយកសមតុល្យនៃគណនីធនធានធម្មជាតិ ទៅគុណនឹងផលចែករវាងបរិមាណដែលផលិតបាននៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ និងចំនួនប៉ាន់ស្មាននៃផលិតផលសរុបដែលអាចទាញយកបានពីធនធាននោះ។

៤-កសិកម្មរយៈពេលវែង៖

ក- ដំណាំកៅស៊ូ៖ អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើរំលស់ក្នុងរយៈពេល ២០ឆ្នាំ ទៅតាមអត្រាដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

ឆ្នាំទទួលផល	អត្រារំលស់
ឆ្នាំទី១ និង ឆ្នាំទី២	៣%
ឆ្នាំទី៣ និង ឆ្នាំទី៤	៤%
ឆ្នាំទី៥ ដល់ ឆ្នាំទី១០	៥%
ឆ្នាំទី១១ និង ឆ្នាំទី១២	៧%
ឆ្នាំទី១៣ ដល់ ឆ្នាំទី១៥	៦%
ឆ្នាំទី១៦ ដល់ ឆ្នាំទី១៩	៥%
ឆ្នាំទី២០	សមតុល្យនៅសល់

ខ- ដំណាំកសិកម្មក្រៅពីកៅស៊ូ៖ ទឹកប្រាក់រំលស់ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវគណនាតាមវិធីរំលស់ស្មើភាគតាមអាយុកាលនៃការទទួលផល ឬ ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំដោយជ្រើសរើសជម្រើសណាមួយដែលឆាប់ជាង។

គ- ការចិញ្ចឹមសត្វ៖ ទឹកប្រាក់រំលស់ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវគណនាតាមវិធីរំលស់ស្មើភាគតាមអាយុកាលនៃការទទួលផល ឬ ១០ (ដប់) ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំដោយជ្រើសរើសជម្រើសណាមួយដែលឆាប់ជាង។

ប្រការ៣៧ .- ពេលចាប់ផ្តើមធ្វើរំលស់

១-រំលស់ទ្រព្យសកម្មតាមវិធីរំលស់ស្មើភាគ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- រំលស់ត្រូវធ្វើឡើងចាប់ពីពេលដែលទ្រព្យសកម្មត្រូវបានដាក់ប្រើប្រាស់ និងបញ្ចប់នៅពេលដែលទ្រព្យសកម្មត្រូវបានរំលស់អស់ (នៅពេលនោះទឹកប្រាក់រំលស់បូកយោងត្រូវស្មើនឹងថ្លៃដើមនៃទ្រព្យសកម្ម)។ ចំណុចបញ្ចប់ក៏អាចកើតមានឡើងមុនកាលបរិច្ឆេទរំលស់អស់ ដូចក្នុងករណីនៃការបញ្ចេញទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាសដោយការលក់ ការដាក់ឱ្យទៅជាកាកសំណល់ឬបំផ្លាញចោលដែរ។ ទ្រព្យសកម្មដែលបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ក្នុងអំឡុងពេលណាមួយនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធ ត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យគិតរំលស់ពេញមួយឆ្នាំ។

4-

ខ- ចំពោះឆ្នាំបញ្ចប់រំលស់៖

- ក្នុងករណីទ្រព្យសកម្មត្រូវបានបញ្ចេញពីសហគ្រាស ទឹកប្រាក់រំលស់ត្រូវស្មើនឹងសូន្យ
- ក្នុងករណីទ្រព្យសកម្មណាមួយបានបញ្ចប់អាយុកាលប្រើប្រាស់របស់វា ទឹកប្រាក់រំលស់ត្រូវស្មើនឹងសមតុល្យមិនទាន់រំលស់នៃគណនីទ្រព្យសកម្មនៃទ្រព្យនោះ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើសមតុល្យនេះធំជាងទឹកប្រាក់រំលស់ប្រចាំឆ្នាំ (មានការកែលម្អជាប់លាប់) ទ្រព្យសកម្មជាប់ទាក់ទិនត្រូវបានចាត់ទុកថាបានកើនអាយុកាលប្រើប្រាស់ និងត្រូវបានធ្វើរំលស់ជាបន្តទៀតរហូតដល់សមតុល្យនេះតូចជាងទឹកប្រាក់រំលស់ប្រចាំឆ្នាំ ទើបធ្វើរំលស់ឱ្យអស់ដើម្បីបញ្ចប់រំលស់តែម្តង។

២-រំលស់ទ្រព្យសកម្មតាមវិធីរំលស់ថយចុះជាលំដាប់ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- រំលស់ត្រូវធ្វើឡើងចាប់ពីពេលដែលទ្រព្យសកម្មត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់។ ទ្រព្យសកម្មដែលបានដាក់ប្រើប្រាស់ក្នុងអំឡុងពេលណាមួយនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធ ត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យគិតរំលស់ពេញមួយឆ្នាំ។

ខ- ទឹកប្រាក់រំលស់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសម្រាប់ថ្នាក់នីមួយៗ ស្មើនឹងមូលដ្ឋានរំលស់គុណនឹងអត្រារំលស់សម្រាប់ថ្នាក់នីមួយៗ។

គ- មូលដ្ឋានរំលស់សម្រាប់ឆ្នាំទី១ នៃអាជីវកម្ម គឺស្មើនឹងចំនួនសរុបនៃថ្លៃដើមនៃទ្រព្យសកម្មក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាតាមថ្នាក់នីមួយៗដែលបានដាក់ប្រើប្រាស់។

ឃ-ចំពោះឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ មូលដ្ឋានរំលស់ស្មើនឹងសមតុល្យដើមគ្រានៃគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាបូកនឹងថ្លៃដើមទ្រព្យសកម្មដាក់ប្រើប្រាស់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដកថ្លៃលក់ទ្រព្យសកម្មដែលបានដកចេញក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។

ង- នៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ប្រសិនបើទ្រព្យណាមួយនៅក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាត្រូវបានដកចេញឬលក់ពីអាជីវកម្ម សហគ្រាសត្រូវដកចេញពីមូលដ្ឋានរំលស់នៃទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នានូវតម្លៃទ្រព្យដែលបានដកចេញឬលក់នោះ៖

- ប្រសិនបើការកត់ត្រាបែបនេះធ្វើឱ្យសមតុល្យគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាក្លាយជាអវិជ្ជមាន សហគ្រាសត្រូវកត់ត្រាជាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនូវទឹកប្រាក់ស្មើនឹងសមតុល្យអវិជ្ជមាននេះ ហើយសមតុល្យគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាត្រូវកែតម្រូវមកសូន្យវិញ
- នៅចុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ប្រសិនបើក្នុងគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាណាមួយ ជាក់ស្តែងគ្មាននៅសល់ទ្រព្យសកម្មអ្វីទៀតទេនោះ សមតុល្យវិជ្ជមាននៃគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នានោះ ត្រូវបានកត់ត្រាជាការខាតបង់អាចកាត់កងបាន ហើយសមតុល្យនៃគណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាត្រូវបានកែតម្រូវមកសូន្យវិញ។

៣-រំលស់ធនធានធម្មជាតិ ឬកសិកម្មរយៈពេលវែង៖ សហគ្រាសត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើរំលស់ធនធានធម្មជាតិ ឬកសិកម្មរយៈពេលវែងនៅឆ្នាំដែលចាប់ផ្តើមធ្វើផលិតកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ ឆ្នាំចាប់ផ្តើមធ្វើផលិតកម្ម សំដៅដល់ឆ្នាំដែលសហគ្រាសបានទទួលចំណូលពីការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ ឬកសិកម្មរយៈពេលវែង។ ចំពោះទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលបានទិញឬបានបង្កើតក្រោយឆ្នាំចាប់ផ្តើមធ្វើផលិតកម្ម សហគ្រាសត្រូវធ្វើរំលស់នៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលទ្រព្យទាំងនោះត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់តាមវិធីដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ និងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការ៣៦ នៃប្រកាសនេះ។ ប្រសិនបើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ ឬកសិកម្មរយៈពេលវែង ត្រូវបានបញ្ចប់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ សហគ្រាសត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងជាចំណាយនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនូវតម្លៃទ្រព្យសកម្មដែលនៅសេសសល់ទាំងអស់រួមបញ្ចូលទាំងចំណាយស្វែងរុករក ចំណាយអភិវឌ្ឍន៍ ចំណាយដាំដុះ និងចំណាយចិញ្ចឹមសត្វ។

ប្រការ៣៨ ._ រំលស់ត្រូវបានធ្វើយ៉ាងពិតប្រាកដដោយសហគ្រាស

១-នៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនីមួយៗ សហគ្រាសត្រូវតែធ្វើរំលស់សម្រាប់ធានាការសឹករេចដើម្បីកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ ទោះបីមានប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធគ្រប់គ្រាន់ ឬមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការកាត់កងក៏ដោយ។ រំលស់ត្រូវធ្វើយ៉ាងពិតប្រាកដដោយសហគ្រាសក្រោមមូលដ្ឋានបរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ក្នុងករណីនៅដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ សហគ្រាសធ្វើការវាយតម្លៃទៅតាមតម្លៃពិតបច្ចុប្បន្ននូវទ្រព្យសកម្មរបស់ខ្លួន (ធ្វើសារពើភណ្ឌលម្អិត) សហគ្រាសត្រូវជូនដំណឹងមករដ្ឋបាលសារពើពន្ធអំពីលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃនោះ។ សម្រាប់គោលដៅពន្ធដារ ប្រសិនបើលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃធ្វើឱ្យ

4

មានការប្រែប្រួលតម្លៃពិតនៃទ្រព្យសកម្មក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ លម្អៀងលើសនៃការវាយតម្លៃឡើងវិញត្រូវចាត់ទុកជាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ និងជាមូលដ្ឋានបន្ថែមសម្រាប់រំលស់បន្ត។

២- ទឹកប្រាក់រំលស់ដែលអាចកាត់កងបាន ត្រូវតែគណនាតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងជំពូកនេះនិងបានកត់ត្រាក្នុងតារាងគណនារំលស់នៃលិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធនីមួយៗ។

៣- សហគ្រាសមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យលើកពេលរំលស់ទ្រព្យសកម្មណាមួយទេ។

៤- ទឹកប្រាក់រំលស់ឬចំណែកណាមួយនៃទឹកប្រាក់រំលស់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ដែលពុំបានកត់ត្រាក្នុងតារាងគណនារំលស់នៃលិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកទៅកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធផ្សេងទៀតបានឡើយ ។

៥- រំលស់ដែលត្រូវបានបដិសេធចេញពីចំណាយអាចកាត់កងបានដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៤ នៃប្រការនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាត្រូវបានធ្វើឡើងជាប្រក្រតីសម្រាប់ការគណនាតម្លៃលើស ឬតម្លៃខ្វះនៃការលក់។

ឧទាហរណ៍ទី៧៖

ក- សហគ្រាសមួយបានទិញឃ្លាំងមួយនៅថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ ដែលមានថ្លៃដើម ៤០០ ០០០ ០០០ រៀល។

ខ- សហគ្រាសបានធ្វើរំលស់ឃ្លាំងនោះជាទៀងទាត់តាមវិធីរំលស់ស្មើភាគតាមអត្រា ៥% សម្រាប់អាយុកាលប្រើប្រាស់ ២០ឆ្នាំ លើកលែងតែនៅឆ្នាំ២០០៦ ដោយសារតែនៅឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ សហគ្រាសមានការខាតបង់ធ្ងន់ធ្ងរ។

គ- ឃ្លាំងត្រូវបានលក់ចេញនៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ បានប្រាក់ ១៥០ ០០០ ០០០ រៀល។

ឃ-ស្ថានភាពទាក់ទិននឹងការគណនារំលស់ តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ នៃឃ្លាំងនេះមានដូចខាងក្រោម៖

- អត្រារំលស់៖ ៥% (ឃ្លាំងមានអាយុកាលប្រើប្រាស់ ២០ឆ្នាំ ជាទ្រព្យសកម្មរូបីថ្នាក់១)
- រំលស់ត្រូវបានកត់ត្រាជាចំណាយសម្រាប់ឆ្នាំនីមួយៗ៖

- រំលស់ឆ្នាំ២០០៤	= ៤០០ ០០០ ០០០ រៀល x ៥%
	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល (ឆ្នាំចាប់ផ្តើមរំលស់គិតស្មើនឹងរំលស់ប្រចាំឆ្នាំ)
- រំលស់ឆ្នាំ២០០៥	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០០៦	= ០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០០៧	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០០៨	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០០៩	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១០	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១១	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១២	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៣	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៤	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៥	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៦	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៧	= ២០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំ២០១៨	= ០ រៀល (ឆ្នាំបញ្ចេញទ្រព្យសកម្ម រំលស់គិតស្មើសូន្យ)។
តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់	**= ថ្លៃដើម (បរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រ) - តម្លៃរំលស់បូកយោង**
- ថ្លៃដើម (បរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រ)	= ៤០០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃរំលស់បូកយោង	= ២៦០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់	= ១៤០ ០០០ ០០០ រៀល។

4

តម្លៃលើស = ថ្លៃលក់ - តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់

- ថ្លៃលក់ = ១៥០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់ = ១៤០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃលើស = ១០ ០០០ ០០០ រៀល។

ង- សម្រាប់គោលដៅពន្ធដារ តម្លៃលើសនេះត្រូវតែបន្ថែមទឹកប្រាក់រំលស់លើកពេលចំនួន ២០ ០០០ ០០០ រៀល នៅឆ្នាំ២០០៦។ ដូច្នេះតម្លៃលើសជាប់ពន្ធ គឺ ៣០ ០០០ ០០០ (១០ ០០០ ០០០ + ២០ ០០០ ០០០) រៀល។

ច- ករណីនៃតម្លៃខ្វះ៖

ប្រសិនបើឃ្លាំងលក់បានថ្លៃ ១១០ ០០០ ០០០ រៀលវិញ តម្លៃខ្វះ គឺ៖

- ថ្លៃលក់ = ១១០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់ = ១៤០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃខ្វះ (ខាត) = ៣០ ០០០ ០០០ រៀល។

តម្លៃខ្វះ (ខាត) ដែលអាចកាត់កងបានសម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល គឺមានតែ ១០ ០០០ ០០០ រៀល ប៉ុណ្ណោះ គឺតម្លៃដែលកត់ត្រាខាត ៣០ ០០០ ០០០ រៀល ត្រូវបានកាត់បន្ថយតម្លៃរំលស់លើកពេល ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ចំនួន ២០ ០០០ ០០០ រៀល។

៦- ការកែតម្រូវលិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូល៖

ក- ឆ្លងតាមឧទាហរណ៍ទី៧ ឃើញថាសហគ្រាសត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ចំពោះទឹកប្រាក់រំលស់ដែលបានលើកពេល។ សម្រាប់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង សហគ្រាសត្រូវធ្វើការកែតម្រូវគណនីរំលស់ទ្រព្យសកម្មនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានកំហុស ដោយគិតបញ្ចូលមកវិញនូវទឹកប្រាក់រំលស់លើកពេល។

ខ- ចំពោះទឹកប្រាក់រំលស់ឬទឹកប្រាក់សំវិធានធនដែលបង្កើតឡើងដោយខុសគោលការណ៍ ឬដែលមានទឹកប្រាក់លើសពីកម្រិតអនុញ្ញាត សហគ្រាសត្រូវកែតម្រូវទឹកប្រាក់រំលស់ឬសំវិធានធនដែលខុសនេះ សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានកំហុស។

គ- សម្រាប់ករណីដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក និងវាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌនេះ សហគ្រាសត្រូវដាក់លិខិតប្រកាសកែតម្រូវលិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ តាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ។

ឃ-នៅក្រោយពេលដែលសហគ្រាសបានអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក វាក្យខណ្ឌ ខ និងវាក្យខណ្ឌ គ នៃកថាខណ្ឌនេះរួចហើយ សហគ្រាសអាចធ្វើរំលស់ឬសំវិធានធនជាបន្តទៀតទៅតាមគោលការណ៍ដែលច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធបានអនុញ្ញាត។

ប្រការ៣៩ .- រំលស់ពិសេស

រំលស់ពិសេសត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១-រំលស់ពិសេស ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនៅក្នុងឆ្នាំទី១ នៃការទិញ ឬនាពេលក្រោយមកទៀតនៅឆ្នាំទី១ នៃការដាក់ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មរូបី។ ចំនួនដែលអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងនេះ ស្មើនឹង ៤០ (សែសិប) ភាគរយ នៃតម្លៃមូលធននៃទ្រព្យសកម្មរូបីថ្មី ឬទ្រព្យសកម្មរូបីប្រើប្រាស់រួច ដែលបានដាក់ប្រើប្រាស់ក្នុងផលិតកម្មឬការកែច្នៃ។ ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដដែល តម្លៃមូលធននៃទ្រព្យសកម្មរូបីដែលនៅសល់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើរំលស់តាមវិធីរំលស់ធម្មតាដូចមានចែងក្នុងប្រការ៣៦ នៃប្រកាសនេះ។

២-រំលស់ពិសេសនៃទ្រព្យសកម្មរូបី នឹងត្រូវបានយកមកកាត់កងដើម្បីកំណត់ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធរបស់គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ប្រសិនបើអ្នកវិនិយោគមិនជ្រើសយកការប្រើប្រាស់សិទ្ធិទទួលរយៈពេលលើកលែងពន្ធដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៣ នៃប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ។

ᐯ

៣-ទ្រព្យសកម្មរូបីដែលបានទទួលនូវការកាត់កងរំលស់ពិសេស ត្រូវដាក់ប្រើប្រាស់យ៉ាងតិចបំផុត ៤ឆ្នាំជាប់ពន្ធ បន្ទាប់ពីឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលរំលស់ពិសេសត្រូវបានកាត់កង។ ប្រសិនបើទ្រព្យសកម្មរូបីនោះត្រូវបានឈប់ប្រើប្រាស់មុនរយៈពេលនេះ អ្នកវិនិយោគត្រូវកត់ត្រាបញ្ចូលក្នុងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធវិញនូវចំនួនមួយស្មើនឹងទឹកប្រាក់រំលស់ពិសេសដែលបានកាត់កង កាត់បន្ថយដោយចំនួនមួយស្មើនឹង ២ (ពីរ) ភាគរយ នៃទឹកប្រាក់រំលស់ពិសេសដែលបានកាត់កងសម្រាប់ខែនីមួយៗ ឬចំណែកនៃខែដែលទ្រព្យនោះត្រូវបានដាក់ប្រើប្រាស់។ ចំនួននេះនឹងមិនប៉ះពាល់ដល់តម្លៃពិតគណនេយ្យនៃទ្រព្យសកម្មរូបីសម្រាប់ការកំណត់ប្រាក់ចំណេញមូលធនតាមមាត្រា៧ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធទេ។

ឧទាហរណ៍ទី៨៖

សហគ្រាសវិនិយោគមួយចាប់ផ្តើមប្រកបអាជីវកម្មនៅដើមឆ្នាំជាប់ពន្ធ ២០២១ មានម៉ាស៊ីន ៣គ្រឿង សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងអាជីវកម្ម។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ម៉ាស៊ីនស្ថិតក្នុងទ្រព្យសកម្មថ្នាក់៤ ដែលបានកត់ត្រាក្នុងតារាងរំលស់មានតម្លៃ ២៦ ០០០ ០០០ រៀល (ម៉ាស៊ីនទី១៖ ១០ ០០០ ០០០ រៀល ម៉ាស៊ីនទី២៖ ១០ ០០០ ០០០ រៀល និងម៉ាស៊ីនទី៣៖ ៦ ០០០ ០០០ រៀល)។ នៅឆ្នាំ២០២២ សហគ្រាសបានលក់ម៉ាស៊ីនទី៣ ទៅឱ្យសហគ្រាសផ្សេងក្នុងតម្លៃ ៥ ០០០ ០០០ រៀល ហើយបានទិញម៉ាស៊ីនគំរូថ្មីមួយគ្រឿងមកវិញមានតម្លៃ ២០ ០០០ ០០០ រៀល។ សហគ្រាសបានជ្រើសយកវិធីរំលស់ពិសេសសម្រាប់ដំណើរការវិនិយោគ។ រំលស់ ត្រូវបានគណនាដូចខាងក្រោម៖

ក- រំលស់ម៉ាស៊ីនទាំង ៣គ្រឿង សម្រាប់ឆ្នាំ២០២១៖

- រំលស់ពិសេស (២៦ ០០០ ០០០ x ៤០%) = ១០ ៤០០ ០០០ រៀល
- មូលដ្ឋានរំលស់ធម្មតា (២៦ ០០០ ០០០ - ១០ ៤០០ ០០០) = ១៥ ៦០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ធម្មតា (១៥ ៦០០ ០០០ x ២០%) = ៣ ១២០ ០០០ រៀល
- សរុបរំលស់សម្រាប់ឆ្នាំ២០២១ (១០ ៤០០ ០០០ + ៣ ១២០ ០០០) = ១៣ ៥២០ ០០០ រៀល
- មូលដ្ឋានរំលស់យោងទៅឆ្នាំ២០២២ (២៦ ០០០ ០០០ - ១៣ ៥២០ ០០០) = ១២ ៤៨០ ០០០ រៀល។

ខ- រំលស់សម្រាប់ឆ្នាំ២០២២៖

- រំលស់ពិសេសសម្រាប់ម៉ាស៊ីនទិញថ្មី (២០ ០០០ ០០០ x ៤០%) = ៨ ០០០ ០០០ រៀល
- មូលដ្ឋានរំលស់ធម្មតាសម្រាប់ម៉ាស៊ីនទិញថ្មី (២០ ០០០ ០០០ - ៨ ០០០ ០០០) = ១២ ០០០ ០០០ រៀល
- មូលដ្ឋានរំលស់ធម្មតាសម្រាប់ម៉ាស៊ីនទាំងអស់ (ចំណូលពីការលក់ម៉ាស៊ីនចាស់)
  (១២ ៤៨០ ០០០ + ១២ ០០០ ០០០ - ៥ ០០០ ០០០) = ១៩ ៤៨០ ០០០ រៀល
- ទឹកប្រាក់រំលស់ធម្មតា (១៩ ៤៨០ ០០០ x ២០%) = ៣ ៨៩៦ ០០០ រៀល
- សរុបទឹកប្រាក់រំលស់សម្រាប់ឆ្នាំ២០២២ (៨ ០០០ ០០០ + ៣ ៨៩៦ ០០០) = ១១ ៨៩៦ ០០០ រៀល
- មូលដ្ឋានរំលស់យោងទៅឆ្នាំ២០២៣
  (១២ ៤៨០ ០០០ + ២០ ០០០ ០០០ - ៥ ០០០ ០០០ - ១១ ៨៩៦ ០០០) = ១៥ ៥៨៤ ០០០ រៀល។

គ- ការកែតម្រូវពន្ធលើប្រាក់ចំណូលទាក់ទិនទៅនឹងការលក់ម៉ាស៊ីនក្នុងឆ្នាំ២០២២ (បន្ទាប់ពីដាក់ប្រើបាន ១៦ខែ)៖

ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំ២០២២ ត្រូវបានកើនឡើងដោយសារការកែតម្រូវការកាត់កងរំលស់ពិសេសមកវិញនូវចំនួនទឹកប្រាក់ចំនួន ២% សម្រាប់ខែនីមួយៗដែលទ្រព្យសកម្មបានដាក់ប្រើ។ ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលត្រូវបញ្ចូលមកវិញសម្រាប់ឆ្នាំ២០២២ ត្រូវបានគណនាដូចខាងក្រោម៖

- រំលស់ពិសេស (៦ ០០០ ០០០ x ៤០%) = ២ ៤០០ ០០០ រៀល
- ដកចេញការកែតម្រូវសម្រាប់រយៈពេលដែលទ្រព្យសកម្មបានប្រើ
  (២ ៤០០ ០០០ x ២%) x ១៦ខែ = ៧៦៨ ០០០ រៀល
- ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលត្រូវបញ្ចូលមកវិញសម្រាប់ឆ្នាំ២០២២
  (២ ៤០០ ០០០ - ៧៦៨ ០០០) = ១ ៦៣២ ០០០ រៀល។

តម្លៃលើសឬខ្វះដែលបានមកពីការលក់ម៉ាស៊ីន ត្រូវអនុវត្តតាមផ្នែកទី៧ នៃជំពូកទី៣ នៃប្រកាសនេះ។

ផ្នែកទី៧
វិធានទូទៅស្តីពីតម្លៃលើស និងតម្លៃខ្វះនៃទ្រព្យសកម្ម

ប្រការ៤០ ._ គោលការណ៍ទូទៅនៃតម្លៃលើស និងតម្លៃខ្វះ

១- អនុលោមតាមមាត្រា៧ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ តម្លៃលើសដែលបានមកពីការលក់ចំណែកនានានៃទ្រព្យសកម្ម ក្នុងពេលកំពុងប្រកបអាជីវកម្ម ឬនៅពេលបញ្ចប់អាជីវកម្មជាចំណែកមួយនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ។

២- តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះកើតឡើងអំពីលម្អៀងរវាងថ្លៃលក់និងតម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់នៃទ្រព្យសកម្ម ឬកើតឡើងអំពីការវាយតម្លៃឡើងវិញនូវទ្រព្យសកម្ម។

៣- តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

ក- តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះដែលសម្រេចបាន៖ តម្លៃនេះកើតមានឡើងតាមការបញ្ចេញទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងណាមួយ។ ការបញ្ចេញនេះអាចជាការលក់ (ករណីភាគច្រើន) ការធ្វើឧបហារិតទៅក្នុងសហគ្រាសមួយទៀត ការដោះដូរ ការបែងចែក ការផ្តល់ជាអំណោយ ការយកវិញរបស់ម្ចាស់សហគ្រាសនាពេលកំពុងធ្វើអាជីវកម្ម ឬនាពេលបញ្ចប់អាជីវកម្ម ការរុះរើចេញ ការបំផ្លាញ ការឈប់ប្រើប្រាស់...។ ការបញ្ចេញនេះអាចជាអំពើដោយចេតនារបស់ម្ចាស់សហគ្រាសឬអ្នកគ្រប់គ្រងសហគ្រាស ឬជាវិបាកនៃការដកហូតតាមផ្លូវច្បាប់ ឬគ្រោះមហន្តរាយ...។

ខ- តម្លៃលើសបានកត់ត្រា៖ ការវាយតម្លៃឡើងវិញនូវទ្រព្យសកម្មដែលបានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យនូវតម្លៃបច្ចុប្បន្នរបស់ទ្រព្យទាំងនោះជំនួសឱ្យតម្លៃចាស់នាំឱ្យកើតឡើងនូវតម្លៃលើស។ តម្លៃលើសនេះជាតម្លៃគណនេយ្យសុទ្ធសាធ និងមិនមានឥទ្ធិពលលើប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធឡើយ ក្នុងករណីដែលតម្លៃនេះមិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងគោលដៅរំលស់សារពើពន្ធ។

គ- តម្លៃខ្វះក្រោមរូបភាពជាសំវិធានធនមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងជាចំណាយទេ វៀរលែងតែតម្លៃខ្វះដែលសម្រេចបាន ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌនេះប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការ៤១ ._ ការគណនាតម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ

១- ការលក់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងណាមួយបង្កើតបាននូវតម្លៃលើស កាលបើថ្លៃលក់មានតួលេខធំជាងតម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់នៃទ្រព្យដែលបានលក់នោះ។

២- តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់៖

ក- ចំពោះទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលត្រូវបានរំលស់តាមវិធីរំលស់ស្មើភាគ៖ តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់ស្មើនឹងបរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងជាប់ទាក់ទិនណាមួយ បូកការកែលម្អជាប់លាប់ដកទឹកប្រាក់រំលស់បូកយោងដែលបានអនុវត្តចំពោះទ្រព្យនោះ។

ខ- ចំពោះទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងដែលត្រូវបានរំលស់តាមវិធីរំលស់ថយចុះជាលំដាប់៖ ចំពោះការបញ្ចេញទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងប្រភេទនេះណាមួយ សហគ្រាសមិនត្រូវគណនាតម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ សម្រាប់ទ្រព្យនោះដោយផ្ទាល់ទេ។ សហគ្រាសត្រូវអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការ៣៧ នៃប្រកាសនេះ ហើយតម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះនឹងត្រូវស្តែងចេញសម្រាប់គណនីទ្រព្យសកម្មរួមបញ្ចូលគ្នាក្នុងថ្នាក់នីមួយៗតែម្តង។

ឧទាហរណ៍ទី៩៖

ក- សហគ្រាសបានទិញនិងដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ទ្រព្យសកម្មថ្នាក់១ ចំនួនមួយមានតម្លៃ ២៥០ ០០០ ០០០ រៀល។ នៅឆ្នាំទី៣ សហគ្រាសបានធ្វើការកែលម្អជាប់លាប់ចំនួន ៥០ ០០០ ០០០ រៀល នៅឆ្នាំទី៥ សហគ្រាសបានលក់ទ្រព្យសកម្មនោះចេញវិញក្នុងតម្លៃ ៣៥០ ០០០ ០០០ រៀល។

ខ- ការគណនារំលស់៖

- អត្រារំលស់៖ ៥% (ទ្រព្យសកម្មរូបីថ្នាក់១)
- រំលស់ត្រូវបានកត់ត្រាជាចំណាយសម្រាប់ឆ្នាំនីមួយៗ៖

- រំលស់ឆ្នាំទី១៖ ២៥០ ០០០ ០០០ x ៥% = ១២ ៥០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំទី២៖ ២៥០ ០០០ ០០០ x ៥% = ១២ ៥០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំទី៣៖ (២៥០ ០០០ ០០០ + ៥០ ០០០ ០០០) x ៥% = ១៥ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់ឆ្នាំទី៤៖ (២៥០ ០០០ ០០០ + ៥០ ០០០ ០០០) x ៥% = ១៥ ០០០ ០០០ រៀល
- សរុបទឹកប្រាក់រំលស់បូកយោង = ៥៥ ០០០ ០០០ រៀល។

គ- តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ៖

- បរិយាទានប្រវត្តិសាស្ត្រ = ២៥០ ០០០ ០០០ រៀល
- ការកែលម្អជាប់លាប់ = ៥០ ០០០ ០០០ រៀល
- រំលស់បូកយោង = ៥៥ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់ = ២៤៥ ០០០ ០០០ រៀល
- ថ្លៃលក់ = ៣៥០ ០០០ ០០០ រៀល
- តម្លៃលើស (៣៥០ ០០០ ០០០ - ២៤៥ ០០០ ០០០) = ១០៥ ០០០ ០០០ រៀល។

ប្រការ៤២ .- ករណីពិសេស

ករណីពិសេសមួយចំនួនទាក់ទិននឹងតម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១- ការខាតបង់ពីការលក់ ឬដោះដូរទ្រព្យសម្បត្តិ ទោះដោយផ្ទាល់ឬដោយប្រយោលក្តីក្នុងចំណោមបុគ្គលទាក់ទិន ដែលមិនអនុវត្តតាមគោលការណ៍ជំហោងដៃ ជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបាន។

២- ចំពោះឧបហារិតចូលក្រុមហ៊ុន តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះត្រូវគណនាតាមតម្លៃពិតនៃបណ្ណភាគហ៊ុនឬភាគហ៊ុនដែលបានប្រគល់សម្រាប់ជាថ្នូរនៃឧបហារិត។ ជាធម្មតា តម្លៃពិតនៃបណ្ណភាគហ៊ុនឬភាគហ៊ុន ត្រូវស្មើនឹងតម្លៃប៉ាន់ស្មាននៃទ្រព្យសកម្មដែលបានយកមកបញ្ចូលដោយឧបហារិតទៅក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យរបស់សហគ្រាសដែលទទួលឧបហារិត។

៣- ចំពោះការដោះដូរ ទោះបីមានឬគ្មានការបន្ថែមប្រាក់ក៏ដោយ ត្រូវបានចាត់ទុកជាប្រតិបត្តិការលក់ និងប្រតិបត្តិការទិញជាធម្មតា។ តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះ គឺស្មើនឹងទឹកប្រាក់លម្អៀងរវាងតម្លៃទីផ្សារនៃទ្រព្យសកម្មដែលបានទទួល ក្នុងការដោះដូរ និងតម្លៃនៅសល់មិនទាន់រំលស់នៃទ្រព្យសកម្មដែលបានដោះដូរ។ ការដោះដូរត្រូវជាប់ពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលកើតមានការដោះដូរនេះ។

៤- ចំពោះការធ្វើអំណោយ ឬការដកយកវិញនូវទ្រព្យពីទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាស ឬការបញ្ឈប់សកម្មភាពអាជីវកម្ម តម្លៃលើសឬតម្លៃខ្វះនៃអំណោយឬទ្រព្យ ត្រូវគណនាតាមតម្លៃទីផ្សារនាថ្ងៃធ្វើអំណោយ ឬថ្ងៃដកយកវិញ ឬថ្ងៃបញ្ឈប់សកម្មភាព។

ផ្នែកទី៨
ពន្ធកាត់ទុក

ប្រការ៤៣ .- គោលការណ៍ទូទៅនៃពន្ធកាត់ទុក

១- ស្របតាមមាត្រា២៥ មាត្រា២៦ និងមាត្រា៣១ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ អ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស ដែលធ្វើការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ឬជាវត្ថុឱ្យទៅបុគ្គលនិវាសជនឬអនិវាសនជន ត្រូវធ្វើការកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធនាពេលទូទាត់ដើម្បីបង់ជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធកាត់ទុក អ្នកជាប់ពន្ធត្រូវកត់ត្រាចំណាយបង្គរជារៀងរាល់ខែទៅតាមលទ្ធផលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលជាប់ទាក់ទិននឹងខ្ទង់ចំណាយនោះបានកើតឡើង ទោះបីខ្ទង់ចំណាយនោះត្រូវបានទូទាត់ ឬមិនទាន់ទូទាត់ក្តី។ ប្រតិបត្តិការណាមួយដែលជាកម្មវត្ថុនៃពន្ធកាត់ទុក ដែលបានឬត្រូវកត់ត្រា ត្រូវចាត់ទុកថាបានទូទាត់។

២- អ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស ឬបុគ្គលណាមួយដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៣១ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ដែលច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារបានតម្រូវឱ្យធ្វើការកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធក្នុងនាមនៃតតិយជន ត្រូវបានកំណត់ថាជាភ្នាក់ងារកាត់ទុក។

ប្រការ៤៤ ._ ពន្ធកាត់ទុកលើការទូទាត់ឱ្យទៅបុគ្គលនិវាសនជន

ភ្នាក់ងារកាត់ទុកដែលធ្វើការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ឬជាវត្ថុឱ្យទៅបុគ្គលនិវាសនជន ត្រូវកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធទៅតាមអត្រាកំណត់ដូចខាងក្រោម លើចំនួនទូទាត់មុនការកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធ៖

១- អត្រា ១៥ (ដប់ប្រាំ) ភាគរយ ចំពោះ៖

ក- ការទូទាត់ចំពោះការបំពេញសេវានានា រួមទាំងការគ្រប់គ្រងឬការពិគ្រោះយោបល់ឬសេវាប្រហាក់ប្រហែលឱ្យទៅបុគ្គលនិវាសជនដែលមិនមែនជាអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស។ ប្រាក់ចំណូលពីការបំពេញសេវានានា រួមទាំងការគ្រប់គ្រងឬការពិគ្រោះយោបល់ឬសេវាប្រហាក់ប្រហែល សំដៅដល់ ប្រាក់ចំណូលពីរាល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់បុគ្គល ក្រៅពីការផលិតនិងការលក់ទំនិញ ភតិសន្យា ការជួល ការលក់ទ្រព្យ និងក្រៅពីសកម្មភាពបម្រើការងារដូចមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។ ដោយមិនកំណត់ត្រឹមតែដូចតទៅនេះ ប្រាក់ចំណូលពីការបំពេញសេវា មានជាអាទិ៍ កម្រៃជើងសាឬជើងសាជំនួញ ប្រាក់ចំណូលពីសកម្មភាពដឹកជញ្ជូន ជួសជុល សាងសង់ គ្រប់គ្រង ពិគ្រោះយោបល់ ប្រាក់ចំណូលពីសេវាប្រហាក់ប្រហែល ដូចជា សេវាបច្ចេកទេស វិទ្យាសាស្ត្រ សិល្បៈ អប់រំសិក្សាធិការ វេជ្ជសាស្ត្រ ទន្តសាស្ត្រ នីតិសាស្ត្រ វិស្វកម្ម ស្ថាបត្យកម្ម ការសិក្សា ស្រាវជ្រាវ គណនេយ្យ...។

ខ- ការទូទាត់ឱ្យទៅបុគ្គលនិវាសជននូវចំណូលពីសួយសារចំពោះទ្រព្យសកម្មអរូបី និងការទូទាត់រាល់អត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗពីភាគកម្មក្នុងធនធានរ៉ែ ក្រៅពីប្រាក់ចំណូលសុទ្ធបានមកពីអាជីវកម្មលើធនធាននេះ និងភាគលាភដែលត្រូវជាប់ពន្ធតាមបទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក។

គ- ការទូទាត់ការប្រាក់ដែលអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាសដែលមិនមែនជាធនាគារក្នុងស្រុកឱ្យទៅអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន។

២-អត្រា ១០ (ដប់) ភាគរយ ចំពោះការទូទាត់ប្រាក់ចំណូលពីការជួលចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ។ សម្រាប់គោលដៅនៃពន្ធកាត់ទុក ប្រាក់ចំណូលពីការជួលចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ សំដៅដល់ សាច់ប្រាក់ឬវត្ថុដែលអ្នកទទួលជួលបានបង់សម្រាប់ជាថ្នូរនៃការប្រើប្រាស់ចលនទ្រព្យ ដូចជា បរិក្ខារឧស្សាហកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម បច្ចេកទេស វិទ្យាសាស្ត្រ មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន... និងអចលនទ្រព្យ ដូចជា ដីធ្លី អគារ សំណង់ផ្សេងៗ...។ ក្នុងន័យនេះ អចលនទ្រព្យ ត្រូវរួមបញ្ចូលទាំងទ្រព្យបន្ទាប់បន្សំនៃអចលនទ្រព្យនោះ ព្រមទាំងសិទ្ធិអនុវត្តទៅតាមច្បាប់ដែលចែងពីកម្មសិទ្ធិដីធ្លី សិទ្ធិកាន់កាប់ សិទ្ធិអាស្រ័យផលលើអចលនទ្រព្យ និងសិទ្ធិនានាដែលបង្កឱ្យមានការទូទាត់ជាប្រាក់ ឬជាវត្ថុតាមចំនួនផ្សេងៗ ឬតាមចំនួនកំណត់។

៣-អត្រា ៦ (ប្រាំមួយ) ភាគរយ ចំពោះការប្រាក់ដែលធនាគារក្នុងស្រុកបង់ឱ្យទៅអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនដែលមានគណនីបញ្ញើមានកាលកំណត់។

៤-អត្រា ៤ (បួន) ភាគរយ ចំពោះការប្រាក់ដែលធនាគារក្នុងស្រុកបង់ទៅឱ្យទៅអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនដែលមានគណនីបញ្ញើគ្មានកាលកំណត់។

ប្រការ៤៥ ._ ពន្ធកាត់ទុកលើការទូទាត់ឱ្យទៅបុគ្គលអនិវាសនជន

វៀរលែងតែមានចែងផ្សេងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិស្តីពីពន្ធដារ ភ្នាក់ងារកាត់ទុកដែលធ្វើការទូទាត់ប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាដូចមានចែងក្នុងប្រការ៨ នៃប្រកាសនេះ ឱ្យទៅអ្នកជាប់ពន្ធអនិវាសនជន ត្រូវកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធតាមអត្រា ១៤ (ដប់បួន) ភាគរយ នៃទឹកប្រាក់ដែលត្រូវទូទាត់។

ប្រការ៤៦ ._ ការលើកលែងការកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធ

១- ការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ឬជាវត្ថុចំពោះករណីដូចខាងក្រោម មិនតម្រូវឱ្យធ្វើការកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធទេ៖

ក- ការប្រាក់ដែលបង់ទៅឱ្យធនាគារក្នុងស្រុក និងការទូទាត់ប្រាក់ចំណូលលើកលែងពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ ១០ នៃប្រកាសនេះ។

4

ខ- ការទូទាត់ទៅឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល ឬស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាលនូវសួយសារ ឬប្រាក់ថ្លៃឈ្នួលលើចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ ដែលបំពេញបាននូវលក្ខខណ្ឌទាំងពីរដូចខាងក្រោម៖

- ត្រូវទាក់ទិននឹងចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យបានកត់ត្រាជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋនៅក្នុងបញ្ជីសារពើភណ្ឌដែលគ្រប់គ្រងដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
- ត្រូវមានការបញ្ជាក់ពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុថាជាចំណូលបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

គ- ការទូទាត់ប្រាក់ចំណូលរបស់រូបវន្តបុគ្គលដែលត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ឬពន្ធលើអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមដូចមានចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស។

ឃ-ការទូទាត់នូវការប្រាក់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលឬស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាល ទៅឱ្យបុគ្គលអនិវាសនជនចំពោះប្រាក់ខ្ចីដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឬរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ បានទទួលស្គាល់និងយល់ព្រម។

ង- ការទូទាត់ប្រាក់ចំពោះការផ្គត់ផ្គង់សេវាណាមួយដែលមានតម្លៃក្រោម ៥០ ០០០ (ប្រាំម៉ឺន) រៀល។

២- ការទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ ឬជាវត្ថុក្នុងចំណោមអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាសត្រូវបានលើកលែងពីពន្ធកាត់ទុកចំពោះករណីដូចខាងក្រោម៖

ក- ប្រាក់ចំណូលពីការបំពេញសេវានានា រួមទាំងការគ្រប់គ្រង ឬការពិគ្រោះយោបល់ ឬសេវាប្រហាក់ប្រហែល។

ខ- ប្រាក់ចំណូលពីការផ្គត់ផ្គង់៖

- កញ្ចប់សុសវែរដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ដោយភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ (Shrink-wrap Software)
- សុសវែរសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដោយអង្គភាពមានការកំណត់ (Site License)
- សុសវែរដែលអាចទាញយកមកប្រើប្រាស់ (Downloadable Software)
- សុសវែរដែលភ្ជាប់ជាមួយកុំព្យូទ័រ (Software Bundled with Computer Hardware)។

គ- ប្រាក់ចំណូលពីការជួលចលនទ្រព្យឬអចលនទ្រព្យ។

សម្រាប់ករណីដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌនេះ ការទូទាត់ណាមួយដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យលើកលែងពន្ធកាត់ទុកលុះណាតែចំនួនទឹកប្រាក់នោះត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងវិក្កយបត្រ ដែលបានចេញយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយភាគីអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាសម្ខាងទៀត។

ប្រការ៤៧ .- មូលដ្ឋានសម្រាប់គណនាទឹកប្រាក់ពន្ធកាត់ទុក

១- មូលដ្ឋានសម្រាប់គណនាប្រាក់ពន្ធកាត់ទុក គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវទូទាត់ឱ្យបុគ្គលណាមួយនៅមុនពេលកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធ។

២- ចំពោះការទូទាត់ប្រាក់ឱ្យអនិវាសនជនដែលទាក់ទិនទៅនឹងការផ្គត់ផ្គង់សម្ភារបរិក្ខារផងនិងសេវាផង ដូចជាការទូទាត់ចំណាយទិញគ្រឿងម៉ាស៊ីនពីក្រៅប្រទេស ដែលរួមមានថ្លៃទិញគ្រឿងម៉ាស៊ីននិងថ្លៃសេវាផ្គុំដំឡើងដោយអ្នកបច្ចេកទេសជាបុគ្គលអនិវាសនជនសម្រាប់ដំណើរការដំបូងនៃគ្រឿងម៉ាស៊ីន មូលដ្ឋានសម្រាប់គណនាពន្ធកាត់ទុកគឺជាចំណែកប្រាក់ដែលទាក់ទិននឹងសេវាផ្គុំដំឡើងតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការ៤៨ .- កាតព្វកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ភ្នាក់ងារកាត់ទុក

១- ភ្នាក់ងារកាត់ទុកមានកាតព្វកិច្ចដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធ និងបង់ប្រាក់ពន្ធដែលបានកាត់ទុកជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី២០ នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលបានធ្វើការកាត់ទុក តាមទម្រង់ដែលរដ្ឋបាលសារពើពន្ធបានកំណត់។

២- ភ្នាក់ងារកាត់ទុកដែលមានកាតព្វកិច្ចកាត់ទុកប្រាក់ពន្ធ ប៉ុន្តែមិនបានធ្វើការកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រាក់ពន្ធដែលមិនបានកាត់ទុកនោះ ព្រមទាំងទណ្ឌកម្មផ្សេងៗដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ។

ផ្នែកទី៩
ការគណនាពន្ធលើប្រាក់ចំណូល

ប្រការ៤៩ ._ អត្រាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ

អត្រាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១- អត្រា ២០ (ម្ភៃ) ភាគរយ ចំពោះប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលសម្រេចបានដោយនីតិបុគ្គល។

២- អត្រា ៣០ (សាមសិប) ភាគរយ ចំពោះប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលសម្រេចបានក្រោមកិច្ចសន្យាបែងចែកផលិតផលប្រេងកាត និងឧស្ម័នធម្មជាតិ ឬសម្រេចបានពីការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ រួមទាំងព្រៃឈើ រ៉ែ មាស ឬត្បូងថ្មមានតម្លៃនានា។

៣- អត្រា ០ (សូន្យ) ភាគរយ ចំពោះប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធរបស់គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ដែលស្ថិតនៅក្នុងរយៈពេលលើកលែងពន្ធ។

៤- តាមតារាងអត្រាពន្ធកំណើនតាមថ្នាក់ ចំពោះប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលសម្រេចបានដោយរូបវន្តបុគ្គលសហគ្រាសឯកបុគ្គល និងសមាជិកម្នាក់ៗរបស់ក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិ ដែលមិនត្រូវបានចាត់ទុកជានីតិបុគ្គលដូចខាងក្រោម៖

ភាគនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធប្រចាំឆ្នាំ (គិតជារៀល)				អត្រាពន្ធ
ពី	០	ដល់	១៨ ០០០ ០០០	០%
ពី	១៨ ០០០ ០០១	ដល់	២៤ ០០០ ០០០	៥%
ពី	២៤ ០០០ ០០១	ដល់	១០២ ០០០ ០០០	១០%
ពី	១០២ ០០០ ០០១	ដល់	១៥០ ០០០ ០០០	១៥%
		លើសពី	១៥០ ០០០ ០០០	២០%

ប្រការ៥០ ._ ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល

សហគ្រាសដែលជាអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាសរួមទាំងគម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ដែលផុតរយៈពេលលើកលែងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចបង់ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំខែតាមអត្រា ១ (មួយ) ភាគរយ នៃផលរបរ រួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា វៀរលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែមដែលសម្រេចបានក្នុងខែមុន។ ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលនឹងត្រូវបានយកមកកាត់កងពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូលនៅពេលធ្វើការទូទាត់ប្រចាំឆ្នាំ។

ប្រការ៥១ ._ ពន្ធអប្បបរមា

១- ពន្ធអប្បបរមាត្រូវបានកំណត់តាមអត្រា ១ (មួយ) ភាគរយ នៃផលរបរប្រចាំឆ្នាំ រួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា វៀរលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម ហើយត្រូវបង់នៅពេលទូទាត់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ។ ពន្ធអប្បបរមាអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយដោយពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំដែលបានបង់ជាក់ស្តែងតាមវិធានដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៣៧ មាត្រា៣៨ និងមាត្រា៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ។ សហគ្រាសដែលទទួលបាននូវការវិនិច្ឆ័យថាបានកាន់បញ្ជិកាគណនេយ្យបានត្រឹមត្រូវ ត្រូវរួចផុតពីការបង់ពន្ធអប្បបរមា។ ដោយឡែក សហគ្រាសដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនបានកាន់បញ្ជិកាគណនេយ្យបានត្រឹមត្រូវ ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធអប្បបរមា។

២- គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ដែលមានរបាយការណ៍សវនកម្មឯករាជ្យ ត្រូវទទួលបានការលើកលែងពន្ធអប្បបរមា។

ប្រការ៥២ ._ ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភ

១- អនុលោមតាមមាត្រា២៣ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ប្រសិនបើសហគ្រាសណាមួយបែងចែកភាគលាភចេញពីប្រាក់ចំណូលមុនបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំទៅឱ្យអ្នកចូលហ៊ុនក្នុងស្រុកឬអ្នកចូលហ៊ុនបរទេស សហគ្រាសនោះត្រូវបង់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភដែលមានចំនួនស្មើនឹងផលគុណនៃទឹកប្រាក់ភាគលាភបំប៉ោងទៅតាមអត្រាពន្ធលើប្រាក់ចំណូល គុណនឹងអត្រាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ។

Ƚ-

២- ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភដូចមានចែងក្នុងប្រការនេះ មិនអនុវត្តទេចំពោះ៖

ក- ប្រាក់ចំណូលពីបុព្វលាភធានារ៉ាប់រងឬធានារ៉ាប់រងបន្តលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬហានិភ័យផ្សេងៗនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃមាត្រា២១ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ។

ខ- គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដែលស្ថិតក្នុងរយៈពេលលើកលែងពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ រួមទាំងប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំរក្សាទុកដែលបានបង្គរដែលស្ថិតក្នុងរយៈពេលលើកលែងពន្ធរបស់គម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដែលមានមុនឆ្នាំ២០២០។

៣- ប្រាក់ពន្ធដែលបានបង់តាមកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតជាឥណទានពន្ធសម្រាប់កាត់កងនឹងពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានការបែងចែក។ ប្រសិនបើឥណទានពន្ធមានចំនួនលើសពីប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ ចំនួនលើសនោះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយោងទៅមុខសម្រាប់កាត់កងនឹងពន្ធលើប្រាក់ចំណូលនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់។

៤- ភាគលាភដែលបានបង់ពន្ធតាមកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ នៅពេលបែងចែកបន្ត មិនត្រូវជាប់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភទៀតទេ។

៥- នៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត ក្នុងករណីសហគ្រាសមានការបែងចែកភាគលាភ ដែលភាគលាភទាំងនោះយកចេញពីប្រាក់ចំណូលផ្សេងៗគ្នា រួមមានប្រាក់ចំណូលដែលបានបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំតាមអត្រា ២០ (ម្ភៃ) ភាគរយ ឬអត្រា ៣០ (សាមសិប) ភាគរយ រួច និង/ឬប្រាក់ចំណេញក្នុងឆ្នាំចរន្ត សហគ្រាសនោះត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- ជំហានទី១៖ ត្រូវយកចេញពីប្រាក់ចំណូលរក្សាទុកក្រោយការបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ តាមអត្រា ២០ (ម្ភៃ) ភាគរយ ឬអត្រា ៣០ (សាមសិប) ភាគរយ។

ខ- ជំហានទី២៖ ត្រូវយកចេញពីប្រាក់ចំណូលក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្តមុនបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ។

ឧទាហរណ៍ទី១០៖

ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០២៣ សហគ្រាសមួយដែលត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលតាមអត្រា ២០% បានបែងចែកប្រាក់ចំណូលនៃឆ្នាំចរន្តចំនួន ៤០ ០០០ ០០០ រៀល ទៅឱ្យភាគហ៊ុនិកនៃសហគ្រាសនោះ។ ដូចនេះ សហគ្រាសត្រូវប្រកាសបង់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភសម្រាប់រយៈពេលជាប់ពន្ធខែតុលា ឆ្នាំ២០២៣ ដូចខាងក្រោម៖

រូបមន្តបំប៉ោងសម្រាប់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលតាមអត្រា ២០%

$$\text{ភាគលាភមុនបង់ពន្ធ} = \frac{\text{ភាគលាភដែលទទួលបាន}}{\text{១ – អត្រាពន្ធ (២០\%)}} = \frac{\text{ភាគលាភដែលបានទទួល}}{\text{០,៨}}$$

$$= \frac{\text{៤០ ០០០ ០០០}}{\text{០,៨}} = \text{៥០ ០០០ ០០០ រៀល}$$

ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភ = ៥០ ០០០ ០០០ x ២០% = ១០ ០០០ ០០០ រៀល។

ប្រការ៥៣ ._ ឥណទានពន្ធបរទេស

១- អ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនដែលបានទទួលប្រាក់ចំណូលប្រភពបរទេស និងបានបង់ពន្ធតាមច្បាប់ពន្ធដារបរទេស ត្រូវបានទទួលនូវឥណទានពន្ធសម្រាប់កាត់កងពីប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលត្រូវបង់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

២- ដើម្បីគណនាប្រាក់ពន្ធដែលត្រូវបង់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មុនពេលកាត់ឥណទានពន្ធនេះ ត្រូវយកចំនួនសរុបនៃប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលបានទទួលពីប្រភពកម្ពុជានិងប្រភពបរទេសមកគិត។

៣- ឥណទានពន្ធត្រូវបានកំណត់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា សម្រាប់ប្រាក់ពន្ធដែលបានបង់ដោយនិវាសនជនកម្ពុជានៅប្រទេសក្រៅនីមួយៗ។ ឥណទានពន្ធដែលអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ និងសម្រាប់ប្រាក់ពន្ធដែលបានបង់នៅប្រទេសក្រៅណាមួយ គឺចំនួនដែលទាបជាងគេក្នុងចំណោម៖

ក- ប្រាក់ពន្ធដែលបានបង់ជាក់ស្តែងនៅប្រទេសក្រៅណាមួយនោះ។

ខ- ចំនួនដែលបានមកពីការយកប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធសរុបពីគ្រប់ប្រភពសម្រាប់រយៈពេលជាមួយគ្នា ដែលគណនាតាមអត្រាពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ ទៅគុណនឹងផលចែករវាងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធដែលបានទទួលនៅប្រទេសក្រៅនោះ និងប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធសរុបពីគ្រប់ប្រភព។

៤- ឥណទានពន្ធបរទេសអាចផ្តល់ឱ្យបាន លុះណាតែអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជនបានបំពេញបែបបទ ព្រមទាំងផ្តល់ឯកសារនានាកំណត់ដោយរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ ជាពិសេសសេចក្តីបញ្ជាក់របស់អ្នកទូទាត់ប្រាក់ពន្ធនៅបរទេសនិងរដ្ឋបាលសារពើពន្ធបរទេសនោះ។

ប្រការ៥៤ .- ការគណនាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ

១- ការបញ្ចូលមកវិញនិងការកាត់ចេញផ្សេងៗ៖ ជាទូទៅច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារមិនស្របគ្នាទាំងស្រុងទៅនឹងវិធានគណនេយ្យទេ។ ភាពមិនស្របគ្នាទាំងនេះនាំឱ្យប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធអាចមិនស្មើគ្នានឹងប្រាក់ចំណេញគណនេយ្យ។ ដូច្នេះ ដើម្បីគណនាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ សហគ្រាសត្រូវយកលទ្ធផលគណនេយ្យមុនបង់ពន្ធនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ មកធ្វើការកែតម្រូវដូចខាងក្រោម៖

ក- បូកបញ្ចូលមកវិញនូវចំណាយមិនអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងដូចខាងក្រោម៖

- ចំណាយរំលស់គណនេយ្យ
- ចំណាយលើការទទួលភ្ញៀវ ការកម្សាន្ត និងការសម្រាកលំហែ
- ការកើនឡើងនូវសំវិធានធន
- អំណោយនិងឧបត្ថម្ភធនផ្សេងៗ
- ខាតពីការលក់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងតាមបញ្ជីគណនេយ្យ
- ចំណាយដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងផ្សេងទៀត។

ខ- បូកបញ្ចូលមកវិញនូវចំណូលជាប់ពន្ធដែលមិនត្រូវបានកត់ត្រាជាចំណូលក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យដូចខាងក្រោម៖

- ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនិងសេវាដោយឥតគិតថ្លៃ
- អំណោយនិងឧបត្ថម្ភធនផ្សេងៗ
- តម្លៃលើសពីការលក់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងតាមបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូល
- ចំណូលជាប់ពន្ធផ្សេងទៀតដែលមិនបានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យ។

គ- ដកចេញវិញនូវចំណាយមិនកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យ តែជាចំណាយអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំ៖

- រំលស់អនុញ្ញាតតាមច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ
- រំលស់ពិសេសអនុញ្ញាតតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល
- ការថយចុះនូវសំវិធានធន
- ខាតពីការលក់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃពន្ធលើប្រាក់ចំណូល
- ចំណាយផ្សេងៗទៀតដែលអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងបាន។

ឃ-ដកចេញវិញនូវចំណូលបានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យ តែជាចំណូលមិនត្រូវជាប់ពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖

- ចំណូលលើភាគលាភទទួលបានពីអ្នកជាប់ពន្ធនិវាសនជន
- ចំណេញពីការលក់ទ្រព្យសកម្មរយៈពេលវែងតាមបញ្ជីគណនេយ្យ
- ចំណូលផ្សេងៗដែលបានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីតែជាចំណូលមិនត្រូវជាប់ពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។

២- ក្រោយពីបានធ្វើការកែតម្រូវដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ សហគ្រាសត្រូវគណនាវិភាគទានសប្បុរសធម៌ដែលអាចកាត់កងបានតាមបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

ក- គណនាមូលដ្ឋានសម្រាប់គិតវិភាគទានសប្បុរសធម៌ ដោយត្រូវយកវិភាគទានសប្បុរសធម៌ដែលបានចំណាយនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធទៅបូកនឹងលទ្ធផលក្រោយការកែតម្រូវដែលបានគណនាតាមកថាខណ្ឌទី១នៃប្រការនេះ។

ខ- គណនាវិភាគទានសប្បុរសធម៌អតិបរមាដែលអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយយកលទ្ធផលដែលបានគណនាក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌនេះ ទៅគុណនឹង ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ។

គ- វិភាគទានសប្បុរសធម៌ដែលអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ៖

- ក្នុងករណីទឹកប្រាក់វិភាគទានសប្បុរសធម៌ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធតិចជាង ឬស្មើនឹងវិភាគទានសប្បុរសធម៌អតិបរមាអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ គ្មានការកែតម្រូវចំណាយវិភាគទានសប្បុរសធម៌ទេ
- ក្នុងករណីទឹកប្រាក់វិភាគទានសប្បុរសធម៌ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធច្រើនជាង វិភាគទានសប្បុរសធម៌អតិបរមាដែលអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ទឹកប្រាក់លម្អៀងត្រូវចាត់ទុកជាចំណាយមិនអាចកាត់កងបានសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ។ ទឹកប្រាក់លម្អៀងនេះ ត្រូវបូកបញ្ចូលវិញទៅក្នុងលទ្ធផលក្រោយការកែតម្រូវដែលបានគណនាតាមកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ ដើម្បីរកលទ្ធផលក្រោយការកាត់កងវិភាគទានសប្បុរសធម៌។

៣-បន្ទាប់មកសហគ្រាសត្រូវគណនារកលទ្ធផលក្រោយការកែតម្រូវការប្រាក់ ដោយ៖

ក- គណនាប្រាក់ចំណូលសុទ្ធក្រៅពីការប្រាក់ ដោយយកលទ្ធផលក្រោយការកាត់កងវិភាគទានសប្បុរសធម៌ទៅបូកនឹងចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ រួចដកនឹងចំណូលការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ។

ខ- គណនាចំណាយការប្រាក់អតិបរមាអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយយកចំណូលការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ទៅបូកនឹង ៥០ (ហាសិប) ភាគរយ នៃប្រាក់ចំណូលសុទ្ធក្រៅពីការប្រាក់ដូចបានគណនាក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌនេះ។

គ- ក្នុងករណីចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធច្រើនជាងចំណាយការប្រាក់អតិបរមា ដែលអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ សហគ្រាសត្រូវគណនាចំណាយការប្រាក់ដែលមិនអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយយកចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដកចំណាយការប្រាក់អតិបរមាដែលអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលបានគណនាក្នុងវាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌនេះ។ ចំណាយការប្រាក់ដែលនៅសល់ពីការកាត់កងនេះត្រូវបានចាត់ទុកជាចំណាយការប្រាក់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ រហូតដល់ឆ្នាំជាប់ពន្ធទី៥ តាមលំដាប់ឆ្នាំដែលចំណាយការប្រាក់បានកើតឡើងតាមវិធីដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌនេះ។

ឃ-ក្នុងករណីចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធស្មើនឹងចំណាយការប្រាក់អតិបរមា ដែលអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ចំណាយការប្រាក់ត្រូវបានអនុញ្ញាតទាំងស្រុងដោយមិនមានការកែតម្រូវទេ។

ង- ក្នុងករណីចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធតិចជាងចំណាយការប្រាក់អតិបរមា ដែលអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ចំណាយការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធអាចកាត់កងបានទាំងអស់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ។ ប្រសិនបើសហគ្រាសមានចំណាយការប្រាក់ដែលនៅសល់យោងពីឆ្នាំមុន សហគ្រាសអាចយកមកកាត់កងបាន ប៉ុន្តែចំនួនដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងសរុប មិនត្រូវឱ្យលើសពីចំណាយការប្រាក់អតិបរមាដែលអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធទេ។ ក្នុងករណីនេះ ការប្រាក់យោងពីឆ្នាំមុនដែលអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កងត្រូវដកចេញពីចំណូលជាប់ពន្ធ។

ច- គណនាលទ្ធផលក្រោយការកែតម្រូវការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយយកលទ្ធផលក្រោយការកាត់កងវិភាគទានសប្បុរសធម៌ បូកចំណាយការប្រាក់ដែលមិនអាចកាត់កងបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ គ នៃកថាខណ្ឌនេះ ឬដកចំណាយការប្រាក់យោងពីឆ្នាំមុនដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ង នៃកថាខណ្ឌនេះ។

៤-គណនាប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដោយយកលទ្ធផលក្រោយការកែតម្រូវការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ច នៃកថាខណ្ឌទី៣ នៃប្រការនេះ ដកការខាតបង់ពីឆ្នាំមុនៗដែលបានអនុញ្ញាតតាមច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធប្រសិនបើមាន។

ប្រការ៥៥ .- ការគណនាពន្ធលើប្រាក់ចំណូល

ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ត្រូវបានគណនាដូចខាងក្រោម៖

១- គណនាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដោយយកប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធ ដូចបានគណនាក្នុងប្រការ៥៤ នៃប្រកាសនេះ ទៅគុណនឹងអត្រាពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ។

២-ដកឥណទានពន្ធបរទេសដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥៣ នៃប្រកាសនេះ ចំពោះសហគ្រាសនិវាសនជនដែលមានប្រាក់ចំណូលប្រភពបរទេស ប៉ុន្តែមិនត្រូវឱ្យលើសពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះទេ។

៣-ដកប្រាក់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភដែលបានបង់ដោយសហគ្រាសដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥២ នៃប្រកាសនេះ ប៉ុន្តែមិនត្រូវឱ្យលើសពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូលបន្ទាប់ពីកាត់កងឥណទានពន្ធបរទេសដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការនេះទេ។ ការដកពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភក្នុងកថាខណ្ឌនេះ កម្រិតត្រឹមតែពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភណាមួយចេញពីប្រាក់ចំណូលដែលកើតឡើងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធប៉ុណ្ណោះ។

ប្រការ៥៦ ._ ការគណនាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលត្រូវបង់ ឬឥណទានពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ

ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលត្រូវបង់ឬឥណទានពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១-ក្នុងករណីដែលលទ្ធផលគណនាដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥៥ នៃប្រកាសនេះ មានចំនួនច្រើនជាងផលបូកនៃឥណទានពន្ធកាត់ទុកតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៨ នៃជំពូកទី៣ នៃប្រកាសនេះ និងចំនួនប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ដែលអ្នកជាប់ពន្ធបានបង់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥០ នៃប្រកាសនេះ សហគ្រាសត្រូវបង់បន្ថែមនូវចំនួនលម្អៀងនោះជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ។

២-ប្រសិនបើលទ្ធផលគណនាដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥៥ នៃប្រកាសនេះ មានចំនួនតិចជាងផលបូកនៃឥណទានពន្ធកាត់ទុកតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៨ នៃជំពូកទី៣ នៃប្រកាសនេះ និងចំនួនប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលអ្នកជាប់ពន្ធបានបង់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥០ នៃប្រកាសនេះ សហគ្រាសអាចប្រើប្រាស់ចំនួនលម្អៀងជាឥណទានសម្រាប់កាត់កងទៅនឹងការបង់ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល នៅក្នុងខែបន្ទាប់ពីខែដែលបានដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ ឬពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ឆ្នាំបន្ទាប់។

៣-មុននឹងធ្វើការទូទាត់ប្រាក់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការនេះ ឬយោងទៅប្រើជាប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការនេះ សហគ្រាសត្រូវតែកំណត់ជាមុននូវបំណុលពន្ធអប្បបរមាក្នុងករណីដែលសហគ្រាសត្រូវជាប់ពន្ធអប្បបរមា។

ប្រការ៥៧ ._ ការគណនាប្រាក់ពន្ធអប្បបរមា ប្រាក់ពន្ធត្រូវបង់ ឬឥណទានពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ

ប្រាក់ពន្ធអប្បបរមា ប្រាក់ពន្ធត្រូវបង់ ឬឥណទានពន្ធសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១-ពន្ធអប្បបរមាដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥១ នៃប្រកាសនេះ ត្រូវបង់នៅពេលធ្វើការទូទាត់ប្រាក់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ។ ពន្ធអប្បបរមាត្រូវបង់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយ ដោយពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលបានបង់ជាក់ស្តែងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ។

២-ក្នុងករណីដែលពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលបានគណនាក្នុងប្រការ៥៥ នៃប្រកាសនេះ លើសពីពន្ធអប្បបរមា សហគ្រាសគ្មានទឹកប្រាក់ពន្ធអប្បបរមាត្រូវបង់ទេ ហើយសហគ្រាសត្រូវអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ និងកថាខណ្ឌទី២ នៃប្រការ៥៦ នៃប្រកាសនេះ នៅពេលដាក់លិខិតប្រកាសសារពើពន្ធនិងបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ។

៣-ក្នុងករណីដែលពន្ធអប្បបរមាលើសពីពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធអប្បបរមាត្រូវបានកាត់បន្ថយដោយឥណទានពន្ធរបស់សហគ្រាសដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ នៃប្រការ៥៦ នៃប្រកាសនេះ (គឺផលបូកនៃចំនួនប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលសហគ្រាសបានបង់សម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥០ នៃប្រកាសនេះ និងប្រាក់ពន្ធដែលសហគ្រាសដទៃបានកាត់ទុកតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៨ នៃជំពូកទី៣ នៃប្រកាសនេះ និងឥណទានពន្ធលើប្រាក់ចំណូលយោងពីឆ្នាំមុនប្រសិនបើមាន) ក្នុងនោះ៖

- ក- ប្រសិនបើពន្ធអប្បបរមាច្រើនជាងឥណទានពន្ធដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៣ នៃប្រការនេះ សហគ្រាសត្រូវបង់បន្ថែមនូវចំនួនលម្អៀង។
- ខ- ប្រសិនបើឥណទានពន្ធដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៣ នៃប្រការនេះ ច្រើនជាងពន្ធអប្បបរមា ចំនួនលម្អៀងត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយោងទៅប្រើប្រាស់ជាឥណទានពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ (ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ឬពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ)។

ប្រការ៥៨ ._ វិធានស្ដីពីការយោងការខាតបង់

១- ការយោងការខាតបង់ ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

ក- ការខាតបង់កើតឡើងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវបានចាត់ជាបន្ទុកនិងត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់ចេញពីប្រាក់ចំណូលសម្រេចបាននៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ (ឆ្នាំជាប់ពន្ធទី១ នៃការយោងការខាតបង់)។ ប្រសិនបើប្រាក់ចំណូលនេះមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការទូទាត់ជាស្ថាពរទេ ចំណែកនៃការខាតបង់ដែលនៅសេសសល់ត្រូវយោងទៅឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់រហូតដល់ឆ្នាំជាប់ពន្ធទី៥។

ខ- ចំនួនកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយត្រូវស្មើនឹងចំនួនប្រាក់ចំណូលដែលសម្រេចបានក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះដោយមិនត្រូវរក្សាទុកចំណែកណាមួយនៃការខាតបង់សម្រាប់យោងទៅឆ្នាំបន្ទាប់ទៀតឡើយ។

គ- នៅពេលណាដែលការខាតបង់មានលើសពីមួយឆ្នាំ បទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក នៃកថាខណ្ឌនេះត្រូវអនុវត្តចំពោះការខាតបង់ទាំងឡាយតាមលំដាប់ឆ្នាំដែលការខាតបង់បានកើតឡើង។

២- លក្ខខណ្ឌនៃការអនុញ្ញាតការខាតបង់៖

ក- ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការខាតបង់៖

- ដើម្បីអាចកាត់កងបាន សហគ្រាសត្រូវគណនាការខាតបង់ស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្ដីពីពន្ធដារ ហើយការខាតបង់នោះបានបំពេញក្នុងលិខិតប្រកាសពន្ធលើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ ដែលបានដាក់ជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ
- សហគ្រាសដែលត្រូវទទួលរងការកំណត់ពន្ធជាឯកតោភាគីរបស់រដ្ឋបាលសារពើពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយោងការខាតបង់ពីឆ្នាំជាប់ពន្ធមុន មកកាត់កងក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានការកំណត់ពន្ធជាឯកតោភាគី ឬយោងការខាតបង់ក្នុងឆ្នាំដែលមានការកំណត់ពន្ធជាឯកតោភាគីទៅកាត់កងទៅឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់បានទេ។ ចំពោះការខាតបង់ដែលកើតមានមុនឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានការកំណត់ពន្ធជាឯកតោភាគី ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយោងទៅកាត់កងនៅឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ពីឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានការកំណត់ពន្ធជាឯកតោភាគីបាន ប្រសិនបើមិនទាន់ហួសអាយុកាលយោងខាតចំនួន ៥ឆ្នាំ
- ការខាតបង់ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកមកកាត់កង ត្រូវមានការបញ្ជាក់អះអាងដោយឯកសារនិងបញ្ជីគណនេយ្យស្របតាមស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា និងដែលបានធ្វើនិយ័តកម្មស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្ដីពីពន្ធដារ។

ខ- ការប្ដូរសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាស៖

- ការខាតបង់របស់សហគ្រាសណាមួយអាចអនុញ្ញាតឱ្យយោងបាន សម្រាប់តែសហគ្រាសនោះប៉ុណ្ណោះ
- ក្នុងករណីផ្លាស់ប្ដូរសកម្មភាពអាជីវកម្មដែលក្នុងនោះជាការបញ្ឈប់សកម្មភាពចាស់ហើយចាប់ផ្ដើមសកម្មភាពថ្មីផ្សេងទៀត ការខាតបង់ដែលសហគ្រាសបានទទួលរងក្នុងសកម្មភាពចាស់របស់ខ្លួន មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកមកកាត់ចេញពីប្រាក់ចំណូលដែលសហគ្រាសសម្រេចបានក្នុងសកម្មភាពថ្មីរបស់ខ្លួនទេ។

គ- ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលត្រូវអនុវត្តការយោងការខាតបង់៖

- ការខាតបង់ក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវយោងមកកាត់កងជាដាច់ខាតពីលទ្ធផលចំណេញនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្តបន្ទាប់ ដោយមិនអនុញ្ញាតឱ្យរំលងឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលមានលទ្ធផលចំណេញណាមួយទេ
- ប្រសិនបើដោយមូលហេតុណាមួយ សហគ្រាសមិនបានយោងការខាតបង់ទាំងអស់ ឬយោងតែចំណែកណាមួយទៅកាត់កងនឹងលទ្ធផលចំណេញនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ណាមួយ ដែលច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្ដីពីពន្ធដារបានអនុញ្ញាតឱ្យកាត់កង ការខាតបង់នេះមិនអាចយោងទៅកាត់កងពីលទ្ធផលចំណេញនៃឆ្នាំជាប់ពន្ធបន្ទាប់ៗទៀតបានទេ
- ការយោងការខាតបង់ត្រូវអនុវត្តរៀងៗគ្នាទៅតាមលំដាប់ឆ្នាំដែលការខាតបង់បានកើតឡើងដោយមិនឱ្យលើសពី ៥ឆ្នាំ។

ᛕ

ផ្នែកទី១០
បញ្ជីគណនេយ្យ

ប្រការ៥៩ .– កាតព្វកិច្ចគណនេយ្យ

១- ការកាន់បញ្ជីគណនេយ្យ៖

ក- សហគ្រាសត្រូវកាន់កត់ត្រាបញ្ជីគណនេយ្យ តាមស្តង់ដារបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា។

ខ- គោលការណ៍សំខាន់ៗក្នុងការកត់ត្រាបញ្ជីគណនេយ្យ មានជាអាទិ៍៖

- ត្រូវប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគណនេយ្យទ្វេភាគ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានគណនេយ្យបង្គរ
- រាល់ប្រតិបត្តិការត្រូវកត់ត្រាជាប្រាក់រៀល ឬរូបិយបណ្ណបរទេសណាមួយដែលមានការអនុញ្ញាតពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច
- ត្រូវចេញវិក្កយបត្រលើរាល់ប្រតិបត្តិការជាមួយបុគ្គលដទៃទៀត។ វិក្កយបត្រត្រូវមានលេខរៀង និងនិទ្ទេសត្រឹមត្រូវតាមការកំណត់
- ត្រូវកត់ត្រាសេចក្តីរាយលម្អិតនៃវិក្កយបត្រឱ្យបានត្រឹមត្រូវចូលក្នុងទិនានុប្បវត្តិ
- លិខិតយុត្តិការត្រូវមានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ និងរៀបចំទុកដាក់តាមលំដាប់ច្បាស់លាស់
- ត្រូវកត់ត្រាចូលបញ្ជីគណនេយ្យនូវរាល់ប្រតិបត្តិការតាមលំដាប់ថ្ងៃខែដែលប្រតិបត្តិការទាំងនោះបានកើតឡើង
- កំណត់ត្រាគណនេយ្យនីមួយៗត្រូវបង្ហាញអំពីប្រភព ខ្លឹមសារ ខ្ទង់គណនី លក្ខណៈសង្ខេបនៃប្រតិបត្តិការ និងឯកសារយោងជាសំអាង
- រាល់ការកែតម្រូវ ត្រូវរក្សាទុកនូវភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការកែតម្រូវនោះ ដើម្បីអាចរកឃើញឡើងវិញបាននូវទឹកប្រាក់ពិតប្រាកដនៃចលនាសាច់ប្រាក់នៅក្នុងគណនី
- បញ្ជីគណនេយ្យត្រូវធ្វើជាភាសាខ្មែរ ដោយប្រើលេខខ្មែរ ឬលេខឡាតាំង ប៉ុន្តែអាចកាន់បញ្ជីគណនេយ្យជំនួយជាភាសាផ្សេងបាន។

២- ការបង្ហាញឯកសារគណនេយ្យ៖ សហគ្រាសត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់នូវរាល់ចំណូលចំណាយដែលបានប្រកាស។ នៅពេលរដ្ឋបាលសារពើពន្ធស្នើសុំឱ្យបង្ហាញភស្តុតាង សហគ្រាសត្រូវបង្ហាញនូវរាល់ឯកសារគណនេយ្យ បញ្ជីសារពើភណ្ឌ បណ្ណចំណូល បណ្ណចំណាយ... ដើម្បីបញ្ជាក់អះអាងនូវភាពពិតប្រាកដនៃព័ត៌មានដែលបានចុះនៅក្នុងលិខិតប្រកាសសារពើពន្ធ។

៣- ការរក្សាទុកឯកសារគណនេយ្យ៖ ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី៤ នៃមាត្រា២០១ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ បុគ្គលដែលត្រូវកាន់កត់ត្រា ឬរក្សាទុកបញ្ជីឯកសារនានា ឬទិនានុប្បវត្តិ ដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តស្តីពីពន្ធដារ ឬបទប្បញ្ញត្តិដទៃ ត្រូវរក្សាទុកបញ្ជីឬឯកសារទាំងនេះក្នុងរយៈពេល ១០ឆ្នាំ គិតពីដំណាច់ឆ្នាំជាប់ពន្ធដែលបញ្ជីឬឯកសារទាំងនេះបានកត់ត្រានូវព័ត៌មានផ្សេងៗលើប្រតិបត្តិការរបស់សហគ្រាស។

៤- សហគ្រាសដែលបានប្រព្រឹត្តដូចខាងក្រោម ត្រូវបានចាត់ទុកជាអំពើរាំងស្ទះការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារ៖

ក- ការមិនបានប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធកត់ត្រាដែលកំណត់ដោយរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ។

ខ- ការមិនបានចេញវិក្កយបត្រ។

គ- ការមិនផ្តល់ព័ត៌មានឬមិនបញ្ជូនរបាយការណ៍តាមការស្នើសុំ។

ឃ-ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋបាលសារពើពន្ធធ្វើការពិនិត្យបញ្ជិកាគណនេយ្យឬឯកសារផ្សេងៗ។

ង- ការមិនបានរក្សាបញ្ជិកាគណនេយ្យនិងឯកសារផ្សេងទៀត។

ច- ការព្យាយាមរារាំងការកំណត់និងការប្រមូលពន្ធ។

ឆ- ការកសាងឬផ្តល់នូវកំណត់ត្រា ឯកសារ របាយការណ៍ ឬព័ត៌មានក្លែងបន្លំ។

ជ- ការលាក់ទុកឬបំផ្លាញចោលដោយចេតនានូវបញ្ជិកាគណនេយ្យ កំណត់ត្រា ឯកសារ របាយការណ៍ ឬព័ត៌មានផ្សេងៗ។

ឈ-ការចេញវិក្កយបត្រក្លែងបន្លំ។

ញ-ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋបាលសារពើពន្ធចូលគ្រឹះស្ថានអាជីវកម្មដើម្បីកំណត់និងប្រមូលពន្ធ។

ሁ

ប្រការ៦០ ._ បន្ទុកភស្តុតាង

១-នៅពេលដែលអ្នកជាប់ពន្ធមិនបានរក្សាទុកឯកសារគ្រប់គ្រាន់ឬមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ រដ្ឋបាលសារពើពន្ធមានសិទ្ធិកំណត់ពន្ធលើអ្នកជាប់ពន្ធដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃព័ត៌មានជាក់លាក់ដែលរដ្ឋបាលសារពើពន្ធមាន។ ក្នុងករណីមិនយល់ស្របចំពោះការកំណត់ពន្ធរបស់រដ្ឋបាលសារពើពន្ធ អ្នកជាប់ពន្ធត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងដើម្បីបញ្ជាក់ថា ការកំណត់ពន្ធនោះមិនត្រឹមត្រូវ។

២-នៅពេលដែលប្រាក់ចំណូលដែលបានប្រកាសដោយអ្នកជាប់ពន្ធ មានភាពខុសគ្នាច្រើនធៀបទៅនឹងការទិញទ្រព្យសកម្មឬវត្ថុនានា ដែលធ្វើឱ្យឃើញចំណាយស្តុកស្តម្ភរបស់អ្នកជាប់ពន្ធលេចធ្លោឡើងនោះ រដ្ឋបាលសារពើពន្ធមានសិទ្ធិកំណត់ពន្ធ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃប្រាក់ចំណូលប៉ាន់ស្មាន សមស្របទៅនឹងទំហំនៃចំណាយដែលបានទិញទ្រព្យសកម្មឬវត្ថុនានាដែលលេចធ្លោនោះ។ ក្នុងករណីមិនយល់ស្របចំពោះការកំណត់ពន្ធរបស់រដ្ឋបាលសារពើពន្ធ អ្នកជាប់ពន្ធត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងដើម្បីបញ្ជាក់ថា ការកំណត់ពន្ធនោះមិនត្រឹមត្រូវ។

ជំពូកទី៤
ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

ប្រការ៦១ ._ សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

សម្រាប់គោលដៅនៃប្រកាសនេះ សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស សំដៅដល់ ទីកន្លែងប្រកបអាជីវកម្មជាប់លាប់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជារបស់ក្រុមហ៊ុនបរទេសដែលក្នុងនោះទ្រព្យសកម្មផ្សេងៗគឺជារបស់ក្រុមហ៊ុនដើមនៅបរទេស។

ប្រការ៦២ ._ ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធរបស់សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស ត្រូវជាប់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលចំពោះតែប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ។ ប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធ គឺជាប្រាក់ចំណូលបានមកពីការប្រកបអាជីវកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា កាត់កងនូវចំណាយនានាដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៥ នៃជំពូកទី៣ នៃប្រកាសនេះ។

ប្រការ៦៣ ._ ការគណនាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលសម្រាប់សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេសសម្រាប់ឆ្នាំជាប់ពន្ធណាមួយ ត្រូវបានគណនាដោយយកប្រាក់ចំណូលជាប់ពន្ធក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធនោះ ទៅគុណនឹងអត្រាពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៩ នៃប្រកាសនេះ។

ប្រការ៦៤ ._ ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភសម្រាប់សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

ប្រសិនបើនៅក្នុងឆ្នាំជាប់ពន្ធចរន្ត សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេសណាមួយធ្វើការផ្ទេរប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាទៅក្រៅប្រទេស ប្រាក់ចំណូលនោះ៖

១-មិនត្រូវជាប់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥២ នៃប្រកាសនេះទេ ប្រសិនបើប្រាក់ចំណូលដែលផ្ទេរនោះជាប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដូចមានចែងក្នុងប្រការ៦៣ នៃប្រកាសនេះ។

២-ត្រូវជាប់ពន្ធបង់មុនលើការបែងចែកភាគលាភដូចមានចែងក្នុងប្រការ៥២ នៃប្រកាសនេះ ប្រសិនបើប្រាក់ចំណូលដែលផ្ទេរនោះជាប្រាក់ចំណូលដែលមិនបានបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដូចមានចែងក្នុងប្រការ៦៣ នៃប្រកាសនេះ។

ប្រការ៦៥ ._ ពន្ធកាត់ទុកលើប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជា

ក្រៅពីពន្ធកាត់ទុកលើការទូទាត់ដល់បុគ្គលនិវាសនជនដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៤ នៃប្រកាសនេះ សាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស ត្រូវកាត់ទុកនិងបង់ប្រាក់ពន្ធចំនួន ១៤ (ដប់បួន) ភាគរយ ដូចមានចែងក្នុងប្រការ៤៥ នៃប្រកាសនេះ នៅពេលធ្វើការផ្ទេរប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធដូចមានចែងក្នុងប្រការ៦៣ និងប្រការ៦៤ នៃប្រកាសនេះ ទៅឱ្យក្រុមហ៊ុនដើមនៅបរទេស ឬការទូទាត់ប្រាក់ចំណូលប្រភពកម្ពុជាទៅឱ្យបុគ្គលអនិវាសនជនដូចមានចែងក្នុងប្រការ៨ នៃប្រកាសនេះ វៀរលែងតែជានាវ៉ាប់រងបន្តចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិឬហានិភ័យនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ជំពូកទី៥
អវសានប្បញ្ញត្តិ

ប្រការ៦៦ ._ និរាករណ៍

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងប្រកាសនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

ប្រការ៦៧ ._ ការអនុវត្ត

រដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូអមនាយករដ្ឋមន្ត្រី នាយកខុទ្ទកាល័យ អគ្គលេខាធិការ ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋាន ឬអគ្គនាយកនៃគ្រប់អគ្គនាយកដ្ឋាន អគ្គាធិការនៃអគ្គាធិការដ្ឋាន និងប្រធានអង្គភាពក្រោមឱវាទក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តប្រកាសនេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៥ តទៅ។

ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ៨រោច ខែភទ្របទ ឆ្នាំរោង ឆស័ក ព.ស.២៥៦៨
ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៤

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

អគ្គបណ្ឌិតសភាចារ្យ **អូន ព័ន្ធមុនីរ័ត្ន**

កន្លែងទទួល៖

- ទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យសម្ដេចមហាបវរធិបតីនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- រដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត
- ដូចប្រការ៦៧ "ដើម្បីអនុវត្ត"
- រាជកិច្ច
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ